

**ERNEST CALLENBACH'IN EKOTOPYA'SI EKSENİNDE
EKOLOJİK KÖYLERİN İNCELENMESİ**

(Yüksek Lisans Tezi)

Özgür VURAL

Kütahya-2020

T.C.
KÜTAHYA DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**ERNEST CALLENBACH'IN EKOTOPYA'SI EKSENİNDE
EKOLOJİK KÖYLERİN İNCELENMESİ**

Danışman:
Doç. Dr. Murat YAMAN

Hazırlayan:
Özgür VURAL

Kütahya – 2020

Kabul ve Onay

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından KAMU YÖNETİMİ Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ ÇALIŞMA RAPORU olarak kabul edilmiştir.

Başkan..... (İmza)

Üye..... (İmza)

Üye..... (İmza)

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

İmza

Prof. Dr. Şahmurat ARIK

Enstitü Müdürü

Bilimsel Etik Bildirimi

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım “Ernest Callenbach’ın Ekotopya’sı Ekseninde Ekolojik Köylerin İncelenmesi” çalışmasının öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

...../...../2020

Özgür VURAL

Özgeçmiş

1 Haziran 1994 yılında Denizli’de doğdu İlk ve Orta öğretimini Denizli 19 Mayıs MLO İlköğretim Okulu’nda ardından Lise eğitimini Denizli Hasan Tekin Ada Anadolu Lisesi’nde tamamlayarak 2012 yılında mezun oldu. 2013 yılında Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümünü kazandı. Bu bölümden 2017 yılında mezun oldu. 2017 yılında Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı’nda yüksek lisans eğitimine başladı.

Bu çalışmayı gerçekleştirmemde, çalışmamın tüm aşamalarında bana yardımcı olan kıymetli danışman hocam Doç. Dr. Murat YAMAN’a, Doç. Dr. Bilge Kağan ŞAKACI’ya ve bu zamana kadar üzerimde emeği geçen bütün hocalarıma teşekkürlerimi sunmak isterim. Ayrıca bugünlere gelmemde desteklerini benden hiçbir zaman esirgemeyen her anımda yanımda olan babam Güven Vural’a, annem Aysun Vural’a, kardeşim Bilge Vural’a ve hayat arkadaşım Aslı Cangür’e teşekkürü borç bilirim.

ÖZET

ERNEST CALLENBACH'IN EKOTOPYA'SI EKSENİNDE EKOLOJİK KÖYLERİN İNCELENMESİ

VURAL, Özgür

Yüksek Lisans Tezi, Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Murat YAMAN

Mayıs, 2020, 125 sayfa

Ekotopya; 1975 yılında Ernest Callenbach tarafından kaleme alınmış bir eserdir. Bu eser ekolojik ütopya türünün ilk örneği olarak dikkat çekmektedir. İçerisinde sürdürülebilirlik ve kendi kendine yetebilme prensiplerini barındırmaktadır. Doğa ile bir bütün olma düşüncesine sahip bu eserin ahlaki temelini derin ekoloji felsefesi oluşturmaktadır.

Eko-köy hareketi ise eskiden kalmış bir arada yaşama fikirlerinin, 1960 ve 70 yıllarında meydana çıkan çevreci hareketlerle bütünleşmesi sonucu meydana çıkmıştır. Bir eko-köy insan faaliyetlerinin zararsız bir biçimde doğayla bütünleştiği, insanın sağlıklı bir şekilde gelişimini ön gören, başarılı bir şekilde kesintiye uğramadan sürebilecek tam teşekküllü yerleşimlerdir.

Bu çalışmada eko-köy girişimlerinin Ekotopya adlı eser ile düşünce temellerinin uyuşup uyuşmadığı ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda birinci bölümde derin ekoloji felsefesi, ekolojik ütopya kavramı açıklanmış ve Ekotopya; sosyal yaşam, üretim faaliyetleri ve sosyal hizmetler başlıkları altında değerlendirmeye tabi tutulmuştur. İkinci bölümde ise ekoloji kavramı, ekolojik yaşam, eko-köylerin oluşumu ve yapısal özellikleri açıklanmış olup; Dünya'dan ve Türkiye'den GEN Topluluğu'na(Küresel Eko-köyler Ağı) üye olan örnekler derlenmiştir. Bu kapsamda Dünya'dan Auroville, Findhorn, Sieben Linden, Hurdal eko-köy girişimleri ve Türkiye özelinde de Bayramiç Yeniköy, Dedetepe Çiftliği, Dutlar Kolektifi ve İmece Evi girişimleri incelenmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde ise birinci bölümde yapılmış olan sosyal yaşam, üretim faaliyetleri ve sosyal hizmetler tasniflendirmesine uygun bir şekilde eko-köyler analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ernest Callenbach, Ekotopya, Ekoloji, Eko-köy, Dünya'da Eko-köyler, Türkiye'de Eko-köyler.

ABSTRACT**AN EXAMINATION OF ECO-VILLAGES WITH REGARD TO ERNEST CALLENBACH'S ECOTOPIA****VURAL, Özgür****Master's Thesis, Department of Public Administration****Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Murat YAMAN****May, 2020, 125 pages**

Ecotopia; It is a work; written by Ernest Callenbach in 1975. This study is the first of its kind in ecological utopia. Includes the principles of sustainability and self-sufficiency. This study has the idea of being a whole with nature and the moral basis of this work is deep ecology philosophy.

The eco-village movement has emerged as a result of integration with the environmentalist movements that took place in 1960 and 1970. Eco-villages are fully equipped settlements in which human activities are harmlessly integrated with nature, which foresees the healthy development of human beings, and can continue successfully without interruption.

In this study, the compatibility between the eco-village initiatives and the work entitled "Ecotopia" and the idea basis has been tried to be revealed. In this context, in the first chapter, the deep ecology philosophy and the concept of ecological utopia are explained and Ecotopia; evaluated under the headings of social life, production activities and social services. In the second part the concept of ecology, ecological living, ecovillage formation and describe the structural characteristics of the world and Turkey and the Commonwealth of GEN (Global Eco-village Network) samples that were collected from members. In this context Auroville, Findhorn, Sieben Linden and Hurdal eco-village initiatives from the world and; Bayramic Yenikoy, Dedetepe Çiftliği, Dutlar Kolektifi ve İmece Evi initiatives were examined in the Turkey. In the third part of the study, eco-villages were analyzed according to the social life, production activities and social services classification made in the first part.

Keywords: Ernest Callenbach, Ecotopia, Ecology, Eco-village, Eco-villages in the world, Eco-villages in the Turkey.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM EKOLOJİK ÜTOPYA OLARAK EKOTOPYA

1.1. DERİN EKOLOJİ.....	8
1.1.1. Kendini Gerçekleştirme	10
1.1.2. Biyosferik Eşitlik	10
1.2. EKOLOJİK ÜTOPYA KAVRAMI VE EKOTOPYA	11
1.2.1. Ekolojik Ütopya Kavramı.....	11
1.2.2. Ekolojik Ütopya “Ekotopya”	12
1.3. EKOTOPYA’DA SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	13
1.3.1. Sosyal Yaşam.....	13
1.3.1.1. Sosyal Yapı ve İlişkiler	13
1.3.1.2. Sanat ve Etkinlik.....	14
1.3.1.3. Mimari Yapı ve Moda	15
1.3.2. Üretim Faaliyetleri.....	18
1.3.2.1. Teknoloji ve Bilim.....	18
1.3.2.2. Tarım ve Hayvancılık	20
1.3.2.3. Geri Dönüşüm	21
1.3.3. Sosyal Hizmetler.....	22
1.3.3.1. Ulaşım.....	22
1.3.3.2. Sağlık	23
1.3.3.3. Eğitim	24

İKİNCİ BÖLÜM BİR ALTERNATİF YAŞAM BİÇİMİ: EKO-KÖYLER

2.1. EKOLOJİ VE EKOLOJİK YAŞAM OLGUSU	29
2.1.1. Ekoloji Kavramı.....	31
2.1.2. Ekolojik Yaşam	33
2.2. EKO-KÖYLERİN OLUŞUM SÜRECİ VE YAPISI.....	37

2.2.1. Eko-köylerin Oluşumu	38
2.2.2. Eko-köylerin Yapısal Özellikleri.....	41
2.3. EKO-KÖYLERİN MEYDANA GETİRDİĞİ DÖNÜŞÜM VE EKO-KÖY ÖRNEKLERİ	47
2.3.1. Eko-köylerin Meydana Getirdiği Dönüşüm	48
2.3.2. Eko-köy Örnekleri	52
2.3.2.1. Dünya'dan Eko-köy Örnekleri	53
2.3.2.1.1. Auroville Eko-köyü.....	53
2.3.2.1.2. Findhorn Eko-köyü	57
2.3.2.1.3. Sieben Linden Eko-köyü.....	61
2.3.2.1.4. Hurdal Eko-köyü.....	65
2.3.2.2. Türkiye'den Eko-köy Örnekleri	68
2.3.2.2.1. Bayramiç Yeniköy	69
2.3.2.2.2. Dedetepe Çiftliği	72
2.3.2.2.3. Dutlar Kolektifi ve İmece Evi.....	75
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
ERNEST CALLENBACH'IN EKOTOPYA'SI EKSENİNDE EKO-KÖYLER	
3.1. ERNEST CALLENBACH	80
3.1.1. Biyografisi	80
3.1.2. Ekotopya Hakkında Düşünceleri	80
3.2. EKO-KÖYLERDE SOSYAL YAŞAM.....	83
3.2.1. Sosyal Yapı ve İlişkiler.....	83
3.2.2. Sanat ve Etkinlik.....	88
3.2.3. Mimari Yapı ve Moda	89
3.3. EKO- KÖYLERDE ÜRETİM FAALİYETLERİ.....	90
3.3.1. Teknoloji ve Bilim.....	90
3.3.2. Tarım ve Hayvancılık	94
3.3.3. Geri Dönüşüm.....	103
3.4. EKO-KÖYLERDE SOSYAL HİZMETLER.....	105
3.4.1. Ulaşım.....	105
3.4.2. Sağlık	106
3.4.3. Eğitim	108

SONUÇ.....	114
KAYNAKÇA	120
DİZİN	125

TABLolar LİSTESİ

Sayfa

Tablo 2.1: Dünya'dan Eko-köy Örneklerine Dair Genel Bilgiler Tablosu.....	53
Tablo 2.2: Türkiye'den Eko-köy Örneklerine Dair Genel Bilgiler Tablosu.....	68
Tablo 3.1: Ekotopya ile Eko-köylerin Ortak Özellikleri Tablosu.....	112

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1: Birçok Farklı Ülkeden Gelen Auroville Sakinleri.....	54
Şekil 2.2: Auroville Sakinleri Meditasyon Zamanı	55
Şekil 2.3: Matrimandir Meditasyon Kubbesi	56
Şekil 2.4: Findhorn Ekoköyü Rüzgar Türbini Boyama Çalışması	58
Şekil 2.5: Findhorn Ekoköyü Ekolojik Mimari Tasarımıyla Yapılmış Evler.....	59
Şekil 2.6: Findhorn Ekoköyü Kapalı- Açık Sosyalleşme Alanları	61
Şekil 2.7: Saman Balyalarından Yapılan Yalıtım Çalışmaları	62
Şekil 2.8: Sieben Linden’da Kapalı- Açık Sosyalleşme Alanı	63
Şekil 2.9: Sieben Linden Virajlı Yolu ve Ekolojik Mimari Tasarımına Göre Yapılmış Evler	64
Şekil 2.10: Hurdal Eko-köyü’nün Konumu.....	65
Şekil 2.11: Hurdal Eko-köyünde Ekolojik Mimari Tasarımına Göre İnşa Edilen Evler	66
Şekil 2.12: Güneş Panelleri ile Donatılmış Barınaklar	67
Şekil 2.13: Yerel Malzemelerle İnşa Edilmiş Yapılar	69
Şekil 2.14: Bayramiç Yeniköy Tanıtım Afişi	70
Şekil 2.15: Sosyalleşme Alanı ve Tarım Alanının Bir Kısmı.....	71
Şekil 2.16: Dedetepe Çitfliği’ne Giriş Tabelası.....	73
Şekil 2.17: Dedetepe Çitfliği Sosyalleşme Alanı	74
Şekil 2.18: Dedetepe Çitfliği Taş Evi	75
Şekil 2.19: Dutlar Köyü ve İmece Evi Kuş Bakışı Görüntüsü	76
Şekil 2.20: İmece Evi’ndeki Taş Evin Dış Görüntüsü.....	77
Şekil 2.21: İmece Evi’ndeki Taş Evin İç Görüntüsü	77

TEZ METNİ

GİRİŞ

Ekotopya, Amerikan'ın sürekli sağladığı ilerlemeye, sanayileşme vasıtasıyla elde edilen çıktılarının her şeyden üstün görülmesine, kısacası materyalist bakış açısına tepki olarak karşı bir duruş sergilemektedir. Bu duruşa mütakip Ekotopyalılar; insan varlığının anlamını mütevazî bir yer kapmak olarak değerlendirmektedir. Kusursuz ve kalıcı bütün canlı organizmasının içinde, kendisine diğer varlıklara en az rahatsızlık verecek şekilde yer edinmek Ekotopya'nın ana mantığını oluşturmaktadır. Bu düşünce tarzı alışlagelmiş tüketim mantığının tam tersidir. Buna rağmen gelecekte var olacak yaşamı kurtarmak için gerekli bir durumdur. İnsanlar diğer varlıklarla bir denge halinde yaşamlarını sürdürmek durumundadır. Onları sömürsüne aldıkları zaman denge durumu bozulacak ve gelecek için doğacak kötü sonuçları beraberinde getirecektir. Ekotopya bu dengeli yaşam biçimini destekleyen bir yönetim anlayışına sahiptir. Ekotopya nezdinde incelenecek olan Eko-köy hareketi de 1960 ve 70'lerde ortaya çıkan çevreci yaklaşımlardan doğmuştur. Eko-köylerin amaçları güncel sorunlara çözüm üreten, sürdürülebilir, doğayla iç içe bilinçli topluluklar ve sağlıklı yerleşim birimleri oluşturmaktır. Bu sayede 21. Yüzyılın sağlıklı koşullarının değiştirileceği düşünülmektedir.

Doğal denge zamanla bozulmakta ve bu durum artarak devam etmektedir. Bunun nedeni insanların kendi yaşam sınırlarını aşması ve yapaylığa olan yönelimleridir. Doğaya insanın hükmetmesi sağlıklı bir durumdur. Bunun tam tersi olarak insanın doğa hakimiyetinde olması da sağlıklı olacaktır. En iyi durum denge halidir. Doğayı oluşturan bölümler birbiri ile bir bütün halindedir. Doğanın herhangi bir bölümüne karşı yapılacak bir uygulama bütün sistemi etkileyecektir. Dünyayı değiştirmek adına insanlığın birçok müdahalesi olmuştur. İnsanların bu müdahalesi dengesizliğe sebep olmuş ve kötü sonuçlar doğurmuştur. Bunun üzerine oluşan dengesizliği gidermek adına bir adım atılmıştır.

Dengeli ve sağlıklı bir toplum için insanların temel ihtiyaçları karşılanmalı; ekonomik eşitlik sağlanmalıdır. Bunun için de maddi olmayan bir ortak amaç üzerinde insanların bütünleşmeleri sağlanmalıdır. Bu amacın oluşmasına en büyük katkıyı adaletli bir ekonominin varlığı verecektir. Yapılacak olan tüm çalışmaların insanların önemli bir ihtiyacı olan kendini gerçekleştirme fayda sağlaması gerekmektedir.

Eko-köylerin vurguladığı husus; ekosistemde dengeyi sağlamaktır. Bu düzeni bozacak herhangi bir sapkınlığa engel olmak gerekmektedir. Gelecekte insanları büyük bir hayal gücünün yaratıcılığa dönüştüğü; bozulan doğa düzeninin tekrar sağlanmaya çalışılacağı bir dönem beklemektedir. Sürdürülebilirlik, ekoloji ve eko-köy kavramları son yıllarda üzerinde en çok konuşulan kavramlar arasında yer almaktadır. Ekoloji kavramı, doğadaki tüm canlıların birbiriyle ve çevreyle ilişkilerini incelerken; sürdürülebilirlik kavramı, yalnızca ekolojik boyutuyla sınırlandırılmayacak geniş ve çok boyutlu bir yapıya sahiptir. Eko-köy ise bu hususları sentezleyen kendi kendine yetebilen topluluklar oluşturma fikriyle yola çıkan bir kavramdır. Bu çalışma kapsamında Ekotopya ekseninde Eko-köyler; ulaşım, sağlık, sosyal yapı ve ilişkiler, teknoloji ve bilim, tarım ve hayvancılık, eğitim, geri dönüşüm, sanat ve etkinlik, mimari yapı ve moda başlıkları özelinde ele alınacaktır.

Tezin amacı, Ekotopya'dan yola çıkarak eko-köylerin nasıl kurulduklarını ve kuruluş felsefelerini anlamlandırmak; Ekotopya ile benzer yönlerinin tespitini gerçekleştirmektir. Eko-köylerin oluşumunda Ekotopya'nın doğrudan bir etkisinin olup olmadığı araştırılmıştır. Eko-köy fikrinin ortaya çıkmasında etkili olan dinamikler içerisinde ekolojik yaşama tutkusunu anlatan çeşitli eserler de mevcuttur. Sonuç olarak Ekotopya adlı eserin eko-köyler üzerindeki etkisi sorgulanmıştır. Bu bağlamda öncelikle Ekotopya adlı eser derinlemesine incelenmiş ve belirli başlıklara göre tasnif edilmiştir. Daha sonra ekolojik yaşama dair içinde barındırdığı nüvelere rastlanmıştır ve bu doğrultuda eko-köylere dair inceleme yapılmıştır. Amaca uygun olarak birbiriyle bağlantılı üç varsayım sınanacaktır.

1. Eko-köyler, Ekotopya adlı eserden doğrudan etkilenmiştir.
2. Eko-köyler, Ekotopya adlı eserden dolaylı yoldan etkilenmiştir.
3. Eko-köyler ile Ekotopya adlı eserin birbiriyle hiçbir bağlantısı bulunmamaktadır.

Bir başka deyişle eko-köyler ile Ekotopya'nın ne tür bir ilişki içinde olup olmadığı ya da tamamen birbirinden farklı hususları içerisinde barındırıp barındırmadıkları sorusuna yanıt aranacaktır.

Kaynakların hızla tükendiği, iklim değişikliğinin yaşandığı, küresel ölçekte toplumsal eşitsizliğin arttığı, doğadan kopuşun çoğaldığı ve sosyal birlikliklerin

giderek zayıfladığı kentsel alanlarda yaşanan çevresel, ekonomik ve toplumsal sorunların, gelecekte insan yerleşimleri için daha büyük sorunlara neden olacağı düşünülmektedir. Arzuların basit ve sade olana değil müsrif olana yönlendirilmesi dünyayı zor duruma sokmaktadır. Sanayi Devrimi ile temel ihtiyaçlar seri bir şekilde üretilmeye başlanmıştır. Bu üretim tarzı tüm kaynakların kontrolsüzce fabrikalara transferine neden olmuştur. Servet sahibi olmak ve yeni oluşan fırsatlardan faydalanmak için köylerden şehirlere önu alınamayan bir göç başlamıştır. Tahmin edilemeyecek şekilde meydana gelen bu gelişme; teknolojiyi kontrol edenler için zenginlik, bolluk ve lüks çağını getirmiştir. Çok pahalı ve sürdürülemeyen bir yaşam biçimi hızla popüler hale gelmiştir. Gezegenin sınırlı kaynaklarının sınırsızmışçasına kullanımı; eldeki imkanların çok üstünde bir yaşamı hak olarak sunmuştur.

Sanayi Devrimi ile birlikte hızlanan kentleşme süreci kırdan kente büyük bir nüfus hareketini meydana getirmiştir. İlk kez 2006 yılında, kent nüfusu, kır nüfusunu geçmiştir. Bu da gezegen üzerindeki sürdürülebilir olmayan baskıyı artırmıştır. Endüstriyel tüketim toplumu doğayı sürdürülemez şekilde yönetmekte ve istismar etmektedir. 17.yy'da bilimdeki gelişmeler ve Sanayi Devrimi kendini güç ve zenginlik rekabetinin içinde bulan, rasyonel düşünen çıkarıcı bireyleri meydana getirmiştir. Bu durum doğanın; toprak ve mal varlığına, tüketim için büyük bir depoya, atıklar için ise geniş bir çöplüğe indirgenmesine sebep olmuştur.

Şu an tüm gezegende karşılıklı bağımlılık çağı yaşanmaktadır. Artık doğa depoya ya da çöplüğe indirgenemeyecek durumdadır. Bu sorunların çözümü için sürdürülebilir alternatif yaşam çevrelerinin oluşturulması konusunda dünyada çeşitli öneriler geliştirilmektedir. Bu önerilerden biri de eko-köy yerleşimleridir. Dolayısıyla eko-köyler, artan güvensizlik, kriz ve çöküşün varlığında geleceğin yerleşim yerleri olabilecek oluşumlardır. Önümüzdeki yıllarda eko-köylere hiçbir geçiş olmaz ise (bazı insan toplumları için söz konusu olmasa da) kısa süre sonra acımasız olabilecek bir gelecek giderek daha belirgin bir hale gelecektir. Önümüzdeki iki üç yüzyılda eğer ekolojik yaşama yönelmeye başlayan insanlar var olur ise daha temiz bir ortamda yaşanacaktır.

Bu tez, yukarıda sözü geçen problemlere çözüm üretmesi, üretilen çözümlerin paylaşılarak yaygınlaştırılması açısından önem taşıdığı gibi kendi kendine yetebilen ve

sürdürülebilir bir dünya düzeni kurmaya çalışan eko-köy yapılarının düşünsel altyapısına dair bir analiz ortaya koyduğu için önem arz etmektedir.

Tez birbiriyle bağlantılı üç ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde Ekotopya'nın detaylı analizine yer verilmiştir. İkinci bölümde ise ekolojik yaşam, eko-köylerin oluşum süreci ve eko-köy örnekleri yer almaktadır. Üçüncü bölümde ise ilk bölümde yapılan detaylı analiz doğrultusunda ortaya çıkan tasniflendirmeye göre eko-köy oluşumlarının incelenmesine yer verilmiştir.

Çalışma literatür taramasına dayalı kuramsal bir çalışmadır. Konunun kapsamı dahilinde Ekotopya, ekolojik yaşam ve eko-köyler hakkında gerekli veriler toplanmıştır. Tartışma birincil kaynaklar üzerinden sürdürülürken, ikincil kaynak kullanımıyla derinleştirilmiştir. Temel olarak başvuru kaynaklar kitap ve makalelerden oluşmakla birlikte ilgili diğer tezlerden de faydalanılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

EKOLOJİK ÜTOPYA OLARAK EKOTOPYA

Ekotopya, Amerika'nın sürekli ilerleme sağlaması, sanayileşme ile elde edilen ürünlerin her şeyden üstün tutulması, Gayri Safi Milli Hasıla'nın artması gibi temel ulusal felsefelerine karşı bir duruşu temsil etmektedir. Ekotopya sınırı büyükçe bir kapısı olan tahta çitten ve taştan yapılmış olan bir güvenlik kulübesinden ibarettir. Arabayla sınırdan geçiş için izin verilmektedir fakat içten yanmalı motorların girişi yalnızca özel izinle mümkün olmaktadır. Saklanabilir silahlar Ekotopya'da yasaktır ve bunun için sıkı güvenlik önlemleri alınmıştır. Ekotopya yönetimi, hava ve gürültü kirliliğine sebep olmaları nedeniyle kendi hava sahasını uluslararası hatlara dahi kapatmıştır. Ekotopya sınırında geniş ve özgür bir ülke olduğu gelen ziyaretçilere anlatılmakta; ülkeyi tanıtan bir kitapçık verilerek gelenlere yol gösterilmektedir.

İnsanlar caddelerde evlerinin bir odasıymışçasına rahat hareket edebilmektedir. Herhangi bir emniyet gücü ve ihtiyacı bulunmamaktadır (Callenbach, 1994: 14- 24). Güven duygusu; kalıcılık kavramından gelmekte; Dünya'nın bazen sekteye uğrasa bile tatmin edici bir şekilde yaşanabilir yer olduğu duygusundan doğmaktadır (Callenbach, 1994: 189). Ekotopya'nın caddeleri geceleri karanlıktır. Elektrik kullanımı en aza indirilmeye çalışılmaktadır. İnsanlar bu zifiri karanlıkta bile kendilerini güvende hissedebilmektedirler. Aynı zamanda şehir merkezinde cırcır böceklerinin ses ve ışıkları görülmekte, bisiklet ışıklarına rastlanmakta, gökyüzündeki yıldızların parlaklığına şahit olunmaktadır. Buradaki yaşam bazen eski bir fotoğrafa bakışın bazen ise zamansal bir sıçrayışın hayal edilmesine olanak sağlamaktadır. Kendi kendine yeterlilik duygusuna hakim olmaları bu hissin oluşmasındaki büyük bir etkidir. Ekotopya'da zaman alışlagelmişin dışında kullanılmaktadır. Hemen hemen kimse saat kullanmamakta; güneşin gözlemlenebilen hareketlerine bağlı bir zaman algısına göre gündelik yaşam idame ettirilmektedir. Ekotopyalılar iş ile oyunu birbirine karıştırmış; yavaş ve gevşek bir çalışma prensibi benimsemişlerdir. Bu durum bize basit gelen bir işin bile bitirilmesine bazen olanaksız kılmaktadır.

Ekotopya'nın devlet başkanı bir kadındır. İktidardaki partinin politikaları kadınların çıkarları gözetilerek değerlendirilmektedir. Nüfusun çoğunluğu da kadınlardan oluşmaktadır. Ülke 5 metropol, 4 kırsal alana bölünerek yönetilmektedir. Yerel yöneticilerin yetkileri bir hayli geniş tutulmuştur. Ekotopya'da devlet yöneticilerine iş tulumuyla bile rastlamak mümkündür. Gösterişsiz bir makam odaları vardır. Odalarında kitaplık ve çeşitli deney aletleri bulunmaktadır (Callenbach, 1994:

28-45). Yönetim toplantılarında resmi bir gündem belirlenmemekte; katılanların kaygıları üzerinden fikir yürütülmektedir. Belirli tüzük kuralları yoktur. Önerge verilmemektedir. Oylama yapılmamaktadır. Bir uzlaşma oluşmadan karar verilmemektedir (Callenbach, 1994: 114-116). Ekotopya'da kararlar ortak alınmakta bunun için bir oydaşım oluşturulmaktadır. Köklü ve yapısal bir değişim için oydaşım olmazsa olmaz kabul edilmektedir (Callenbach, 1994: 82). Farklı düşüncelerinden taviz vererek oydaşıma katkı verenlerin duyguları diğer katılımcılar tarafından yatıştırılmaya çalışılmaktadır. Böylece herkesin içine sinen bir karar verilmiş olacaktır (Callenbach, 1994: 114-116). Ekotopya'nın başkanının gücü kurumsallığından değil insan olmasından gelmektedir. Bu ülkede başkan dahi ruha hitap etmeye çabalamaktadır (Callenbach, 1994: 191-194).

Ekotopya'da nüfusun azaltılmasına yönelik bir politika izlenmektedir. Diğer canlı türleri üzerindeki insan nüfusunun baskının azaltılması gerektiği düşünülmektedir. Ekotopyalılar nüfusun azalmasını yavaş yavaş gerçekleştirmek istemektedir ve buna göre planlama yapılmıştır. Bir anda aşırı nüfus kaybını doğru bulmamaktadırlar (Callenbach, 1994: 86-89). Ekotopya'da yayın kuruluşlarının birden fazla mülk sahibi olması yasaktır. Kamu hizmeti veren yayınların yayın süresi diğerlerine göre daha fazla tutulmaktadır. Yayınların tekelleşmesine izin verilmemektedir. Günlük 6 farklı gazete yayın yapmaktadır. Hepsi de farklı görüşleri yansıtmaktadır. Televizyon da ademi merkezileştirilmiş ve tüm ülkeye dağılmış durumdadır. Her tv istasyonu yerel program hazırlamakla yükümlüdür (Callenbach, 1994: 145).

Ekotopya'da milis sistemi vardır. Erkekler her yıl birkaç hafta projelere dahil olarak talime katılmaktadır. Gerçek bir ordu görünümüne sahip değillerdir. Daha çok gerilla tipi savaşçı özellikleri hakimdir. ABD'ye yeterince güvenemedikleri için askeri planlama yapılmaktadır. Silah araştırma kurumlarının nerede olduğu gizli tutulmaktadır. Ayrıca bilinen katı bürokratik hiyerarşiye sahip değillerdir (Callenbach, 1994: 160).

Ekotopyalılara göre insan varlığının anlamı; kusursuz, kalıcı canlı organizmanın içinde kendine diğer varlıklara olabildiğince az rahatsızlık verecek mütevazı bir yer kapmaktır. Bu da şimdiki tüketim mantığının tam tersi bir durumdur. Fakat bu gelecekteki yaşamın kurtarılması için oldukça gereklidir. İnsanlar; diğer varlıkları sömürüsüne aldıklarında değil; onlarla dengeli bir şekilde yan yana

yaşadıklarında mutlu olmalıdırlar. Keza Ekotopya hükümeti de bu doğrultuda hareket etmekte; birleştirici ve güven verici nitelikte faaliyet göstermektedir (Callenbach, 1994: 64-66). Erkek olsun kadın olsun tüm Ekotopyalılar kendilerini hayvan gibi görebilmektedirler. Ahlaki değerler olarak da kendilerine yaradılışlarına ve arzularına uygun özgür bir hareket alanı oluşturduklarını söylemek mümkündür. Biyolojik varoluşlarının getirdikleri, ahlaki değerlerin oluşmasında etkili olmuştur (Callenbach, 1994: 46). Ekotopyalıların ahlaki değerlerini anlamlandırabilmek adına öncelikle derin ekoloji felsefesini tanımakta yarar vardır. Derin ekoloji; kendini gerçekleştirme ve biyosferik eşitlik kavramları ile Ekotopyalıların ahlak anlayışına ışık tutmaktadır.

1.1. DERİN EKOLOJİ

Derin ekoloji kavramı ilk olarak Arne Naess tarafından dile getirilmiştir. Derin ve sığ ekoloji ayırımı 1972’de Bükreş’te düzenlenen “Üçüncü Dünyanın Geleceği Konferansında” söz konusu olmuştur. 1973’te Arne Naess tarafından kaleme alınan “The Shallow and the Deep, Long-Range Ecology Movements: A Summary” adlı makalede derin ile sığ ekolojinin birbirlerinden farkı ve derin ekoloji ilkeleri belirlenmiştir. 1986’da ise yine Arne Naess tarafından yayımlanan “The Deep Ecological Movement: Some Philosophical Aspects” adlı eserde de belirlenen ilkeler ayrıntılarıyla aktarılmıştır. Arne Naess dışında derin ekolojiye en çok katkıyı veren isimler Gary Snyder, Bill Devall ve Geoerge Session’dur. Derin ekolojinin ortaya çıkmasında Aldo Leopold’un ve Rachel Carson’un da yaptığı ekoloji ile ilgili çalışmaların etkili olduğunu söylemek mümkündür. Derin Ekoloji düşüncesinin var oluşundaki temel ilham kaynağı Aldo Leopold’un “toprak etiği” düşüncesidir. Bu etik anlayışına göre insan doğaya karşı sorumludur ve doğaya kendi başına bir değer atfedilmektedir. Bu anlayışa göre doğanın bütün oluşu, devam etmesinin gerekliliği korunuyorsa doğru yolda ilerlendiği belirtilmektedir. İnsanların doğaya karşıt ya da üstün canlılar değildirler. Doğanın bizzat bir parçasıdırlar. İnsanların bilinçli varlıklar olması onları üstün kılmamaktadır. Düşünme yeteneği insanları diğer varlıklardan ayıran bir özellik değildir. Dolayısıyla onları üretimin bir girdisi olarak görmek doğru olmayacaktır. Doğadaki her varlık var oluşları itibariyle kendiliğinden değerlidir. Derin Ekoloji kavramı siyaset üzerinden okunacak olursa; yeryüzüne egemen olma, bu alanları denetleyip yok veya var edebilme, devleti ve özel bürokrasiyi var eden ilerleme

ve kalkınma süreçlerine karşı çıkan bir tutuma sahiptir. Kısacası doğaya egemen olma fikrine karşıdır. Doğal(Doğru) yaşam adına kendilerini söz sahibi görmekte. “Çok diren, az boyun eğ” sloganları ile bu karşı duruşun akıllara kazınmasını sağlamışlardır (Yaylı & Çelik, 2011: 371- 372). Aldo Leopold’ un “Bir dağ gibi düşünmek” fikrinden yola çıkan Arne Naess’in isim babalığını yaptığı derin ekoloji; ekolojik akımlar içerisinde önemli bir yere ve felsefi alt yapıya sahiptir. 20. Yüzyıl, Arne Naess tarafından yeryüzünün kurtarıcı yüzyılı ilan edilmiştir.

Derin ekoloji felsefesini taşıyan bir toplum yerinden yönetilmelidir. Tabandan tavana doğru bir demokrasi anlayışı benimsenmelidir. Sosyal sorumlulukların fazla olduğu, toplumsal yardımlaşmanın ön planda olduğu bir toplum yapısı oluşturulmalıdır. Bu felsefenin benimsendiği bir yerde şiddete kesinlikle yer yoktur. Bu tip bir yerleşim yerinde yaşayan insanların öz güvenleri yüksek olabilir fakat bu doğayı hüküm altına alacakları anlamı taşımamaktadır. Kuşaklar arası çatışmaya yer yoktur. Bir nesil kendinden sonraki nesle tecrübelerini aktarmalıdır. Keza doğa ile bütünleşmede tecrübe oldukça önemli bir yere sahiptir. Doğayla uyumlu uygun teknolojilerle sanayi ve tarım faaliyetleri yürütülmelidir. Ulaşımında toplu taşıma araçları kullanılmalıdır ve ulaşım ihtiyacı en aza indirilecek şekilde yerleşim yerleri tasarlanmalıdır. Erkek egemen bir toplumsal yapı kabul edilmemektedir. Yeşil bir toplum oluşturmak için temel prensip doğayla iç içe bir ortam yaratmak olmalıdır. İnsanlar yaşam tarzı olarak sadeliği benimsemektedirler. Yeşil bir toplum için insan ile doğa derin bir ilişki içerisine girmelidir (Şakacı, 2011: 186- 188).

Derin ekolojiye göre her şeyi bilimin çözebileceği iddiası çok sık bir düşüncenin ifadesidir. Sezgiler ve içgüdüler de en az bilim kadar önem arz etmektedir. Somut gerçekliğin varlığının yanında soyut gerçekliğin varlığı da çok önemlidir. Doğa sadece bilim ile aydınlatılabilecek somut sistemler bütünü değildir. Bu nedenle sezgilerin de işin içerisinde olduğu ekoloji kavramı ortaya atılmıştır. Ekoloji; bilimin bilgeliğe doğru bir gelişme gösterdiği, sadece deneysel veriler değil; his, duygu aidiyet kavramlarını da içinde barındıran bir algılayıştır. Somut veriler ve soyut hisler bir bütün halinde irdelenmektedir. Herkesin kendisine özgü bir ekoloji oluşturması mümkündür. Naess; kendi ekolojisini adlandırırken, Norveç’te bulunan dağ kulübesi Tvergastein’a atıfta bulunmuş ve onun ilk harfini kullanarak genel bakışını “Ekoloji T” olarak

adlandırmıştır. Dayandığı değerler de kendini gerçekleştirme ve biyosferik eşitlik kavramlarıdır (Şakacı, 2013: 109- 110).

1.1.1. Kendini Gerçekleştirme

Kendini gerçekleştirme, insanlığın kendisinin doğanın geri kalanıyla doğrudan bir bağımlılık ilişkisi içinde olduklarını anlamlandırmasıdır. Kendini gerçekleştirme, insan adına manevi bir gelişmedir. İçsel olarak özün bulunmasına işaretler. Bulunan öz, insanları mükemmel ve güce götürecektir. Bu kavram dahilinde çeşitliliği kavramak önem arz etmektedir. Çeşitlilik anlaşıldığı zaman insan içinde bulunduğu yeri ve konumu daha iyi kavrayabilecektir ve ona göre davranacaktır. Biyolojik çeşitliliğin yanı sıra düşüncelerin çeşitliliğinin de farkında olmak gerekmektedir. Eğer tek ve mutlak bir doğrunun olduğu düşünülürse ekolojik faşizm yaratılmış olacaktır. Sadece çoğulcu bir bakış açısıyla bakıldığında bütünü bir parçası olarak kendini gerçekleştirme söz konusu olacaktır (Şakacı, 2011: 209- 212).

Kendini gerçekleştirme sayesinde doğadaki çeşitlilik düzeyi en üst seviyeye çıkmaktadır. Böylece içinde bulunulan yaşam döngüsü giderek gelişecek ve zenginleşecek; hayatın potansiyeli artacaktır. Bu ilkeye göre bütün varlıkların ortak yaşam alanları olacaktır. Kendini gerçekleştirme yükseldiği zaman evrensel ortak yaşam daha fazla boy gösterecektir. Bu ilke “yaşa, yaşat, saygı duy” sloganıyla hareket etmeyi gerektirmektedir. Yok edicilik yerine var edicilik savunulmaktadır. Evrene olan saygı tüm canlılara saygı duymayı gerektirmektedir. Bu erdem kazanıldıkça kendini gerçekleştirme sağlanmış olacaktır. Bunun için doğayla şiddetli bir çatışma içine girmek yerine iş birliği yapmak gerekmektedir (Kayran, 2019: 31).

1.1.2. Biyosferik Eşitlik

Bu kavram diğer canlı türlerinin yaşam hakkına ve alanına insan müdahalesinin en az düzeye getirilmesini; gerek olmadığı takdirde insanın diğer türleri öldürmesi ya da kullanmasının kaçınılacak bir durum olduğunu belirtmektedir. Bu eşitlik mutlak bir eşitlik değil ilkesel bir eşitliktir. İnsanın hayatını etkilemeyecek ihtiyaçlarıyla diğer canlı türlerinin hayati ihtiyaçları arasında kalındığında bir karşılaştırılmaya gidilerek karar vermek gerekmektedir (Yaylı& Çelik, 2011: 375).

Biyosferik eşitliğin temel düşüncesi; insanların zannettiği kadar büyük ve baskın bir yaşam formu olmadığıdır. İnsanlık yaşam formları arasında dar bir yere sahiptir. İnsanın doğaya karşı üstünlük sağlaması söz konusu değildir. Doğa, insanın tekelinde olan bir yaşam alanı değildir. Bunun tersine insanlar doğaya entegre bir şekilde yaşamlarını sürdürmelidirler. Doğa ile bütünleşen insan kendisiyle de yabancılaşmayacaktır. Arne Naess, biyosferik eşitliğin mutlak bir eşitlik olmadığına vurgu yapmaktadır. Çünkü bazen pratikte öldürmeler ve kullanmaların zorunluluk haline gelebileceğini düşünmektedir. Bu düşünceden hareketle doğaya müdahalenin keyfi olmaması kistası getirilmektedir. Biyosferik eşitlik ulaşılmaması varsayılan bir idealdir. Biyosferik eşitliğe ne kadar sadık kalınırsa doğal denge o derece korunacaktır (Kayran, 2019: 34).

Biyosferik eşitlik; diğer canlı türlerini de içsellik çerçevesinde değerli görmektedir. Bu kavram sayesinde ahlakın kapsamı diğer canlıların da dahil edileceği şekilde yeniden tasarlanarak dar alandan kurtulmaktadır. Böylelikle insan dışı varlıklara karşı yapılan davranışların ahlaki açıdan değerlendirilmesi söz konusu olmaktadır. Diğer canlılar ile insan arasındaki eşitsizlik algısı böylelikle ortadan kaldırılmıştır. Amaç- araç, efendi- köle ilişkisi bu ilkeyle beraber rafa kalkacaktır. Böylece insanın yayılmacı dürtüsü de sınırlandırılmış olacaktır. Biyosferik eşitlik, sadece bütünün küçük bir parçası olduğunu insana açıklamaktadır (Şakacı, 2011: 222).

1.2. EKOLOJİK ÜTOPYA KAVRAMI VE EKOTOPYA

Ekotopya; bir ekolojik ütopyadır. Bu başlık altında öncelikle ekolojik ütopya kavramına değinilecek daha sonra da Ekotopya'nın bir ekolojik ütopya olarak konumuna göz atılacaktır. Ekotopya sürdürülebilir bir Dünya hayaliyle kurgulanmış spesifik bir eserdir. Ekolojik yaklaşımı derinlemesine işlemesi bakımından önemlidir. Sürdürülebilirlik ve kendini gerçekleştirme kavramları ile ön plana çıkmaktadır ve bunları uygulama sürecine dökebilme açısından bir sistem tasarısı sunmaktadır.

1.2.1. Ekolojik Ütopya Kavramı

Ütopik topluluk ve yerleşimleri anlayabilmek için öncelikle ütopya kavramının açıklanması gerekmektedir. Ütopya kelimesi, Yunanca kökenli bir kelimedir. Yunanca'da "topos" (yer) ve "eu" (iyi) ile "ou" (olmayan) kelimelerinden türetilmiş bir

kelime oyunundan kaynaklanmaktadır. Ütopya, kurulu düzen ve sistem yerine yeni seçenekler önererek toplumsal durumun idealleşmesini amaçlamaktadır. Ütopya genellikle yok-ülke, hayali yer, yeryüzü cenneti, ideal yer, ideal kent, ideal topluluk gibi değişik kavramları içerisinde barındırmaktadır. Her ütopya tanımında ulaşılması zor hayali bir yer tasviri yapılmaktadır. Yaşam şartlarının kötüleşmesi sonucunda geliştirilen ütopyik öneriler güncel ve gelecekte ortaya çıkabilecek sorunların çözümünü amaçlamaktadır (Güleryüz, 2013: 50).

Mevcut sistemin aksamakta olan yönlerini çözüme kavuşturma ve toplumun kaybolma eşiğine gelmiş değerlerini yeniden canlandırma amacının mükemmeliyetçi bir bakış açısı ile özgürlük, eşitlik ve barış kavramları doğrultusunda harmanlanması sonucu ütopyalar ortaya çıkmıştır. 20. yüzyılın son yarısında ortaya çıkan ekolojik ütopyalar, doğayla uyumlu, kırsal yaşam felsefesini ideal olarak benimseyen ve komün topluluklar şeklinde meydana gelen çağdaş kentleşme politikaları ortaya koymaya çalışmaktadır. Ekolojik ütopyalar, ideal bir toplum düzeni ve sağlıklı bir kentleşme sağlamak için tüketim alışkanlıklarının değiştirilmesine, doğaya karşı saygılı olunmasına, insanın da doğanın bir parçası olduğunun unutulmamasına ve çevre bilincinin gelişmesine yönelik varsayımlar içermektedir (Yıldız, 2017: 1).

1.2.2. Ekolojik Ütopya “Ekotopya”

Ekolojik ütopya türü için verilebilecek en önemli örnek eser Ekotopya'dır. Ernest Callenbach'ın 1975 yılında kaleme aldığı bu eser; yazıldığı dönemin ortaya çıkardığı sorunlara olan ilgiyi derinlemesine artırmaya çalışmaktadır (Tandaçgüneş, 2011: 111-112). Kitap isim olarak Yunanca oikos (ev, yuva) ve topia (yer) kelimelerinden türetilmiştir (Akyüz, 2016: 123). Ekotopya; 1980 yılında Washington, Oregon ve Kuzey Kaliforniya'yı içeren bir bölge olarak, siyasal, ekonomik ve ekolojik nedenlerle ABD'den ayrılmıştır. Ayrılan bölge, ABD'nin sonucu ne olursa olsun ileriye düşünmeden gerçekleştirilen sanayileşme politikasını reddetmektedir (Ertan, 2012: 57-58). Ernest Callenbach, Ekotopya ütopyasıyla doğal kaynakların öncelikli olarak güneş ve su enerjisinin en yüksek verimlilikte kullanıldığı, üretimde ve tüketimde akılcı yaklaşımların savunulduğu, arabaların olmadığı, ulaşımın yaya temelli geliştiği, cinsiyet ayrımcılığının yerinin olmadığı, kadın, çocuk ve emekçi haklarının daima savunulduğu eşitlikçi bir kent tasarımı yapmaktadır (Yıldız, 2017: 12-13).

1.3. EKOTOPYA'DA SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Ekotopya sürdürülebilir bir dünya tasarlamak istemektedir. Ekotopya yazıldığından bu yana sürdürülebilir yaşama hizmet eden birçok küçük girişim boy göstermiştir. Bu başlık altında Ekotopya'daki sosyal yaşam, üretim faaliyetleri ve sosyal hizmetlere sürdürülebilirlik kavramı çerçevesinde değinilecektir.

1.3.1. Sosyal Yaşam

1.3.1.1. Sosyal Yapı ve İlişkiler

Alışlagelmiş günlük diyaloglarımız burada makineden çıkma sesler gibi algılanmaktadır. Şehirlerin genel telaşlı hayatına, korna seslerine, araba gürültülerine, stres yığını halinde hızlı hızlı bir yerlere savrulan insanlarla Ekotopya'da karşılaşmak mümkün değildir. Her yerde bir sükunet söz konusudur (Callenbach, 1994: 21-23). İnsanlar genellikle rahat ve neşelidirler. Olağan dışı bir teatral hava sezinlenmektedir. Şiddet olaylarına rastlanmadığı gibi şiddeti çağrıştıran herhangi bir tehdit bile bulunmamaktadır. İnsanlar duygularını sürekli ön planda tutmaktadır ve oldukça meraklı bir kişiliğe sahiptirler. İnsanlara karşı samimi ve ilgili olmak tercih edilmektedir.

Ekotopyalılar konukseverdirler. Yemeklerini topluca pişirip beraber yemektedirler. Buna benzer birçok ortak kullanım alanına ve çalışma salonlarına sahiptirler. Burada ilişkiler genellikle yalnızlığa sebebiyet vermeyecek şekilde kurulmaktadır. Bu ilişki ağı doğru kurulduğunda bağlılık ve güven duygusunu tetiklemektedir. Böylece istişareye bağlı kararlar verilebilmektedir. İnsanlar kabile şeklindeki hayvanlar olarak düşünülmektedir. Bundan dolayı çoğul ilişkilere ihtiyaç vardır (Callenbach, 1994: 45-49). Ekotopyalılar ziyaretçi kabul etmekten çekinmemektedirler. Aksine bu durum onların hoşuna gitmektedir. Konuklar arasında ayırım yapılmaksızın bulunulan yerleşim yerindeki işlere destek vermesi beklenir ve uygun bir iş kolunda çalışması için görevlendirilir (Callenbach, 1994: 75).

Ekotopya'da aile kavramı bir arada yaşayan ortak yaşam gruplarını ifade etmek için kullanılmaktadır. Aile arasında akrabalık bağı olması beklenmemekte; bahsi geçen gruplar yaşam alanı işlerini ortaklaşa yapmaktadırlar. İş bölümü yapılırken kadın ve

erkeğe eşit sorumluluk verilmiştir (Callenbach, 1994: 90). Ekotopya’da ki kadın-erkek arasındaki duygusal ilişkilerde katı kurallar ve klişe beklentiler yoktur. Bireylerin kendini ön plana çıkarma isteği söz konusu değildir. İlişkilerinde kendilerini karşı tarafa bir problem ya da hediyeymiş gibi değil bir eş olarak takdim etmektedirler. İlişkiler bitme aşamasına geldiğinde acı verici endişelere yol açmadan sonlandırılmaktadır. Romantizmi değil realizmi ön planda tutmaktadırlar (Callenbach, 1994: 144). Bir arada yaşayan komünal grupları birbirine bağlayan duyguyu anlamak oldukça güçtür. Aralarında resmen ilan edilmiş ahlaki değerlere de sahip değildirler. Bütün benlik, beden ve duygular korkutucu bir şekilde paylaşılmaktadır (Callenbach, 1994: 91-96). Yoğun ve kişiselleşen komşuluk ilişkileri sayesinde ve geniş aile yapıları vasıtasıyla güven ortamı oluşturulmaktadır. Yalnızlık duygusuna hayatlarında yer yoktur (Callenbach, 1994: 187).

1.3.1.2. Sanat ve Etkinlik

Ekotopya’da beyzbol, futbol, basketbol ve buz hokeyi gibi popüler sporlara ilgi neredeyse hiç yoktur. Balıkçılık, avcılık, dağ yürüyüşleri, kamping Ekotopya’da spor olarak kabul edilmektedir. Ayrıca kros kayakçılık, yüzme, yelkencilik, jimnastik, masa tenisi, tenis ve satranç bireysel sporlar olarak ilgi toplamaktadır. Ekotopya’da şiddet içerikli boks, güreş gibi müsabakalar yapılmamakla birlikte; at yarışı faaliyetlerine rastlamak da söz konusu olmamaktadır. Ekotopya vatandaşlarının vücutları sağlıklı olmakla birlikte zinde bir görünüşe sahiptirler. Ekotopyalılar günlük yaşantılarında çok fazla yürümekte ve yaptıkları alışverişlerin ağırlığına aldırılmadan ürünleri sırt çantalarında uzak yerlere götürmektedirler. Bu nedendir ki şişman veya çökmüş görünen, zinde olmayan bir insana rastlamak mümkün değildir. Takım halinde ise en çok voleybol ilgi görmektedir. Her yerde voleybol oynayan bir gruba rastlamak mümkündür. Bunların yanı sıra dans etmeyi de oldukça sevmektedirler (Callenbach, 1994: 52-53).

İnsanın biyolojik formatında rekabetin ön planda olduğu söylenmekte; bunun zaman zaman dışarı çıkması gerektiği, yoksa büyük toplumsal sorunlara ve ülkeler arası savaşa yol açabileceği aktarılmaktadır. Fiili savaşa girilmeden Savaş oyunu adı altında bir oyun oynamaktadırlar ve her yıl düzenlenen oyunlarda ortalama 50 genç yaşamını kaybetmektedir. Bu sayıyı makul ve meşru kılan ise Ekotopya dışındaki

hayatın daha çok ölüme sebebiyet vermesine dair verilerdir. Örneğin yıllık trafik kazası ölüm oranlarına bakıldığında bu sayının kat kat üzerinde bir yaşam kaybı olduğu görülmektedir (Callenbach, 1994: 102-103).

Ekotopyalılar, satranç, domino ve go oyunlarına da ilgilidirler. Ekotopya toplu zevk ve eğlenceye düşkündür. Bir hükümet dairesinde hararetli bir tartışmanın ortasında saunaya gitme fikri bile çıkabilmektedir. Fakat etkinliklerinden hiçbir şey kaybetmemektedirler. İşçiler mülkiyette paya sahiptirler. Bu yüzdendir ki tesisleri kendi evleri gibi görmekte; kendilerine ait bir bölge olarak benimsemektedirler. Entelektüel insanlar bile fabrika ve tarım işleriyle ilgilenmektedir. Bunun nedeni sınıf farklılığına yer olmamasıdır. İşsizlik; Ekotopyalılar için bir sorun değildir. Ekolojik düzenlemeler yüzünden ailelerin gelirleri bir parça düşmüştür. Fakat asgari bir düzen sağlayan gelir sisteminin uygulanması ve iç mağazaların varlığı işsiz geçirilen dönemlerde kişisel varlıkları tehdit edecek boyutta hissedilmemektedir (Callenbach, 1994: 202-207).

1.3.1.3. Mimari Yapı ve Moda

Ekotopya yönetimi bağımsızlık kazanıldıktan sonra barajları dinamitleyerek suyu doğal akışlarına bırakmışlardır. Doğanın dengesine ne kadar saygı duyulursa yaşam o kadar kalıcı olacaktır (Callenbach, 1994: 54). Yollarda hiç arabaya rastlanmamaktadır. Yolları dar ve virajlıdır. Aynı zamanda yol kenarlarında telefon kulübesi, reklam panosu, benzin istasyonu gibi herhangi bir yapı bulunmamaktadır. Ekotopyalılar daha önceden yerleşim yeri yapılması için toprak altından akmaya zorlanan dereleri tekrardan su yüzüne çıkartıp doğal akışlarına geri dönmelerini sağlamışlardır. Bu nedenle şehirdeki caddelerin bazı bölümlerinden dere geçtiğine şahit olunabilmektedir. Geniş bulvarlardan suyun küçük şelaleler oluşturan akışını izlemek mümkündür (Callenbach, 1994: 20-24). Ekotopya'da insanlar doğa ve onun korunması hakkında engin ve derin bilgilere sahiptirler. Öyle ki doğadan elde edilen ekolojik malzemelere saygı ve birliktelik kavramı çerçevesinde yaklaşmaktadırlar. Ahşap doğramayı bina şekline getirirken onu işlermişçesine değil de onunla iş birliği yaparmışçasına bir ruh haline bürünmektedirler (Callenbach, 1994: 67-69).

Ağaç işi Ekotopya ekonomisinde önemli bir faktördür. Şehir ya da kırdaki yaşamı farketmeksizin Ekotopya halkı ormana karşı aynı düzeyde derin duygular beslemektedir. Ekotopyalılar, bağımsızlıktan önce bilinçsizce yapılan keresteciliğe bir

son vermiş; bu nedenle zarar gören arazilerin tekrardan ağaçlandırılması için çalışmalar yapılmıştır. Kerestecilik sadece yaşlı olan ömrü dolmuş ağaçların kesilmesi ile yapılmaktadır. Bu durum hem doğa için daha olumlu olmakta hem de daha az ekonomik maliyet gerektirdiği için ekonomiye güç kazandırmaktadır. Orman kamplarında çalışan ekipler hızlı ve etkili bir iş birliği içerisinde mesleklerini icra etmektedirler. Bir sanat dalından farksız bir duygu yoğunluğunda ve titizlikle bu işi yürütmektedirler. Ayrıca kerestecilikte öküz, at gibi hayvanlardan; elektrikli traktörlerden faydalanılmaktadır.

Ekotopya'da kerestecilik ve ormancılık uygulamalarına özel ayrılmış olan araziler mevcuttur. Orman bir komite tarafından işletilmektedir. Bu komite ormana her zaman sevgiyle yaklaşmaktadır. Ağaçları evi gibi görmektedirler. Ağaçların sessiz sakin ve huzur verici bir güven duygusu uyandırdığı belirtilmektedir. Ekotopya'da kereste satın alacak olanlar öncelikle bir orman kampında belirli bir süreyle ağaç dikme, orman bakımı yapma gibi işlere katkı sunmak zorundadırlar. Böylece aldıkları kerestelerin yerine yeni ve genç fidanlar yetiştirilmesini sağlamaktadırlar. Kerestecilikte kullanılan yöntemler orman zeminine zarar vermeyecek erozyonu önleyecek şekilde tasarlanmıştır. Elde edilen kerestelerin satışı sadece yurt içinde yapılmaktadır. Bağımsızlığını kazandıktan sonra kereste ihracatı durdurulmuştur. Kerestecilik faaliyetinin yürütüldüğü alanlar dışında ağaç kesmek ve ateş yakmak kesinlikle yasaktır (Callenbach, 1994: 72-82).

Yapıların çoğu hayran olunan ağaçlardan inşa edilmiştir. Ağaç evlerin yapımı oldukça zordur. Pamuktan üretilen bir plastikle püskürtme evler yapılmaktadır ve bunlar oldukça kolay yapılabilir ve ucuzdur. Püskürtme evler oldukça dayanıklıdır. Uzun süre kullanılabilirler. 15 yıl boyunca hiç yıpranmayan yapılar mevcuttur. Bu evler daha sonra parçalara ayrılarak toprağa karıştırılmaktadır. Organik yapısından dolayı toprağı zenginleştirmekten başka bir işlev yapmamaktadır. Herhangi bir zarar söz konusu değildir.

Ekotopya sakinlerinin entegre sistemlere karşı aşırı ilgileri vardır. Birbirine bağlı ekolojik avantaj sağlayan çözümler üretmektedirler. Ev inşa ederken banyo ile bahçe yan yana yapılmaktadır. Tuvalet atıklarından gübre ve metan gazı olarak faydalanılırken; kullanılan suyla da bahçe sulaması yapılmaktadır (Callenbach, 1994:

163-165). Ekotopya’da ünlenen bir mimar yoktur. Herkes kendi yapısının mimarıdır zaten oldukça basit tasarımlar kullanılmaktadır (Callenbach, 1994: 175).

Ekotopyalılar eskimiş kürk ceketleri, pejmürde elbiseleri ve ev yapımı çantalarıyla moda dışı bir görüntüye sahiptirler fakat içinde yaşanan çiftlikler oldukça canlı görünmektedir. Çiftlik binaları; çiftliğin canlı görüntüsünün aksine yoksul ve pis görünmektedir. Boyaya karşı olumlu bir alerjileri vardır. Binalar kerpiç, taş ve ahşaptan yapılmakta; malzemeler bir boyayla örtülmemektedir. Boya yerine bir yapıyı asma ya da çalılarla kaplamak daha cazip gelmektedir.

İnsanların elbiseleri oldukça boldur ve şıklıktan uzak görünmektedir. Tipik Ekotopya erkeği pantolon, gömlek, süveter ve ceketten oluşan sıradan kıyafetler giyinmektedir. İki cinste de sandalet ayakkabılar yaygındır. Kadınlarda havalanan etekler sıkça kullanılan bir kıyafettir. Ara ara sıkı sıkıya vücudu saran kıyafetler giyen bazı insanlara seyrek de olsa rastlanmaktadır. Bunların bir grubu temsil eden sembolik bir durum olduğu düşünülebilir. Giysilerin çoğu deri ve kürkten oluşmaktadır. Çocuklar ise büyüklerin kıyafetlerinin küçük hallerini giymekte olup; onlara özel bir tasarım mevcut değildir. Buradaki elbiselerin üretiminde naylon ve sentetik benzeri hiçbir madde kullanılmamaktadır. Giysilerde yeniden değerlendirilebilir yün ibaresi yer almakla birlikte herhangi bir mağazada alışveriş yaparken ilgilenen kişi yeniden değerlendirme ile ilgili bilgi aktarımı yapmaktadır (Callenbach, 1994: 19-29).

Erkekler ilgi görmek için sadece gülümsemektedir. Kadınlar ise sade ve süslenmemiş halleriyle oldukça güzel görünmektedir. Dolayısıyla kozmetik ve kıyafeti umursamayan bir güzellik ve çekicilik algısı bulunmaktadır. İnsanlar ilişkilerinde oldukça dürüstler ve açık sözlülükle paylaşımda bulunmaktadırlar. Ekotopyalılar; Amerika’nın eski sahibi Kızılderililer konusunda oldukça hassastırlar. Onların doğal yaşamına özenme söz konusudur. Ekotopya’da giysiler, süs eşyaları, sepet vb. ürünler doğrudan Kızılderililerden esinlenerek yapılmaktadır. Ekotopyalıların Kızılderili miti, onların doğayla dengeli yaşama, toprağa basarken bile nazik olma, toprağın anaç ruhuna inanma ve saygı duyma özelliklerine bir pekiştireç oluşturmaktadır (Callenbach, 1994: 45-51).

1.3.2. Üretim Faaliyetleri

1.3.2.1. Teknoloji ve Bilim

Ekotopyalılar modern aletlere karşı olan bir tutum sergilemektedirler. Ancak bu tutumlarına rağmen alışılmış aletlerden daha iyi donanımlara sahip araç ve gereçleri bulunmaktadır. Belli başlı bazı parçaların üretimi otomatik makineler aracılığıyla yapılmaktadır; fakat sınırlarını zorlayan gürültü içerisindeki karmaşık bir tesise sahip değillerdir. Üretimin yapıldığı yer oldukça sakinidir. Kendilerinde yüksek bir üretim yapılması gerektiği baskısını hissetmemektedirler. Ekotopya'daki araçlar oldukça basitleştirilmiş durumdadır. Bu nedenle imalat yönetimi oldukça rahat planlanmaktadır. Üretim tesisinden bir araç tam hazır halde çıkmamakta tüketiciye ön taraf, arka taraf ve akümülatör kısmı olarak 3 ayrı parça şeklinde sunulmaktadır. Akümülatörler aynı zamanda başka ürünlerle de uyumlu olabilecek şekilde çok yönlü üretilmektedir. Böylece tüketici kendi isteğine, zevkine ve yaratıcılığına uygun olarak aracın dış tasarımını yapabilmekte veya ilgili şirketlere yaptırabilmektedir. Örneğin deniz kabuklarından ve denizde bulunmuş tahta parçalarından tasarlanmış bir balıkçı kamyonuna rastlamak olası bir durumdur. Teknoloji ve toplumsal yapı insan içindir ve insana uyumlu olmalıdır. İnsan ise doğaya uyumlu olmalıdır. Böylece hedeflenen denge sağlanmış olacaktır (Callenbach, 1994: 27- 50).

Ekotopyalılar modern teknolojiyi büyük bir titizlikle inceledikten sonra ekolojiye zarar verdiğini gözlemlemişlerdir. Bu nedenle büyük oranda modern teknoloji reddedilmiş durumdadır. Fakat video kayıt ve görüntülü konuşma teknolojilerini kullandıklarını belirtmekte yarar vardır. Kullanılan bu teknolojiler sayesinde uzun seyahatler yapma sorumluluğundan kurtulmuşlardır. Ekotopya'da televizyon aktif bir şekilde kullanılmakta fakat yayın devlet kontrolünde gerçekleşmektedir. İnsanlar yerel veya merkezi yönetimin icraatlerini açıkça tv başında izleyebilmekte ya da doğrudan katılabilmektedir. Program yapımcı ve konuklarına dilediklerince soru yöneltip cevap alabildikleri bir sistem mevcuttur. Hükümet programlarının yanında kamuoyunca tanınan şahısların katıldığı tartışmalara, mahkeme ve yönetim kurulu tutanaklarına, meclis ve komitelerinin toplantılarına da yer verilmektedir. Objektif bir görüş söz konusu değildir. Bundan dolayı herkesin inandığı değerleri inandığı şekliyle birbiriyle paylaşma özgürlüğü bulunmaktadır. Ekolojik olmayan tüketim malları hiçbir yerde

satılmamaktadır. Bu nedenle elektrikle çalışan konserve açacağı, bigudi, kızartma tavası, oyma bıçakları hiçbir yerde satılmamaktadır. Mağazalarda çeşitlilik bulunmamakta; ihtiyaç olan malzemeler standartlaştırılmış durumdadır. Ekotopyalılar sahip oldukları ürünlerin en yüksek kalitede olmasını oldukça önemsemektedirler. El yapımı kaliteli ürünler onlar için bir sanat; üreticileri de bir sanatkardır. Kullanılan eşyalarda da kıyafetlerdeki gibi herhangi bir moda kaygısı taşımamaktadırlar. Ürünlerin, tamirini kendilerinin yapmasına elverişli olacak şekilde basit bir şekilde tasarlanması tercih sebebidir. Satılan ürünlerde garanti diye bir şey yoktur; çünkü ürünler olabildiğince sağlam ve dayanıklı şekilde üretilmektedir. Bir malın üretim izni çıkarken herkes tarafından tamir edilebilecek düzeyde bir kurguya sahip olması ön koşuldur. Elektronik aletlerin kendisinin üretiminin yanında yedek parçasının imalatı da oldukça önemlidir. Bozulan parçanın yerine yenisi tüketici tarafından alınıp kolayca değiştirilmelidir. Bu nedenle Ekotopya'da alışılmışın dışında minyatürleştirilmiş ve basitleştirilmiş cihazlarla karşılaşmak mümkündür (Callenbach, 1994: 57-60). Ekotopyalılar genellikle gürültülü çalışan pek çok alet ve makinenin sessiz modellerini imal etmektedir (Callenbach, 1994: 112).

Ekotopya'da bir işletme sahibi olmak, yatırım yapmak için işin bizzat başında olma zorunluluğu vardır. Bir işletmenin çalışanları aynı zamanda işletmenin ortağı gibi görülmekte; şirket kararlarında oy hakları bulunmaktadır. İşletmeler sadece kar odaklı değil çalışan refahını da düşünen bir yönetim politikası uygulamaktadır. İşletme üyeleri de daha iyi ilişkiler ve daha rahat bir çalışma ortamı için kazançlarının azaltılmasına rıza göstermektedir (Callenbach, 1994: 124-125). Ekotopya'da kendi mütevazî bir ihracat ağı olduğu kabul edilmektedir. Elektrikli motor ihraç ederek ihtiyaç duyulan madenleri ithal etmekte bir sakınca görmemektedirler (Callenbach, 1994: 40). Ekotopya'nın kendine ait bir para birimi mevcuttur. Paraların üzerinde hayvan ve bitki motifleri işlenmiştir (Callenbach, 1994: 111).

Ekotopya'da enerji ihtiyacını karşılamakta yerellik prensibi benimsenmektedir. Bu yüzden de enerjinin gerektiği yerde üretiminin sağlanmasını sağlayacak teknolojik gelişmeler ilgiyle takip edilmektedir. Sıcak akıntı bölgelerinden fışkıran buhar ile çalışan türbinler mevcuttur. Jeotermal sistemin maliyeti düşük olmakla birlikte neredeyse sıfır derecede kirlilik oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra yağmur suyu biriktirme üniteleri, rüzgar ve güneş enerjisi panelleri de görülmektedir. Bu enerji

kaynaklarına dair geliştirdikleri her yenilik halkta büyük bir mutluluğa sebep olmaktadır (Callenbach, 1994: 137-139). Bir başka entegre sistem de hava pompalı solar ısıtma aygıtıdır. Çalışması için fosil yakıta ihtiyacı olmadığı gibi su tüketimi de yapmamaktadır. Gerekli olan çok az miktarda elektriktir. O da daha çok Ekotopyalılara özel olan püskürtme evlerin yapımında kullanılmaktadır (Callenbach, 1994: 163-164).

1.3.2.2. Tarım ve Hayvancılık

Ekotopya'nın havası ve suyu inanılmaz derecede berraktır. Burada toprağa iyi bakılmaktadır ve oldukça iyi verim alınmaktadır. Yiyecekler oldukça bol ve sağlığa faydalıdır. Bütün yaşam kalıcı bir temel üzerine inşa edilmiştir. Halkın sağlık ve refah koşulları oldukça iyidir (Callenbach, 1994: 196). Ekotopyalılar diğer uluslara göre daha iyi beslenmektedir. Ürünlerin görünüşü ya da ambalajları tercih sebebi değildir. Önemli olan besleyiciliği ve lezzetidir. Yiyeceklere hiçbir kimyasal ilaç bulaştırılmamaktadır. Yabani otlar ekim sırasında işe yararken; böcekler biyolojik denetim için kullanılmaktadır. Yiyeceklerin besin değerini yok eden her türlü işlemden kaçınılmaktadır. Ekotopya'da tarım atıkların % 99'unun dönüştürülmesiyle kalıcı bir denge durumuna ulaşmıştır. Tek sorun yağmur ve rüzgar ile gelebilen yabancı maddelerdir (Callenbach, 1994: 34).

Ayrıca burada sığır yetiştiriciliği yapılmaktadır. Sığırlar doğal ortamlarında yapay bir müdahale olmadan yetiştirilmekte; zorla şişmanlatmak gibi karlı fakat doğal olmayan bir sistemi kabul etmemektedirler (Callenbach, 1994: 83-84). Ekotopya çiftliklerinde hayvanlar kapalı alanlarda değil doğala en yakın şekilde yetiştirilmektedir. Böyle bir üretim sistemi uzun vadede sanılandan daha ucuz bir maliyet hesabı oluşturmaktadır. Hesap yapılırken maliyetlerin hepsi göz önünde bulundurulmaktadır ve hiçbir detay atlanmadan hesaplanmaktadır. Yoksa temel ekolojik ve politik hedef olan kalıcı yaşam sistemi kurulamayacaktır. Hayvanlar olabildiğince evcilleştirilmemektedir. Halk, arkadaş olarak bu hayvanlara ihtiyaç duymamaktadır. Evcil hayvana çok az rastlanmaktadır. Ekotopyalılar çiçekleri toplamamakta onlara bulunduğu yerde ilgi göstermeyi yeğlemektedirler (Callenbach, 1994: 27-31).

1.3.2.3. Geri Dönüşüm

Ekotopya'da gerçekleştirilen ilk proje atık dönüşümü ile ilgilidir. Bütün yiyecek atıkları, lağım pislikleri ve çöpler organik gübreye dönüştürülerek tekrar toprağa kazandırılacak ve böylece üretim döngüsüne yeniden katkı sağlamış olacaktır. Ekotopyalı ailelerin çöplerini gübre olabilecekler ve geri dönüştürülebilecekler olarak ayırması zorunlu tutulmuştur. Ekotopya yöneticilerine göre eski türden bir kanalizasyon sistemi ancak atığı başka bir yere taşımaya yaramaktadır. Bu durum su kaynaklarının ve okyanusun kirlenmesine sebep olmaktadır. Eski uygulama kamu sağlığını ve su canlılarının yaşam alanlarını tehlikeye sokmaktadır. Bu savurganlıktır ve doğal olmayan bir yöntemdir. Eski kanalizasyon sistemlerinin kullanımı Ekotopya'da yasaktır. Tren vagonlarında geri dönüşüm amaçlı kullanılan çöp tenekeleri mevcuttur. Bunlara yeniden değerlendirme kutuları denmektedir. İnsanların hepsi yolculukları sırasında bütün maden, cam, kağıt ve plastik atıkları uygun kutulara atmaktadır. Halk için, bu yeniden değerlendirmeye katkıları gurur vesilesi olarak görülmektedir. Geri dönüşüm bir alışkanlık haline dönüşmüştür.

Ekotopya için kalıcı denge oldukça önemlidir. Bunun için çeşitli uygulamalar yapılmaktadır. Ayakkabılara pençe takılmamakta; çürüyerek toprağa karışmasına engel olabilecek bir madde kullanılmamaktadır. Küçük parçalara ayrılıp toprağa karışabilmesi için yeni cam ve çömlek türleri geliştirilmiştir. Genellikle, alüminyum ve demir kullanılmaktadır. Diğer madenlerin kullanımına (ikamesi mümkün olmayanlar dışında) son verilmiştir. Ekotopyalılara göre en doğal maden demirdir. Hemen hemen hiçbir üründe boya bulunmamaktadır. Kauçuk ve plastiğin kullanımı doğada çözünememesi nedeniyle sonlandırılmıştır. İnsanlar genelde saklama ve biriktirme taraftarı değildirler. Sadece kitaplarını saklamaktadırlar. Az sayıda lastik tekere, gümüş diş dolgularına, betonarme yapılara hala rastlanmaktadır (Callenbach, 1994: 18-35).

Ekotopya'da kendilerine has plastik maddeler kullanılmaktadır. Bu plastik fosil kaynaklardan değil, biyolojik kaynaklardan üretilmektedir. Oldukça dayanıklı olan bu plastikler yalnızca toprakla temas halinde çürümeye başlamaktadır. Plastiği bile gübre olacak şekilde tasarlayan Ekotopya halkı plastiğin tarlaya geri dönüşümünü ilahi bir şevk ve arzuya sağlamaktadırlar. Geliştirdikleri bu sisteme kalıcı sistem adını vermişlerdir. Bu yüzden Ekotopyalı aileler yaşadıkları yerlerde oluşan plastik artıklarını

gübre yığınlarının içine atmaktadırlar. Ancak yine de bu plastiğin üretilmesinin doğal olmadığını savunan aşırı düşüncelerin de mevcut olduğunu söylemekte yarar vardır (Callenbach, 1994: 105-107). Ekotopya’da tüm yerleşim yerlerinde yenilenebilir ve biyolojik açıdan doğaya karışabilecek maddeler kullanmak zorunlu tutulmuştur (Callenbach, 1994: 130).

1.3.3. Sosyal Hizmetler

1.3.3.1. Ulaşım

Ulaşım saat başı işleyen trenlerle ve elektrikli minibüslerle sağlanmaktadır. Trenler manyetik durdurucular ve iticilerle çalıştığı için hiçbir şekilde gürültü kirliliğine sebebiyet verecek herhangi bir ses çıkarmamaktadır. Alman ve Japon üretiminin bir ürünü olan otomatik motorlu manyetik trenler; geçici olarak bir Alman firmasıyla anlaşarak ülkeye kazandırılmıştır. Bu sistemin toplumsal maliyeti diğer ulaşım sistemlerine nazaran daha azdır. İstasyonlar ise keresteden yapılmış kaba bir yerdir. Ekotopya halkı doğaya karşı çok duygusaldır ve bu durum sonucunda trenlerin içi bile bitkilerle donatılmış durumdadır.

Daha önce uzun bir cadde ve alışveriş alanı olduğu bilinen büyük bölge; binlerce ağaçla çevrili bir alışveriş merkezi haline dönüştürülmüştür. Caddede elektrikli araçların kedi miyavlamasına benzer düşük desibelde seslerini işitmek mümkündür. Bisikletlerin pedal sesleri, kuş cıvıltıları ve çocuk sesleri şehrin sessizliğini bozmaktadır. Bazı yerlerde çadırlar bulunmakta bu çadırlarda gazete, mizah kitapları, dergiler, meyve özü ve atıştırılacak yiyecekler satılmakta; aynı zamanda minibüs sisteminin durakları olarak faaliyet göstermektedir.

Şehirlerde akü ile çalışan otobüsler de mevcuttur. Bu araçların sürücüleri yoktur. Sokaklara yerleştirilmiş telleri takip eden bir düzenek üzerinde hareket etmektedirler. Her birinin önünde güvenlik amaçlı kurtarıcı tamponlar bulunmaktadır. Koltukları dışa dönük yerleştirilmiştir. Yol ücreti yoktur. Genel vergi fonundan masraflar karşılanmaktadır.

Halkın sıkça kullandığımız otomobillere ihtiyaçları yoktur. Yürüme mesafesinden nispeten daha uzakta bulunan yerlere sokaklarda bulunan bisiklet

istasyonlarından aldıkları bisikletlerle ulaşım sağlamaktadırlar. İşleri bitince istedikleri yere bisikletleri bırakmakta; geceleri görevliler bisikletleri ilgili yerlere geri yerleştirmektedir. Herhangi bir güvenlik sorunu yaşanmadığı için bisikletlerin kaybolması durumu söz konusu olmamaktadır (Callenbach, 1994: 17-25).

1.3.3.2. Sağlık

Verilen sağlık hizmeti en gelişkin düzeydedir. Hastaneler küçüktür ve ilgilenilen hasta sayısı da azdır. Hastanenin dış görünüşü bir köy evini andırmaktadır. Bunun yanı sıra röntgen filmleri, cerrahisi, anestezi ve diğer hizmetleriyle teçhizatları eksiksiz olan bir yerdir. Küçük bir radyo cihazı aracılığıyla anında hemşirenin gelmesi sağlanmaktadır. Hastanelerin temizliğine ve düzenliliğine önem verilmektedir. Doktorların çok iyi eğitim aldıkları hastalar tarafından çok rahatlıkla anlaşılabilir. Hastanelerin temizliğine ve düzenliliğine önem verilmektedir. Doktorların çok iyi eğitim aldıkları hastalar tarafından çok rahatlıkla anlaşılabilir.

Halk beşikten mezara kadar sağlık sigortası kapsamındadırlar. Klinikler ve hastaneler mesleki denetime uğramazlar fakat topluma karşı sorumluluk bilinci taşıdıkları için neredeyse kusursuzdurlar. Doktorlar yüksek gelir elde etmektedir. Ekotopya'nın sağlık hizmetlerindeki tek problem üstün vasıflı uzman sağlık personelinin eksikliğinin çekilmesidir. Ekotopya'da sağlık hizmetlerinde hastalara çok iyi davranılmaktadır. İnsanları mutlu ederek daha çabuk iyileştirmeyi hedeflemektedirler. Ekotopya'da tıp ile yaşam birbirinden bağımsız değildir. Bu yüzden hastanelerin en iyi yerler olarak dizayn edilmesi söz konusu olmuştur.

Ekotopyalılar ölüme karşı kaderci bir yaklaşıma sahiptirler. Daha çok evde huzurla can vermeyi dilemektedirler. Bir süre sonra yaşlılar zaman ve enerjilerini ölüme hazırlığa harcamaktadır. Ölümü hissettiklerinde ekolojik dini inanışları sayesinde huzur bulmaktadırlar. Bu huzurun sebebi ise kendi vücutlarının da yeniden değerlendirileceği inancına sahip olmalarından gelmektedir. Ekotopya tıp sistemi önleyici tedaviye de büyük ağırlık vermektedir. Bütün yurttaşlara yöresel kliniklerde check-up yapılmaktadır. Hiçbir Ekotopyalı'nın maddi sıkıntılardan dolayı tedavisi aksamamaktadır (Callenbach, 1994: 182-187).

1.3.3.3. Eğitim

Ekotopya'da eğitim hususunda esnek bir müfredat hakimdir. Çocuklara açık alanda vakit geçirmeleri için oldukça fazla süre vermektedirler. Bu vesileyle genç nesil eğitim hayatı boyunca oldukça yeterli düzeyde fiziksel aktiviteye katılmış olarak eğitimini tamamlamaktadır. Okullarda sık sık geziler ve dağ yürüyüşleri düzenlenmektedir. Eğitimin üst seviyelerinde temel eğitim becerilerinin yanı sıra balıkçılık, avcılık ve hayatta kalma hüneleri konusuna ağırlık verilmektedir. Vahşi yaşam şartlarında doğal malzemelerden ekolojik yaşama uygun ürünleri kendi başlarına deneyimleyerek öğrenmektedirler. Dolayısıyla çocukların eğitimi bitki, hayvan ve doğal yapıyla bir bütün içinde gerçekleşmektedir. Örneğin altı yaşındaki bir öğrenci günlük hayatta karşılaştığı bitki, hayvan vb. varlıkların ekolojik rollerine tam anlamıyla hakimdir (Callenbach, 1994: 53-54).

Eğitim politikası; farklılıkları en ılımlı hale getirecek biçimde tasarlanmıştır. Her ne kadar eşitlikçi bir yaklaşım sergilense de sanatçılar, bilim insanları ve doktorlar diğerlerine nazaran biraz daha fazla gelir elde etmektedir. Uyguladıkları vergi sistemi sayesinde de bireylerin kişisel olarak değil bir topluluk olarak kazançlarını artırıp zenginleşmesi mümkün olmaktadır (Callenbach, 1994: 124). Ekotopya'da cinsiyete bağlı bir eşitsizlik söz konusu değildir. İnsanlar eril ya da dişil bir tahakküm altında olmadan yalnızca birey oldukları için değerlidirler. Sadece çocuk yetiştirme hususunda kadın erkek eşit olarak sorumlu tutulsa da kadın egemen bir yetiştirme tarzı uygun görülmüştür. Bu konuda son sözü daima kadınlar söylemektedir (Callenbach, 1994: 90).

Bürokrasi ile bağdaşık bir bilim algısını reddetmektedirler. Bilimin, bürokrasinin hantallığına maruz kalmaması gerekmektedir. Tecrübeye saygılı olmakla birlikte yeni genç fikirlere daha çok önem vermekte; tecrübe ile yeniyi harmanlamaktadırlar. Ekotopyalılar kusursuzluğu hedef edinmemektedirler. Ortalama bir başarı düzeyi Ekotopyalılar için yeterli bir seviyedir (Callenbach, 1994: 47-50).

Öğretimde elektronik araçlara neredeyse hiç başvurulmamaktadır. Ekotopya okulları bir çiftliği anımsatmaktadır. Ekotopya'da okul sistemi biyoloji ağırlıklıdır. Okullardaki hapisane atmosferini eleştirmektedirler. Okul öğrencileri güne yürüyüşle başlamaktadır. Öğrenci nüfusu alışılmadık çok altındadır. Dersler binaların dışında işlenmektedir. Büyük yapılara rastlanmamaktadır. Bir sınıf ortamı gerektiğinde bir

öğretmen ve on öğrenciyi alabilecek kapasitede ahşap kulübeler kullanılmaktadır. Okulda bir müdür bulunmamaktadır. Çocuklar günde yalnızca bir saat teorik ders görmektedirler. Öğrenciler genellikle kendi tasarladıkları projeleri geliştirme çalışmaları yapmaktadır. Okulun esas faaliyet alanı koruluktur. Korulukta ağaçtan evler ve yer altı sığınakları yaparak barınma ihtiyaçlarını karşılamayı; ok ve yay yapımını öğrenmektedirler. Genellikle mutlu vahşiler gibi sincapları yakalamaya çalışarak günlerini geçirmektedirler. Çocuklar konuşmalarında biyolojik terminoloji esintileri kullanmaktadır. Hayranlık uyandırıcı bilimsel verilere sahiptirler. Kız çocuklarının egemenliğinde yürütülen geniş bir bahçe ve baraka projeleri vardır. Çocukların eğitimlerinin büyük bölümleri karma gruplarla yürütülmektedir.

Okulda günlerinin iki saatini çalışmaya ayırdıkları küçük atölyeler de bulunmaktadır. Bu atölyelerde kuş yuvası ve fidelik üretimi yapılmaktadır. Çocuklara çalışma gündelik yaşamın bir parçası olarak empoze edilmektedir. Burada patron yoktur. Çocuklar işlerin gidişatına kendi aralarında uzlaşma sağlayarak karar vermektedirler. Çocuklar bu atölyelerin karından pay da almaktadır. Para eşit biçimde dağıtılmakta; bir kısmı okul ihtiyaçları için alıkonulmaktadır. Okullarda dev boyutlu çadır veya çadırlar bulunmakta; burada toplantılar ve video gösterimleri yapılmaktadır. Çocuklar kendi yemeklerini ve atıştırmalıklarını bizzat hazırlamaktadır. Okulda genel olarak telaşlı ve gürültülü bir atmosfer yoktur. Çocuklar gevezelik etmek yerine derin düşüncelere dalmaktadırlar. Özellikle akla gelen her şey öğretildiği gibi uzmanlaşmaya ilişkin eğitimler de bulunmaktadır. Yayınlanmış altmış bine yakın kitap vardır. Eski dönemden kalma kitap sayısı elli bindir. Dev bir ulusal kütüphane mevcuttur. Kütüphaneye ulaşması zor olan okuyucular için sipariş verme imkanı da bulunmaktadır. Böylece çocuklar kendi ilgi alanlarında özgür kalabilmektedirler. Esnek bir konu planlaması yapılmaktadır. Öğretmenler konulara fikir alışverişi yaparak karar vermektedir. Okullar özel girişimlere aittir. Fabrikalarda işçiler nasıl işletmeye ortaksa; öğretmenlerde okulun hissedarlarıdır. Öğretmenler dilediği eğitim felsefesini benimsemekte bir kısıtlamayla karşılaşmamaktadır. Tesisat ve binaların sağlamlığı ve azami ücret denetimi dışında idari bir kontrol yoktur. Buna rağmen okullar iyi eğitim verebilmek için büyük çaba harcamaktadırlar. Bunun bir nedeni veli baskısı iken bir diğer nedeni de çocukların 12 ve 18 yaşlarında sınava tabi tutulmasıdır (Callenbach, 1994: 148-157).

Ekotopya hükümeti eğitimi üstlenmiş değildir. Çocukların eğitimden aileleri sorumludur. Resmi bir müfredat yoktur. Ekotopya'nın ana dili İngilizce olmakla birlikte yerel dillerin de öğrenilmesine önem verilmektedir (Callenbach, 1994: 134). Öğrenciler okuma, yazma ve aritmetiğin temellerini soyut olarak değil, somut bir şekilde yaşayarak öğrenmektedir. 10 yaşındaki bir öğrenci; barınak inşa etmeyi, yiyeceği nasıl yetiştireceğini, elbiselerin nasıl dikildiğini; yüzlerce tür bitki ve hayvanın yaşam koşullarını bilmektedir. Çocuklar eğitim sürecinden çok donanımlı bir şekilde çıkmaktadırlar (Callenbach, 1994: 158-159). Genç bilimciler merkezi hükümet fonlarıyla desteklenmektedir. Riskli denemelerden % 1 oranında bir başarı bile elde edilse verilen desteğin boşa gitmediği belirtilmektedir. Özellikle kömür ve petrolden üretilen kimyasal maddelerin doğadan karşılanabilmesi üzerine yoğunlaşmakla birlikte; güneş, rüzgar ve med-cezir enerjilerinden daha fazla faydalanmak adına çalışmalar devam etmektedir. Siyaset bilimi, sosyoloji ve psikoloji gibi sosyal bilimler alanında çalışan profesörler yoktur. Üniversiteler merkezi destek almadan sadece öğrenci harçlarıyla giderlerini karşılayabilecek yüksekokullara bölünmüş durumdadır. İnsanları üniversiteye iten şey entelektüel yaşamı sevmeleridir. Ekotopya'da toplum deneyimi, sertifika vb. belgelerden daha kıymetlidir. Genel bir eğitim almış sıradan bir insanın, gamelan orkestralarının tonal sistemlerinden ve kedilerin iç salgı fonksiyonlarından anladığı kabul edilmektedir. İhtisas eğitimi; çıraklık eğitim kurumları gibi işlemektedir. Bir üniversiteye, bir yaşam grubuna ya da mesleki bir derneğe katılmak çok önemlidir. Ekotopyalılar entelektüel olarak oldukça dolu bireylerdir. Bunun sebebi alışlagelen disiplinler arası sınırların kaldırılmasıdır (Callenbach,1994: 169-173).

Ayrıca Ekotopya'da büyük cezaevleri bulunmamaktadır. Mahkumlar sadece otuz-kırk kişinin bulunduğu kurumlarda hizmet etmeleri sağlanmakta; gün içinde toplumdan koparılmamaktadırlar. Diğer zamanlarda ise kapalı kalmaktadırlar. Kapalı kaldıkları süre içerisinde mahkumlar dilerlerse eşleri ya da sevgilileriyle birlikte kalabilmektedirler. Bu infaz politikası ile mahkumların dışarıya çıktıklarında tekrar suça yönelmemeleri sağlanmaya çalışılmaktadır. Geleneksel cezaevlerinin şiddet ve gayrimeşruluğu tetikleyen bir tutukluluk süreci yaşattığı savına inanılmaktadır. Mahkumlara verilen ceza süresi; onların topluma yeniden adapte olabilmesi için bir fırsat olarak değerlendirilmektedir (Callenbach, 1994: 134).

İKİNCİ BÖLÜM

BİR ALTERNATİF YAŞAM BİÇİMİ: EKO-KÖYLER

Eko-köy hareketi eskiden kalmış bir arada yaşama fikirlerinin, 1960 ve 70 yıllarında meydana çıkan çevreci hareketlerle bütünleşmesi sonucu meydana çıkmıştır. Bir eko-köy; insan faaliyetlerinin zararsız bir biçimde doğayla bütünleştiği, insanın sağlıklı bir şekilde gelişimini ön gören, başarılı bir şekilde kesintiye uğramadan sürebilecek tam teşekküllü yerleşimlerdir. Sürdürülebilir, adil ve barışçıl bir toplumun temelleri burada atılmaktadır. İnsanlığın bir süredir yüzleştiği iklim değişikliği, yoksulluk, hastalık ve savaş gibi küresel sorunlar eko-köylerin öğretisi olan sürdürülebilir, barışçıl ve adil toplum temelleri atıldığında çözüme kavuşacaktır (Lucas, 2006: 13-14).

Sürdürülebilir bir yerleşim veya mimari oluşturmak için belirli bazı tasarım stratejileri ortaya konmaktadır. Bu tasarım stratejileri ile oluşturulacak yerleşimlerin, o yerleşimlerde yaşayan kişilere kendi kendine yetebilen sürdürülebilir birer yaşam alternatifi sunacağı varsayılmaktadır. Bazı çevrelerce kentlerdeki kontrolsüz ve sağlıksız büyümenin, kentlerdeki hava kirliliğine, fazla enerji tüketimine neden olması, doğaya ve ekosisteme zarar vermesi, gelecek kuşakların sürdürülebilirliğini tehdit etmesi nedeniyle kentlerden kıra doğru kaçışın ve geleneksel metotlara dönüşün daha ekolojik, sürdürülebilir bir yaşam alternatifi oluşturabileceği düşünülmektedir. Genellikle kentte yaşayan kişilerin kıra yerleşerek kurdukları eko-köylerin bu düşüncelerin sonucunda ortaya çıktığı görülmektedir. Eko- köylerin genel hedefi, hem bireysel gelişim, hem de ortak yaşama değer veren planlı bir toplumun yaşayacağı küçük ölçekli yerleşim birimleri yaratmak olarak tanımlanabilir (Güleryüz, 2013: 1-2).

Ekolojik konularda bilinçli kişilerin kentlerden ayrılarak kırsal alanlarda kurduğu eko-köyler; kırsal eko-köyler olarak adlandırılmaktadır. Bu eko-köyler bir yerleşkenin ekolojik olabilmesi için gereken unsurları içinde barındırmak üzere kurulmaktadır. Genellikle kırlarda oluşturulan eko-köylerin, kentle ilişkisini sıfırlaması gerektiği konusunda bir fikir birliğine varıldığı görülmektedir. Bunun nedeni, eko-köy girişimlerinin amaçlarından birinin “kendi kendine yetebilen” bir yerleşim oluşturmak olmasıdır. Fakat kentlerden veya çevresinden ayrılmış kırsal eko-köy yerleşimleri büyük çapta sorunlar yaşamaktadır. Kırsal eko-köylerde yaşanan sorunlar ve zorluklar sonucunda eko-köylerin kentten kopmadan da oluşturulabileceği konusu gündeme gelmiştir ve eko-köy kavramına, kentsel eko-köyler kavramı eklenerek, kırsal eko-köylerin sorunlarına çözüm bulmak amaçlanmıştır (Güleryüz,2013: 27). Öte yandan bir

eko-köy yerleşimini oluşturmak için kesin ve ortak bir yöntem bulunmamaktadır. Her eko-köyün kurulma hikayesi, yöntemleri birbirinden farklıdır. Kuruldukları yerin coğrafi özellikleri ve kurulum amaçları değişkenlik göstermektedir (Güteryüz, 2013: 72).

2.1. EKOLOJİ VE EKOLOJİK YAŞAM OLGUSU

Sanayi Devrimi ile temel ihtiyaçlar seri bir şekilde üretilmeye başlanmıştır. Bu üretim tarzı tüm kaynakların kontrolsüzce fabrikalara transferine neden olmuştur. Servet sahibi olmak ve yeni oluşan fırsatlardan faydalanmak için köylerden şehirlere öne alınamayan bir göç başlamıştır. Tahmin edilemeyecek şekilde meydana gelen bu gelişme; teknolojiyi kontrol edenler için zenginlik, bolluk ve lüks çağını getirmiştir. Çok pahalı ve sürdürülemeyen bir yaşam biçimi hızla popüler hale gelmiştir. Gezegenin sınırlı kaynaklarının sınırsızlaşmasına kullanımı; eldeki imkanların çok üstünde bir yaşamı hak olarak sunmuştur (Rose, 2014: 40-41). Sanayi Devrimi ile birlikte hızlanan kentleşme süreci kırdan kente büyük bir nüfus hareketini meydana getirmiştir. İlk kez 2006 yılında, kent nüfusu, kır nüfusunu geçmiştir. Bu da gezegen üzerindeki sürdürülebilir olmayan baskıyı artırmıştır. Kişilerin topraklarını terk etmesi sonucu, yeni girişimciler bu fırsatı değerlendirmiş ve kar amacı güden yeni tarım tekniklerini kullanmaya ve bu tekniklerin gelişimi üzerine yoğunlaşmaya başlamıştır. Bu durum hibritleştirilmiş tohumun ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bu tohumlar çapraz döllemeyle elde edilmekte olup; hastalıklara karşı dayanıklılıktan uzak, lezzetten ve besin değerinden yoksun ürünler elde etmeyi sağlamaktadır (Rose, 2014: 57). Endüstriyel tüketim toplumu doğayı sürdürülemez şekilde yönetmekte ve istismar etmektedir (Featherstone, 2018: 294). 17.yy'da bilimdeki gelişmeler ve Sanayi Devrimi kendini güç ve zenginlik rekabetinin içinde bulan, rasyonel düşünen çıkarıcı bireyleri meydana getirmiştir. Bu durum doğanın; toprak ve mal varlığına, tüketim için büyük bir depoya, atıklar için ise geniş bir çöplüğe indirgenmesine sebep olmuştur. Günümüzde birçok ekolojik ve sosyal kriz mevcuttur. Toplumun geneli bu krizlere çözüm bulma arzusu içerisinde. Eko-köy hareketi ise bu açığı dolduracak nitelikte bir yere sahiptir. Yaratıcı yöntemler icat ederek çevreci organizasyon ve inisiyatiflere ön ayak olmalıdırlar. Eko-köyler toplum hasarlarını düzeltme ve gezegenin limitleri çerçevesinde yaşama konusunda yol gösterici bir role sahiptirler. Yerküre günümüzde

tüketilebilecek edilgen bir varlık olarak görülmekte; tüketim için gerekli olan üretime bir kaynak olarak değerlendirilmektedir. Eko-köyler gelişmiş ülke liderlerinin belirlemiş olduğu sınırsız büyüme hedefine bağlı kalkınma modelinin aksine sınırlı kaynakları olan yerküredeki her şeye saygı duyulması gerektiği düşüncesine sahiptir (Dawson, 2012: 10- 25). Şu an tüm gezegende karşılıklı bağımlılık çağı yaşanmaktadır. Artık doğa depoya ya da çöplüğe indirgenemeyecek durumdadır. Doğa ona yapılan zulme rağmen insanlara öğretmen olmaya devam etmektedir. Eko-köy sakinleri de onun en iyi öğrencileridir (Litfin, 2017: 18-20).

İnsanlığı tehdit eden krizleri zarar görmeden atlatmak ve sürdürülebilir bir kültür içinde tüm canlıların gelişimine katkı sunmak için köklü değişiklikler içine girmek gerekmektedir (Featherstone, 2018: 279). Yapılan düzenlemeler; çevresel etkiler, yerel ölçek, iş imkanları, komşuluk ilişkileri doğrultusunda değerlendirmeye tabi tutulmaktadır. Ekolojik, ekonomik ve sosyal olarak sürdürülebilir niteliktekiler kabul edilmektedir. Ekolojik olarak toprak düzenlemesi, yapı inşası, yenilenebilir enerji yönetiminin sağlanması, tarım, su ve atık yönetiminin etkili bir biçimde faaliyette olması gerekmektedir. Ekonomik olarak yerel üretim mekanizmalarının etkinliği artırılmalıdır. Sosyal olarak ise yöre halkıyla küçükten büyüğe her yaş grubunu bütünleştirici faaliyetler sergilenmelidir (Topbaş, 2010: 2).

Dengeli ve istikrarlı bir toplum için öncelikle insanların en asgari olan ihtiyaçları karşılanmalı; gelir dağılımındaki adaletsizlik giderilmelidir. Bunu sağlamak için de parasal olmayan bir ortak amaç oluşturularak; insanların bu amacı benimsemesi sağlanmalıdır. Adil bir ekonomi, ortak amacın oluşumuna katkı sunacaktır. Geliştirilecek tüm öneriler ve uygulanacak tüm altyapı çalışmalarının, insanların kendini gerçekleştirmesine hizmet etmesi gerekmektedir. Bu bağlamda ekonominin görevi, insanların gezegenin kaynaklarıyla ve birbirleriyle olan ilişkisini uyumlaştırmaktır. Ekonomik düzenin yıkıcı bir sapkın eğilime sahip olmasına engel olmak gerekmektedir (Rose, 2014: 34-36). Gelecekte bizleri büyük bir hayal gücünün yaratıcılığa dönüştüğü; tüm yaşam enerjimizi besleyen doğaya fazladan aldıklarımızı geri vermeye çalışma dönemi beklemektedir (Rose, 2014: 49).

2.1.1. Ekoloji Kavramı

Ekoloji kavramı, ilk kez 1866 yılında Alman biyolog Ernst Haeckel tarafından Yunanca yaşanılan yer, yurt, barınak anlamına gelen “oikos” ile bilim ve söylem anlamına gelen “logia” sözcüklerinden türetilmiştir. Ekoloji kavramı, canlılar ile çevrelerindeki dünya arasındaki karşılıklı ilişkileri kapsamakta, yaşama ortamını oluşturan faktörler ile ortamın özelliklerini ve karşılıklı ilişkilerini incelemektedir (Güleryüz, 2013: 9).

Ekoloji; çeşitli türlerin, yaşamlarını çevreyle uyumlu olarak nasıl sürdürdüklerini veya bu türlerin hangi koşullar altında gereksinimlerini karşıladıklarını, çeşitli işlevlerini nasıl bir ortamda aktif ettiklerini incelemekte olan bir bilim dalıdır. Bu bilim dalını diğerlerinden ayıran özellik canlı ve cansız ortamlar arasındaki ilişkileri bütüncül bir yöntemle irdelemesidir (Kayır, 2003: 25). Ekoloji, doğanın sınırlarını çözmekte; faillerini yeniden belirlemektedir (Latour, 2011: 104). Hayatın anlamı belki de doğal düzene itaat etmek üzerine kurgulanmaktadır (Şahin, 2011: 67). Doğa bir yol göstericidir. Gelişmek için doğaya kulak vermek ve onu çok iyi gözlemlemek gerekmektedir. Bir topluluk olarak gerçeği doğada aramak bütün kapıları açacaktır (Aggarwal, 2018: 9). Doğa kendi halinde iken kusursuz bir dengeye sahiptir (Fukuoka, 2018: 56). Doğa her yerde sürekli hareket halindedir; herhangi bir yılın koşulları başka bir yıla asla tamamen aynı değildir. Bu nedenle önceden önlem almak yerine olan şartlarla en iyisini yapmaya çalışmak gerekmektedir (Fukuoka, 2018: 90). Doğa; tıpkı bir meyvenin çiçekleri gibi narin bir şekilde korunmalıdır (Thoreau, 2018: 15). Sadece insanı düşünen bakış açıları ve değerlendirmeler; indirgemeci ve yıkıcı sonuçlar ortaya çıkaracaktır. İnsan yaşam alanı ile bir etkileşim içinde olan ekolojik faktördür. Bunun unutulmaması gerekmektedir (Kayır, 2003: 49). Doğada gelişen olaylar örgüsünün içinde insanların payının düşünüldüğünden daha az olduğunun anlaşılması gerekmektedir. Bu duruma erişilince evrensel bir masumiyet durumu ortaya çıkacaktır. Evren görüldüğünden kat kat daha fazlasıdır. Fakat bunu görebilmek için evrendeki yolculuğu etkin bir şekilde gözlemleyerek geçirmek gerekmektedir. Yer yüzeyi sanıldığından aksine daha yumuşak ve insanın bıraktığı izlere karşı hassastır (Thoreau, 2018: 359-365).

İnsanın gereksinim duyduğu şeyleri doğadan karşılaması bir zorunluluktur. Fakat doğaya yapılan müdahalenin en aza indirilmesi gerekmektedir. Doğanın kendini yenileyebilmesine zaman tanınmalıdır. İnsan ile doğa arasındaki karşılıklı bağımlılık ilişkisi yaşam alanı zarar görmeden de sürdürülebilmelidir (Kayır, 2003: 27). İnsanların, yaşamına katkı sunan onları besleyen yerlerle bağlarını sıkı tutması gerekmektedir. Aksi takdirde, insanların doğal yapısı bozulacaktır. Büyümenin gidişatını etkileyen şey oranın ‘ruh’udur, tüm hissiyatıdır (Findhorn Topluluğu, 2018: 147). Paylaşılan belirli bir şeyin kendisinin önemi yanı sıra paylaşmanın bizzat kendi enerjisi daha önemlidir. Çünkü birliğin devamı için paylaşım gereklidir (Findhorn Topluluğu, 2018: 213). Mitolojilerde üstü insan altı hayvan yaratık tasvirlerine sıkça rastlanmaktadır. Yunan mitolojisinin sembol kullanımında bir bütünlük vardır. İnsan zekayı temsil ederken hayvan ise güçlü, mistik ve derin enerjiyi temsil etmektedir (Findhorn Topluluğu, 2018: 185). İnsan dengeyi bozduğunda ve gezegeni yapaylıkla boğulur hale getirdiğinde çatışmaların ve zorlukların ortaya çıkması kaçınılmaz olacaktır. İnsan kendi otoritesi ve egemenliğini yanlış algılayıp yorumlamaktadır. Eğer bu yanlış algı değişmez ise doğanın döngüsünü tamamen yok edecektir. Artık insanın rolü Dünya’ya ilgi göstermektir. İnsan geçmişte otoritesini ve egemenliğini bahçecilik faaliyetleriyle dizginlemektedir fakat bu durum daha sonra Dünya’yı fethetme arzusunun oluşumuna varacak kadar büyük bir değişim geçirmiştir (Findhorn Topluluğu, 2018: 216-218).

Ekolojik düşünce temelinde bakıldığında insan doğa-üstü bir varlık değildir. Tüm diğer canlılar gibi insan da onların içinde bir türdür (Kayır, 2003: 15). İnsanların doğanın aklından ve akışından yeni bir şeyler öğrenmesi her zaman için faydalıdır. Tek bir dünya vardır ve büyük bir güç alanı demektir. Her varlık ya da aynı yaşam formları tekil ya da çoğul olarak yalnızca kendisini düşünerek yaşarsa bu büyük güç alanı olumsuz etkilenmiş olacaktır. Bütünü düşünmek gerekmektedir. Yıkıcı eylemler yerine içsel uyumu yakalamak; doğa ile iş birliği sağlamaya imkan tanıyacaktır. Sağlanan işbirliği dünyanın zenginliğine zenginlik katacaktır. Hayatı parçalarına ayırmadan yaşamak gerekir. Yaşamın anlamı tümde saklıdır (Findhorn Topluluğu, 2018: 113-128). Dünya’nın tamamı tek bir aile, tek bir yaratılış, tek bir zekadır (Findhorn Topluluğu, 2018: 149-150). Kainatımız birçok parçadan meydana gelen bir bütünden oluşmaktadır. Kainatın yaşayan bir yapısı vardır. Bu durumun derinlemesine farkında olmak; insanlarda gezegenimizin ihtiyaçlarına daha iyi cevap verebilme, ona destek olma

becerisi kazandırmaktadır (Rose, 2008: 16). Günümüz dünyası vahşi ve dramatik bir yer olduğu kadar; yeni düşünce ve vizyonlar için uyanış zemini oluşturmaktadır. Yaşam; sonsuz farklılıkların sayısız forma bürünen karmaşık birlikteliğini ifade etmektedir. İnsanlar bu birlikteliğin bir parçasıdır (Trevelyan, 2018: 15).

2.1.2. Ekolojik Yaşam

Arzuların basit ve sade olana değil müsrif olana yönlendirilmesi dünyayı zor duruma sokmaktadır (Fukuoka, 2018: 120). Thoreau'nun Walden Gölü adlı eserinde vurguladığı temel söylemlerinden bir tanesi insanın yeterince basit yaşam koşullarına göre yaşaması halinde modern anlamdaki çalışmaya gerek duymayacağıdır (Turan, 2017: 9). Uyanılan her sabah, doğa kadar sade ve masum, sevinçli bir yaşamın habercisidir (Thoreau, 2018: 101). Doğal bir gün sakin geçmektedir. Kişinin yapacağı iş içine sinmelidir. Eğlence yapay bir durum değildir. Eğlence hayatın ta kendisidir. Hayatımız birçok sahneden oluşan bir drama gibidir (Thoreau, 2018: 129). Genellikle, çevremizde bize yetecek kadar alan vardır. Bu alan bize doğa tarafından tahsis edilmiştir. Vahşi ve kasvetli diye nitelendirilen ortamlarda bile insanın kendinden bir şeylere rastlaması mümkündür. İçinde yaşadığımız dünya uzaydaki küçük bir noktadan ibarettir (Thoreau, 2018: 148-152). İnsanlık, maddi sahiplenışten ve kişisel kazanç planlamasından vazgeçerse manevi farkındalığa doğru bir ilerleme gösterecektir (Fukuoka, 2018: 120). İnsanın doğayı hüküm altına alma dürtüsünden kurtulması gerekmektedir. Doğanın karmaşık yapısına saygı duyulması; sadelikle zenginleşmeyi beraberinde getirecektir (Ayman, 2011: 56). Gönüllü sadelik kendi değerlerimiz doğrultusunda bazı tüketim alışkanlıklarından bilerek ve isteyerek feragat etmektir. İnsanların diğer canlılarla birlikte var olan kaynakları adil ve dengeli bir şekilde paylaşmayı öğrenip sade bir yaşam sürmesi sağlık ve mutluluğu da beraberinde getirecektir. Gönüllü sadelik; çevremizdekilerle samimi ve içten, inanarak en yalın şekilde bütünleşmeyi ifade etmektedir. Bu durumda doğayı örnek alarak tasarım yapmak gerekmektedir. Doğadan alınan geri bildirimlerle en basit hal bulunabilecektir (Scott, 2011: 57-60). Sadelik anlayışı zorunluluktan dolayı değil gönüllü olarak istenilen bir durumu ifade etmektedir. Gönüllü sadelik kişinin öznel olarak seçtiği bir yoldur. Daha fazla mal ve hizmet alma imkanı var iken iktisadi değerlere olabildiğince asgari düzeyde dahil olma kararı almak ve uygulamaktır. Kazanılan paraya göre değil

gerçek ihtiyaçlara göre harcama yapılması gerekmektedir. Gönüllü sadelik bir geçmişe dönüş değildir. Aksine geleceği şekillendiren bir kavramdır (Dudu, 2011: 10-18). Yaşam sadeleştirildiğinde muhatap olunan karmaşıklıklar azalacak; yalnızlık, yoksulluk, zayıflık söz konusu olmaktan çıkacaktır (Thoreau, 2018: 365). Eko-köy sakinleri bilinçli bir şekilde gönüllü sadeliği tercih etmişlerdir (Dawson, 2012: 63). Gönüllü sadelik kavramı kendi kendine yetebilme kavramıyla doğru orantılıdır. Kendi kendine yeterlilik; en genel ve kapsayıcı şekilde, herhangi bir şeyin işleyişinin başka bir şeye mecbur olmaması durumu olarak tanımlanmaktadır. Dengeli bir iş bölümünü ve küçük topluluklar ölçeğinde geliştirilip uygulanabilecek bir teknoloji anlayışını getirmektedir (Dudu, 2011: 19-20). Kapitalizmin oluşturduğu tüketim iştahına karşı yetinme ve sadeleşme dürtüsü tüketim kültürünü değiştirecektir (Şahin, 2011: 66). Bu bilinç, eko-köyler ve topluluklarda hayat bulmaktadır (Dudu, 2011: 20). Dünya'nın çeşitli yerlerinde son zamanlarda filizlenen komünlerle karşılaşmak mümkündür. Kendi yiyeceklerini ve toplumsal kurgularını inşa etmeye çalışmaktadırlar. Sayıları az da olsa bu insanlar doğala dönme eğilimi açısından bir başrol oyuncularını görevi üstlenmektedirler (Fukuoka, 2018: 124). Doğru gıda, doğru eylem ve doğru farkındalık durumlarından biri gerçekleştiğinde diğerleri de gerçekleşecektir (Fukuoka, 2018: 152).

Modern tüketicinin davranış kalıbı ihtiyaçların sınırsız olduğu ön kabulüne göre belirlenmiştir. İnsanlar neyi, ne zaman, nasıl ve ne şekilde yapması gerektiği adeta programlanan robotlar haline getirilmiştir (Dudu, 2011: 22-25). Ekolojik yaşam denemeleri kapitalizme karşı bir alternatif yaratmaktadır. Ekolojik deneyimi, yalnızca tüketici bireyi besleyen değil, tüketici bireyi ortadan kaldıran bir şey olarak algılamak gerekmektedir (Şahin, 2011: 63-66). Günümüz medyası tüketimci telkine sürekli devam etmektedir. Özellikle televizyon bu işin mutfağı haline gelmiştir (Rose, 2014: 77). Televizyonlarda genellikle ticari ya da siyasi amaç güden programlar yayınlanmaktadır. Bu durum insanların yaşam algısının yönlendirilmesine sebep olmaktadır. Maruz kalınan algı manipülasyonunu insanlık lehine çevirebilmek; yaşamın kontrolünü tekrardan ele almak gerekmektedir. Bunun için tabandan tavana bir değişim süreci geçirilmelidir. Dönüşüm yerel yönetimlerden başlayacaktır. Dolayısıyla küçük ölçekli topluluklar oluşturarak yeni bir geleceğe adım atmaya başlanmalıdır (Rose, 2009: 17-19).

İnsan, doğadan uzak bir şekilde, hayatını devam ettiren sürece dahil olmadan yaşayamayacaktır. Modern toplumun kentsel enerjisi büyük ölçüde tükenmiştir (Rose, 2014: 105). Doğayla insan arasındaki bağlar koptuğunda bunu düzeltmek için öncelikle panik yapmamak gerekmektedir. Doğa ile bütünleşmede paniğe yer yoktur. Acele çözüm bulma anlayışı bizi daha da doğadan uzaklaştıracak sonuçlar doğurabilecektir (Fombelle, 2018: 42). Toprağa karşı ilgi duymaya başlayan kent sakinleri kıra doğru yeni bir dalga başlatacaklardır. Bu nedenle çiftçiler, arazi sahipleri ve yerel yönetimlerin bu duruma hazırlıklı olması gerekmektedir (Rose, 2014: 115). Her türlü uğraş yaşamın telaşlı akışına katkı da bulunan bir domino taşı gibidir. Dikkatsiz bir şekilde telaş içinde savrulmak yerine; yavaşlamayı, sakinleşmeyi ve kendi olduğumuz yeri daha çok kavramaya çalışmaya odaklanmak faydalı olacaktır. Şu anda tüm türleri etkileyen gelecek için yanlış tasarlanmış bir plan yürütülmektedir. Bu planın kötü sonuçlarının farkında olup içimizde bir değişim kıvılcımının alev almasına müsaade etmek gerekmektedir (Rose, 2014: 78-89).

Genel görüş, insanın üstün zekalı mükemmel bir değere sahip yaratıklar olduğu ve insanların başardığı şeylerin kültüre ve tarihe harika olarak yansıdığı çerçevesindedir fakat aslında bu durum tam tersi olarak doğa için geçerlidir (Fukuoka, 2018: 33). Sorunlarla mücadelede tek güç insanın zekası değildir. Tanrı tüm canlılara zeka bahşetmiştir. İnsanlar neye dayandığı belli olmayan bir kibir içindedir. Doğal kaynaklar çok kolay tüketilebilir ve hatta bunun sonucunda yok edilebilir fakat onları yeniden yaratmak insana mahsus değildir (Fukuoka, 2018: 158). Tüm beden birleşip bir duyuyu oluşturmaktadır. Her gözenekten lezzet almak mümkündür. Doğanın parçası olmak bir bütüne ait olmak özgürlük hissini artıracaktır ve yaşamdan daha fazla keyif alınmasına olanak sağlayacaktır (Thoreau, 2018: 147). Doğa bir bütündür ve gerekli tüm koşullar sağlanmadan insanlığın doğadan ayrı bir gelişim ve değişim göstermesi bu bağlamda mümkün değildir. İnsanların bütüncül bir gelişim ve değişimdeki rolü sadece öncü olmaktır (Findhorn Topluluğu, 2018: 152-154). Bütünden yalıtılan bir şeyin gerçek olma ve bütüne katkı sağlama durumu söz konusu değildir (Fukuoka, 2018: 49). Tanrı'nın mucizeleri hepimizin gözlemleyebilmesi adına sürekli tekrarlanmaktadır. Örneğin kırılğan bir ağaçtan güçlü sert elmalar oluşmaktadır. Her bir hücre ya da hücre grubu bir yaşam ağını oluşturmaktadır (Findhorn Topluluğu, 2018: 139-142). Dünya'nın döngüsüne, dengesine ve onu oluşturan parçaların karşılıklı etkileşimine

zarar vermek Tanrı'nın uygun gördüğü işleyişi bozmak demektir. Bu durum bazı duyarlı insanların geleceğe yönelik olumlu beklentilerini de mahvetmektedir. İnsan, diğer canlılar gibi bütünün bir parçası olduğunu kavramak durumundadır. Eğer Tanrı'nın yarattığı düzene karşı bir plan ve amaç benimsenir ise dünyanın ilahi düzeni zorlanacaktır. Çünkü tüm yaratılanlar arasında büyük bir enerji etkileşimi mevcuttur. Doğaya ait güçler dünyanın dengesini düzeltmeye çalışan savunucu kişilerin desteğiyle ortaya çıkacaktır (Findhorn Topluluğu, 2018: 160-169). İnsanların birbirlerine karşı duyduğu korku ve aralarındaki bölünmeye şahit olmak, kirliliği ve çevresel yıkımların doğrudan etkilerini yaşamak, Güney Amerika'daki ülkelerin zengin ülkeler tarafından sömürülmesinin getirdiği kıtlığı, sefalet acılarını görmek, dünyanın değişmesi adına çalışılması gerekliliğini doğurmuştur (Featherstone, 2018: 280).

Doğal dengenin bozulması bir salgın gibi yayılmaktadır. Bunun sebebi insanların sınırlarını aşma ve kendilerini doğal olandan ayırıştırarak yapay şeylerle uğraşmalarıdır (Findhorn Topluluğu, 2018: 150). Doğanın insanın hükmü altına girmesi sağlıklı bir durum değildir. Aksine insanın da tamamen doğanın hakimiyetinde olması da sağlıksız olacaktır. En iyi durum denge halidir (Findhorn Topluluğu, 2018: 226). Doğayı oluşturan bölümlerden hiçbiri birbirinden yalıtılmış hale getirilememektedir. Bir bölüme karşı yapılan bir uygulama zincirleme olarak bütünü etkileyecektir (Findhorn Topluluğu, 2018: 255). İnsanlar bazı yöntemler kullanarak dünyayı değiştirmek yolunda pek çok müdahalede bulunmuştur. İnsanlığın bu gelişimi oldukça iyi görünse de kötüyü ve dengesizliğe sebebiyet vermiştir. Şimdi ise bu sebep olunan kötülüklerin üzerine bir keşif başlamıştır (Findhorn Topluluğu, 2018: 221).

Günümüzdeki çevre kampanya ve çalışmalarının çoğu zararın kökten çözülmesine yönelik değil mecburen zararın kısıtlanmasına odaklanmaktadır. Örnek olarak balinaları kurtarma çalışmaları ve yağmur ormanları tahribatına karşı çıkma eylemleri gösterilebilmektedir. Aslında ekosistemleri dengelemek ve doğal habitatları korumak için, insanlığa ve gezegendeki tüm diğer hayatlara gerçekten yaşanabilir bir gelecek sağlamak için küresel bir tepki göstermek gerekmektedir. Sömürülen ve kötüye gitmeye devam eden dünyada tüm ekolojik tahribat çeşitleriyle karşılaşılıyor olduğumuz 21.yüzyılda ilerlerken, popüler kültürün gör-e-mediği mevcut yıkıcı gidişat farklı ve pozitif bir gelecek algısıyla bir an önce değiştirilmelidir (Featherstone, 2018: 295-299). İnsanoğlu elinde imkanı olmasına rağmen karşılaştığı sorunlara karşı doğru çözümler

üretmemektedir. İnsan doğayla olan ilişkisini doğal şartlara uygun kuramadığı zaman ağır bedeller ödemek zorunda kalmaktadır. Bu nedenle insan doğaya karşı olan saldırgan tavrını terk etmek zorundadır. İnsanın doğayla uyum içinde olan bir yaşam arayışı içerisinde bulunması ve kendi doğasına da uygun bir yaşam şekli oluşturması kaçınılmazdır. Eko-köy kavramı bu arayışın bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır (Topbaş, 2010: 1). Doğa uzun bir süredir bizleri uyarmaktadır ve insanlar sonunda farkına varmaya başlamıştır. Doğanın düzenine ve dengesine dair kaygıları olan insanlar için bu çok iyi bir gelişme olarak algılanmaktadır. Bu farkındalıkla beraber bazı sistemleri revize etmek gerekmekte bazılarını ise kökten değiştirmek gerekmektedir. Böylelikle dünyada hep birlikte yaşanabilecek bir ortam oluşturulacaktır. Eko-köyler sistemleri revize ve yeniden düzenleme konusunda atılmış bir adım olarak faaliyet göstermektedir (Litfin, 2017: 15-17).

2.2. EKO-KÖYLERİN OLUŞUM SÜRECİ VE YAPISI

Eko- köyler; kaynaklar üzerindeki kontrolü sağlamaya çalışan, güçlü ortak değerlere sahip, araştırma, sergileme ve eğitim merkezleri olarak etkinlikler yapan, topluluk halinde olmanın son derece önemli olduğu hiçbir yere bağımlı olmayan sivil girişimlerdir. Eko-köy modelleri adalet ve sürdürülebilirlik ile mutlu ve iyi bir hayat sürdürme arzuları arasında bir denge kurulmasına olanak tanımaktadır (Dawson, 2012: 50- 69). Eko-köyler doğayla birlikte verilen bir mücadelenin ürünüdür. Geleceğe dair bir umut ışığı olarak karşımıza çıkmaktadır. Açlık ve kıtlık tehlikesine karşın, dünyayı daha verimli hale getirebilmek için iyi bir yöntemdir. Bu sadece daha büyük, iyi ve gürl bitkiler yetiştirme olanağından daha fazlasını sunmaktadır. Eko-köylerde bir vizyon vardır ve bu vizyon sayesinde insanların varlığı devam edecektir (Trevelyan, 2018: 17). Dünya büyük ve sağlam bir yerküre olarak algılansa da oldukça kırılğan bir yapıya sahiptir. Canlılara ev sahipliği yapan bu varlık özen gösterilmeyi hak etmektedir. Canlılar gelip geçici yolculardır. Bu durum unutulmadan Dünya'nın geleceğine karşı sorumlu olunmalıdır. İnsanların daha hızlı üretim yapmak, daha hızlı yolculuk etmek, daha çok mevsimler üzerinde söz sahibi olmak, daha hızlı iletişim kurmak gibi amaçları Dünya'yı sınırsız bir kaynak deposu olarak görmeye itmektedir. Bu amaçla oluşturulan sistemler kurulurken Dünya'ya karşı sorumluluktan ödün verilmemelidir (Fombelle, 2018: 67-84). Ekosistemi düşünmek, insanı da içine alan bir bütünü düşünmek anlamına

gelmektedir (Balaban, 2014: 103). Ekolojik yerleşim yerine dahil edilen her şey bir bütüne aittir. Bu bütüne eklenecek her maddi veya manevi unsur zaman içerisinde kendisine yer bulacaktır. Uyumsuz olan, asla bütüne eklemelenebilir ve bütünün yapısını bozmaya meyillidir (Findhorn Topluluğu, 2018: 37). Bitkilerin gelişim süreci topluluğun gelişim süreciyle bağlantılı hale getirilirse bütünlükle uyum daha çok sağlanmış olacaktır. Bu yerleşim yerinde öğrenilen; her şeye yeni bir bakış açısıyla bakma bilincidir. Yenilik ancak böyle sağlanabilecektir (Findhorn Topluluğu, 2018: 67-74).

2.2.1. Eko-köylerin Oluşumu

Vandemeulebroecke(2004), eko-köyleri gelecek için oluşturulan bir yaşam biçimi olarak görmektedir. Bu oluşumları ekonomik, sosyal ve kültürel faaliyetlerin barış içerisinde bütünleştirildiği yer olarak tarif etmektedir. Eko-köyler emek yoğun faaliyetlerin yoğunlukta olduğu insan merkezli yerleşim yerleridir. Bu tip faaliyetler, dayanışma ihtiyacının ve bilincinin oluşmasını sağlamaktadır. Her eko-köyün kendine has bir yönelimi vardır. Bu yönelim aynı zamanda kendine has bir duyarlılık ve faaliyet alanı oluşmasını sağlamaktadır. Bireyler, diğer bireylere ve çevreye saygı duymak koşuluyla nitelik ve yeterlilikleri doğrultusunda kendisini gerçekleştirebilmektedir (Topbaş, 2010: 1-2).

Eko-köyler iklim değişikliği ve kirliliğin farkındalar ve bu durumdan kurtulmak için bir çıkış yolu aramaktadırlar (Ayman, 2011: 55). Ekolojik krizin çözülebilmesi için planlamanın, yapılacak restorasyonların ve metotların ekolojik olarak uygulanması gerekmektedir (Scott, 2011: 60). Yenilikçi, yaratıcı, dikkat çekici, toplumdaki alternatif yaşam biçimlerini toparlayıp kucaklayıcı kısacası bir umut aracının yaratılması oldukça faydalı olacaktır (Dudu, 2011: 27). Eko-köylerle işbirliği sağlanarak doğa dostu üretim ve kullanım modelleri desteklenmelidir. Böylece sürdürülebilirliğe katkı sağlanabilecektir. Bunu yapmak için ille de kırsal alana gitmeye gerek yoktur. Yereldeki insanları desteklemek, onlardan ürün satın almak, örgütlenmelerine yardımcı olmak da desteklemek anlamına gelmektedir (Ayman, 2011: 55). Değişime işin herhangi bir ucundan başlamak gerekir. Eko-köylerin hikayesi tıpkı sahilde deniz yıldızlarını tek tek denize atarak kurtaran adamın hikayesine benzemektedir. Bu girişimi ne kadar bölge kurtarılsa o kadar iyi gözüyle bakan topluluklar olarak görmek gerekmektedir. Her türlü ekolojik yerleşke deneyimi denize

atılarak yaşama döndürülen bir deniz yıldızıdır (Scott, 2011: 60). Yerel olarak gerçekleştirilen doğal yaşam girişimlerini evrensel boyuta taşımak gerekmektedir. Evrensel olarak atılmayan adımlar tam anlamıyla dünyayı değiştirmeyi başaramayacaktır. Küresel etki herkesin kendi hayatını değiştirmeye başlamasıyla mümkün olacaktır (Şahin ve Ataseven, 2011: 91-93). Bir sorunun ortaya çıkan sonuçlarıyla uğraşmak yerine soruna kökten müdahale etmek gerekmektedir (Fukuoka, 2018: 99). Ekolojik yaşamı gerçek olarak kurabilmenin yolu radikal bir kopuşun gerçekleştirilmesiyle mümkün olabilecektir (Şahin, 2011: 68).

Eko-köylerin belirli bir kalıbı yoktur. Hemen hemen hepsi kültürel, mimari, ekonomik, iklimsel koşullara bağlı olarak farklılık göstermektedir. Sürdürülebilir topluluklara her yerde rastlamak mümkündür. Bu topluluklar zengin ya da yoksul olabilmektedir. Kentte ya da kırsalda yapılabilmektedir. Tropikal, ılıman ya da çöl ikliminde faaliyet gösterebilmektedir. Eko-köylerin belirli birer dini inançları da mevcut değildir. Popüler dinlerin yanı sıra yerel dinlerin de etkin olduğu çeşitli inanç sistemine dayanan geniş bir yelpazede olabilmektedirler. Kentsel eko-köyler daha az araba kullanımı ve daha bir arada yaşamaya odaklı konutlara sahip olmaya dikkat etmektedir. Kırsal eko-köyler ise daha çok organik besin üzerine yoğunlaşmışlardır. Zengin ülkelerdeki eko-köyler toplumsal yabancılaşmaya ve aşırı ürün tüketimine karşı direnç göstermektedirler. Zengin olmayan ülkelerdeki eko-köylerde ekonomik ve ekolojik açıdan sürdürülebilirliği sağlama imkanları aranmaktadır. Bazı eko-köylüler politik anlamda kendilerini ifade etmeyi yeğlerken; bazıları sadece yaşam tarzlarına odaklanıp bu yolla kendilerini ifade etmeyi tercih etmişlerdir (Litfin, 2017: 26-34). Eko-köylerin standardize edilmesi mümkün değildir. Belirli standartlara sahip olamaması nedeniyle de kesin bir tanımını ortaya koymak oldukça güçtür. Fakat 16. yüzyıldan 21. yüzyıla kadar sürdürülebilir topluluk ütopyasının tanımlanmasında kullanılan kavramların incelenmesi sonucunda bazı kavramsal çıkarımlar yapılabilmektedir. Bu çıkarımlar; yeni yaşam tarzı oluşturma, komün bir şekilde yaşama, kentsel çözümleme yapma, yerleşim önerisi belirleme, bütünü kapsayan bir sistem oluşturma, eko-köyü yorumlama, strüktürel yapıyı oluşturma, ortak uyumu sağlama olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ekonomik gelişmeler, kültürel yenilikler ve ideolojik değişimler, çalışan nüfusun iş kapasitesinin zorlanması, sanayileşmenin getirdiği toplumsal sorun ve

sıkıntılar 20. yüzyıl'ın ikinci yarısından sonra bireylerin doğal ve tarihi olana ilgisini ve verdiği önemi artırmış; beğeniler ve beklentilerde değişim görülmeye başlanmıştır. Eko-köyler, kentteki kişilerin günlük yaşamdan uzaklaşıp köydeki sosyal hayatta aktif bir rol oynayabilecekleri bir yerleşim yeridir. Farklı bir toplumsal şekillenmeye ve çeşitlenmeye sebep olmuştur. Bir eko-köy yerleşimi oluşturmaya yönelik genel-geçer, ortak bir yöntem mevcut değildir. Her eko-köy yerleşiminin kendine özgü bir kurulma hikayesi ve amacı olduğu gibi kuruluş yöntemleri ve kuruldukları yerin coğrafi özellikleri bakımından da farklılık göstermektedir. Eko-köylerin ortak özellikleri çok olsa da oluşum sürecindeki ortaya çıkış serüvenleri veya amaçları birbirinden farklı olabilmektedir. Bu nedenle eko-köyleri ortak bir tanımın kapsayıcılığı içerisine sokmak oldukça zordur. Yine de eko-köylerin bazı özellikleri eko-köylerin geneli hakkında fikir sahibi olmaya olanak sağlamaktadır. Eko-köyler güçlü ortak değerlere sahiptirler. Ekolojik, sosyal kaygıların yanı sıra ruhsal ilgiden dolayı da meydana gelebilmektedirler. Ekolojik iyileştirme sağlama, topluluk yaşamını güçlendirme, yerel ekonomiyi atıl durumdan kurtarıp harekete geçirme veya manevi duyguların derinliğine dalma gibi amaçları olabilmektedir. Bu yerleşmeler; insani değerlere saygılı bir ekonomik düzen oluşturmak, katılımcılığı esas alan iletişim ve yönetim ağı geliştirmek, yenilenebilir enerji sistemlerine yönelmek, doğal yöntemlerin kullanıldığı etkin bir tarımsal dolaşım oluşturmak, bütüncül ve verimli bir eğitim anlayışı benimsemek üzerine sürekli çalışmaktadır. Bu oluşumlardan bazıları başarılı bir gelişme süreci geçirip; elde ettikleri yaşam modelini içinde buldukları yerel topluma veya daha uzağa aktarabilmektedir.

Eko-köyler; endüstrileşen dünyada, toplulukların ihtiyaçlarını en uygun düzeyde karşılamakta ve onlara değişik deneyimler sunmaktadır. Bu nedenle yıllardır arta gelen bir trende sahiptir. Eko-köyler kentsel alanlardan doğal yaşam alanlarına kaçış olarak değerlendirilebileceği gibi kentsel alanların yaşama düzeyinin kısıtlanması sonucu yaşanılmaz hale gelmesi durumuna karşı üretilmiş ilk senaryoların uygulaması olarak da görülebilir. İdeal eko-köy modellerinin çağımızda yaşanmakta olan küresel ölçekteki çevre krizi sebebiyle ortaya çıkan veya daha sonra çıkabilecek olan olumsuz durumlara karşı bu olumsuz durumu değiştirecek yeni bir yaşam önerisi sunduğu söylenebilir. Eko-köy felsefesi modern ve endüstriyel olanı; geleneksel bilgi birikimi ile beraber kullanılmalıdır (Asımgil, 2017: 95-102). Geleneklerle elde edilen tecrübeler yerel

flora ve fauna ile iç içe geçmiş bulunmaktadır (Kılıç & Kurnaz, 2010: 44). Eko-köyler; literatürde yer alan kapsamlı tanımlamalara bakıldığında topluluk için gerekli olan bütün hizmetlerle donatılmış komünal yaşam tarzına sahip köy tipi bir yerleşme modelidir. Çoğunluğu alışıldık tarzda olan tarihi değere sahip yapılardan oluşmaktadır. Çok farklı yaş ve iş grubuna hitap eden bir yaklaşıma sahiptir.

2.2.2. Eko-köylerin Yapısal Özellikleri

Eko-köy düşüncesi ve uygulanması oldukça yeni bir olgudur. Dünya'nın çeşitli yerlerinde kurulmuş eko-köylere rastlamak mümkündür. Eko-köyler küresel olarak da bir örgütlenme içerisine girme çabasıdadır. Eko-köyler kısa vadede değil uzun vadede katkı verecek bir fikrin ürünüdür. Bu eğilim şehirlerde olabileceği gibi şehrin dışına kaçma düşüncesi olarak da karşılık bulabilmektedir (Topbaş, 2010: 5). Eko-köyler; insan etkinliklerinin doğayla uyumlu ve doğaya saygılı bir şekilde yürütüldüğü bir yaşam şeklidir. 1994'te Dünya üzerindeki tüm eko-köyler arasında bir bağ meydana getirmek, yeni projeler oluşturmak ve hali hazırda var olan projeleri geliştirmek amacıyla "Küresel Ekolojik Köyler Ağı(GEN)" kurulmuştur (İkinci, 2011: 61).GEN kendisini; bir araya gelip fikir paylaşan, teknoloji takası yapan, kültürel ve eğitimsel rehberler, programlar, bültenler üreten, alınmış olandan daha fazlasını çevreye vererek sürdürülebilir bir yaşam kurmaya kendini adanmış bireysel ya da tüzel kişilerden oluşan bir küresel konfederasyon olarak tanıtmıştır. Esas amaç tüm dünyada sürdürülebilir bir evrim yaratmaktır. Bu bağlamda GEN; ortaya çıkan yeni eko-köy girişimlerine son derece destek vermektedir(Dawson, 2012: 26- 27).

Böylece eko-köyler küresel bir etkileşim alanına sahip olmuştur. GEN'in internet sitesine kayıtlı 400 adet eko-köy bulunmaktadır. Bu sayıya kayda geçmeyen Üçüncü Dünya ülkelerindeki geleneksel yaşam biçimleri dahil değildir. 1995'te Findhorn 'da ilk uluslararası eko-köy konferansı düzenlenmiştir. Bu konferansa 400 katılımcı da iştirak etmiştir. GEN için üç bölge merkezi kurulmuştur. Bunlar; GEN Avrupa ve Afrika, Amerika Kıtaları Eko-köy Ağı ve GEN Okyanusya ve Asya'dır (Litfin, 2017: 26-29). GEN kuruluşunun öncelikli görevi eko-köy sayısını artırmak değildir. Eko-köy fikrini dünyada bir farkındalık haline getirme amacı söz konusudur (Litfin, 2017: 62). GEN'in gelişim programının temel eksenini şu üç maddeden oluşmaktadır (Topbaş, 2010: 4);

1. Daha nitelikli bir yaşam, daha temiz toplum ve çevre için negatif etkileri azaltacak alternatif çözümler sunmak için programların hazırlanması.
2. Sürdürülebilir projeler için bu ekseninde teknoloji ve işletmelerin gelişime tabi tutulması.
3. Bilgi ve beceri alışverişi için uluslararası bir ağ geliştirilmesi.

1999-2000 yıllarında eko-köyler ağıyla bağlantılı olan grupların ortaklaşa yürüttüğü çalışmalardan eko-köylere ait 6 temel esas ortaya çıkmış bulunmaktadır (Topbaş, 2010: 2-3);

- Özerklik; ekonomik ve enerji konularındaki bağımsızlığı ifade etmektedir.
- Birlikte Yaşama; insanların birbirlerini farklılıklarıyla kabul ederek barışçıl bir ilişki ağı içerisinde ahenkle birlikte yaşayabilmesidir.
- Açık Olma; yöredeki diğer sakinlere ve kurulan eko-köyü tanımaya gelen grup veya bireylere karşı kapalı olmama durumudur.
- Saygı Duyma; temel olarak doğaya saygıyı belirtmekle birlikte kendi düşünce ve fikirlerini zorla kabul ettirmeye çalışmadan örnek bir yaşam sergilemek oldukça önemlidir. Öncelikle kendine saygılı olmak gerekmektedir. Karar alınması sırasında ise görüş birliğine yatkınlık, diğer görüşleri dinleme kapasitesinin yüksekliği, samimi ve sıcak bir diyalog becerisine sahip olmak da saygı duyma esasının içerisinde yer almaktadır. Saygı duyma; uygun modellerin geliştirilmesi ve yaratıcılığın teşviki hususunda kurulan topluluk için önemli bir yere sahiptir.
- Dayanışma; dengeli bir işleyiş oluşturulması bakımından yeni ya da zor bir faaliyet üstlenen kişi veya kişilere yardım edilmesini ifade etmektedir. Aktif bir dayanışma; iyi bir yaşam için gerçekleştirilen zorlu süreçte teşvik edici bir rol üstlenir.
- Kişisel İnanca Özgürlük; İnanç kişiseldir ve açıklanması tam olarak mümkün olmayan bir deneyimdir. Birbirinden farklı dünya düzeni ile ilgili duyguların özgürce yaşanması gerekmektedir.

Vandemeulebroecke (2004), eko-köylerin mevcut köylerden farkını incelemektedir. Bu farklılıklar ekolojik, kültürel, sosyal ve ekonomik olarak dört husus

üzerinden değerlendirilmektedir. Ekolojik açıdan; mevcut köylere bakıldığında çevre hassasiyeti eko-köylerdeki gibi değildir, oldukça geri durumdadır. Kültürel olarak ise; eko-köyler mevcut köylere göre ortak değer üretme ve geliştirmede, insanlar arası dostluk içinde güzel ilişkiler kurulmasında daha iyi durumdadır. Sosyal açıdan bakıldığında ise; paylaşma ve dayanışma konularında eko-köyler daha iyi durumdadır. Ekonomik açıdan ise; yerel ekonomiyle bütünleşme durumu mevcut köylerde daha az görülmektedir (Topbaş, 2010: 4-5). Eko-köylerin devamlı sürdürülebilir kalkınma göstermesi gerekmektedir. Bu yerleşim yerlerinin üyeleri, köyün kendi ekonomisini oluşturmak ya da var olan ekonomiyi geliştirmek adına çeşitli etkinlikler düzenlemektedirler. Bölgeye yapılan turistik gezi ve ziyaretler, ekolojik tarım ürünlerinin pazarlanması, doğayı koruma ve ekolojik yaşam üzerine verilen çeşitli eğitimler sürdürülebilir eko-köy etkinliklerine örnek teşkil etmektedir (İkinci, 2011: 63). Atmosferdeki karbondioksit birikimi fosil yakıt kullanımına bağlı insan kaynaklı küresel ısınma yaratmakta ve tüm dünyanın sağlığını olumsuz etkilemektedir (Featherstone, 2018: 293-294). Kentlerdeki aşırı nüfus güvensiz ve tehlikeli bir ortamın oluşmasına sebebiyet vermektedir. Kentin aşırı gürültüsü insanlığın haykırışlarına benzemektedir (Le Guin, 2019: 10-18). Ekolojik topluluk, mahallemizde yaşayan her canlıya saygı duyulmasını gerektiren bir anlayışa sahiptir. Topluluk ihtiyaçları kendi içerisinde karşılanmakta dışarıya bağımlılık en aza düşürülmektedir (Weder, 2017: 14-28). WWF (Dünya Doğal Hayatı Koruma Vakfı)'nın 2008'de hazırladığı "Yaşayan Gezegen" raporuna göre Dünya üzerindeki baskı aşırı tüketim ve nüfus artışından kaynaklı olarak son 45 yılda iki katına çıkmıştır. Türkiye biyolojik kapasitesinin % 59 oranında üstüne çıkmış bulunmaktadır. Bununla beraber Türkiye'de bu konu ile ilgili hızla artan bir duyarlılıktan söz edilebilmektedir. Türkiye'de ekolojik yaşam odaklı projeler üretilmektedir. 2003'de Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği TaTuTa (Tarım, Turizm, Takas) projesini başlatmıştır. Bu projenin hedefi kırsal bölgelerde ekolojik ürün yetiştiren doğayla dost ve sürdürülebilir olan yerler geliştirmektir. Bu projeye dahil olan 70 çiftlik bulunmaktadır (İkinci, 2011: 64-65). Eylemlerimiz düşüncelerimizi özgürleştirmektedir (Fombelle, 2018: 61).

Eko-köylerdeki zorlukları ve çıkmazları çözüme kavuşturmak adına Türkiye'de de bazı kuruluşlar ortaya çıkmıştır. Bu kuruluşlar; EKİLAT (Eko-köyler İletişim Ağı), Buğday: Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği, EKOYER (Eko

Yerleşkeler Ağı)'dır. Arzu eden kişiler, bireysel ya da toplu olarak eko-köylerde konaklayabilir. Orada geçirilen zaman aralığında ziyaretçiler maddi ve manevi olarak bu oluşumların devamlılığına ve gelişimine katkı sağlamaktadır (Asımgil, 2017: 102-104). Buğday: Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği TaTuTa Projesi ile; ekolojik yaşam süren gruplar veya bireyler arasındaki iletişim güçlendirilmektedir. Kırsal nüfus için doğal döngülerle hareket eden yaşamsal kaynakların sağlıklı kullanımına örnek teşkil edecek yerler oluşturulmaktadır. Kent insanlarının ekolojik yaşam biçimini tanımaları sağlanmaktadır. Ekolojik yöntemler, deneyimler ve bilgi paylaşımları ilk elden yapılmaktadır. Toprak, hava, su, iklim ve biyolojik çeşitliliğin korunmasına, sürdürülebilirliğine katkı sunulmaktadır (Aydın, 2012: 44). Bu projede yer alan kuruluşlar yereldeki insanların ve ziyaretçilerin bilgi, beceri ve tecrübesinden yararlanarak çevreye zarar vermeyen bir yaşam oluşturmanın öncüleri olmuşlardır (Scott, 2011: 59). Eko-köyler sürdürülebilirlik ekseninde geleceği teminat altına alacak tohumlar olarak görülmektedir (Litfin, 2017: 27). Sürdürülebilirliğin bir yaşam modeli haline gelmesi en temel olarak gıda, barınma, sağlık, eğitim ve güvenlik de sürdürülebilir olarak kurgulanmak durumundadır (Scott, 2011: 58). Sürdürülebilirliği sağlamak ve kendi kendine yeter duruma gelebilmek için ekolojik, ekonomik, sosyal sorunlar çözüme kavuşturulmalıdır. Oluşturulan yerleşimde yaşayacak kişilerin yerel ile uyum sağlayabilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda bir yerin, yöresel, fiziksel, ekonomik, çevresel, sosyal ve kültürel özellikleri üzerinde kurulması planlanan yerleşim modeline fazlaca katkı sağlayacaktır. Yörenin etrafından bölgeye özgü veriler toplanmaktadır. Böylece bölgeyle uyumlu bir doğal yaşam alanı oluşturulabilecektir. Eko-köylerin; yerel bilgilerin, geleneksel teknik ve uygulamaların bilincinde olan bir yaklaşım sergilemesi gerekmektedir. Bunun sonucunda, her yörenin özellikleri kendi kültürel yapısına göre farklılık göstereceği için başka yörelerde kendine has, birbirinden farklı bir şekilde karakterize edilmiş eko-köy oluşumları boy göstermiş olacaktır (Asımgil, 2017: 107-108). Krizlerin son bulabilmesi adına yapılacak olan, evrensel değerlerle düşünebilmektir. Yerel dinamikler ve kaynaklarla doğru orantılı hareket edilmelidir. Dünya üstündeki gelmiş geçmiş her türlü kültürün bilgisi ve deneyimi yeni oluşturulacak topluluklar için bir şans niteliği taşımaktadır. Kırsalda kurulan ekolojik yerleşkeler o bölgede yaşayan yerel halkı da kendi uğraşlarına dahil ettikleri sürece başarılı olabileceklerdir (Scott, 2011: 57-59). Geleneksel yapılardan çok şey

öğrenilebilecektir (Ayman, 2011: 55). Sürdürülebilir yaşamın zihinsel ve pratik dönüşümünü sağlayan en önemli etken, kurulan yapının kültürel değerlerden ve dolayısıyla yerel halktan faydalanması ya da onlardan destek almasıdır (Scott, 2011: 59). Ekolojik yerleşimde köy modelinin benimsenmesinin sebebi insanlar ile kaynaklar arasında yakın ilişkinin söz konusu olmasıdır. Köy modelinde çiftçiler buğdayını öğütenden, nehri kirleten kimselere kadar herkesi daha kolay tanıyabilmekte ve tespit edebilmektedir. Sonuçları bizzat kendisini, akrabalarını ve komşularını etkileyecek pratikler daha çok özeni beraberinde getirmektedir. Her köyde olduğu gibi kötü davranışların hem ekolojik hem de toplumsal dengeyi bozması söz konusu olmaktadır. Lakin toplumsal güç küçük yerleşim yerlerinde daha etkin bir rol oynama yeteneğine sahiptir. Eko-köylerin amacı geçmiş köy yaşantısına tamamen geri dönmek değildir ancak yaşanabilir ve sürdürülebilir ekonomiler kurmanın en etkili yolu olarak köy tipi yerleşimi seçmişlerdir (Litfin, 2017: 112). Ekolojik yaşamın başlaması adına en verimli olan yerleşim tipi köyler; zamanla soylu kişilerin yaşadığı semtlerin yerini almalı, sanatın efendisi haline gelmelidir (Thoreau, 2018: 125-126).

Aşırı zenginlik yalnızca aşırı satın alma duygusunu besleyecektir (Thoreau, 2018: 371). Ekonomi, eko-köyler ile ilerleyen bir eğitim deneyimine tabiidir. Eko-köyler en iyi sürdürülebilir ekonomi için laboratuvar niteliği taşımaktadır. Her türlü yenilikçi finansman işlemlerine, yatırım tercihlerine hatta yeni para birimlerine rastlamak mümkündür. Ekoloji ve ekonominin kelime kökenleri aynıdır. İkisi de Yunanca “ Oikos” kelimesinden türemektedir. Ekoloji doğal kaynakların sömürüye dayanmayan aile içi yönetimini; ekonomi ise onun mali kriter ve kaynaklarının yönetimini içermektedir. Bu nedenle kaynak yaratma, üretim, tüketim ve atık işlemleri yaşam çemberiyle uyumlu hale getirilmelidir. Bunun için ise ekonomik sistemin değişmesi lazımdır. Başka canlıların ve ekosistemlerin zarar görmesi pahasına sömürüye dayalı ucuz ticaret üzerine kurulmuş bir ekonomi kabul edilmemelidir. Eko-köylülerin çoğunluğu zengin ülkelerde olan açlık sınırının altındaki miktarlara rahatça yaşayabilmektedir. Bunun sırrı sadelik, kendi kendine yeterlilik ve paylaşımdır. Kırsal alandaki her eko-köy kendi gıdasının neredeyse tamamını kendi üretmektedir. Kentsel eko-köyler de gerekli ürünleri kırsal eko –köylerle olan ilişkileriyle temin etmektedir. Ekonominin amacı dünyadaki ekosistem ile insanın iyi yaşam seviyesini bir arada tutmak olmalıdır. Bu nedenle doğru geçim kaynağı bu ekonominin bütünleyici bir

parçası olacaktır. Eko-köylerde uygun görülen sistem sadece ekoloji, ekonomi ve kültür dengede kaldığı zaman başarıya ulaşabilecektir. Yükselmekte olan yakıt fiyatları, iklim değişikliğinin artması ve bunlarla doğru orantılı ekolojik tahribat ekonomiyi yerele taşımanın zorunluluğunu beraberinde getirmektedir. Para topluluktan çıkmadan bir sürü elden geçmektedir. Bunlar sürdürülebilir ve yaşanabilir doğru geçim kaynağı benimsediğinde olumlu ekonomik sonuçlar doğuracaktır (Litfin, 2017: 114-124). Eko-köylerin ekonomik vizyonu yerel ekonomileri ekosistemin refahıyla ilişkilendirmektir. Eko-köylerde ihtiyaçlar büyüme ekonomisi tarafından üretilen yapay ihtiyaçlara bağlı değildir. İç gözlem ve kolektif akıl ihtiyaçların belirleyicisidir. Sağlıklı bir ekonomide amaç; gerçek bir zenginlik yaratmak ve yaşamı ilerletmektir. Ekoloji, ekonomi ve toplum, ilişkiler ağı çerçevesinde birbirlerini sarmaktadırlar. Eko-köylerin tamamı sürdürülebilir ekonomiye tam olarak ulaşmasa da ipuçlarını bünyesinde barındırmaktadır. İnsanın doğa dışı modernitesi sınır noktasına geldi ise doğal olarak ekonomisi de sınır noktasına gelmiş demektir.

İnsanlar kendilerini ekolojik ağın içindeki bir parça olarak algıladıkları zaman yeni bir yaşama kapılar açılacaktır (Litfin, 2017: 147-153). Eğer insanlar ne kadar çabuk bu yola girişirse daha iyi bir dünya o kadar kolay ve yakın tarihte oluşturulabilecektir (Litfin, 2017: 123). Eko-köylerin tecrübesinden faydalanmak için herhangi bir eko-köye mensup olmak gerekmemektedir. Sürdürülebilir ve yaşanabilir bir gelecek için nerede bir araya gelinirse oraya bu tohumları atmak mümkündür. Gezegen için yapılması gerekli olan şey karşılıklı bağımlılık gerçeğini içselleştirmektir. Dünya'daki eko-köylülerin nüfusu yaklaşık iki milyar civarındadır. Bu da dünya nüfusunun yaklaşık olarak % 0.03'üne tekabül etmektedir. Zaman tüm insanlığa eko-köy inşa etmek için yeterli görünmemektedir. Fakat bulunulan yerlerde onların felsefesini benimseyip toplumsal amacımızı değiştirmek mümkündür. Mahallelerin enerji tutup depoladığı, şehirlerin atık üretmediği, gerek özel gerek kamu sektöründe günü kurtaran politikaların değil geleceği kurtaran politikaların uygulandığı bir yerin hayal edilmesi eko-köylerin benimsediği toplumsal amaç adına heyecan vericidir (Litfin, 2017: 249-253). Bununla birlikte söylenebilir ki ekolojik toplulukta herkese yer bulunmaktadır. Topluluk üyelerinin erkek, kadın, yaşlı, genç, okur-yazar olmayan, yüksek derece öğrenim görmüş olan, köylü, kentli olması iyi ve büyük bir sentezi beraberinde getirmektedir (Aggarwal, 2018: 9). Fakat Eko-köyler bireyler arası doğrudan ilişkilere izin verecek

büyükükte olmalı, daha fazla büyümemelidirler (Dudu, 2011: 21). Ekolojik yerleşim yerlerinde modern konfor yoktur. İçme suyu kaynaktan kovalarla taşınmakta, yemekler odun ateşinde pişirilmekte, aydınlatma mum veya yağ lambalarıyla sağlanmaktadır. Ekolojik yerleşim yerlerinde neredeyse bütün işler geleneksel el aletleriyle yapıldığı için, küçük bir araziye bakmak bile çok emek gerektirmektedir (Korn, 2018: 20-21). Bir bitkinin doğasına uygun yaşamayınca öldüğü gibi insanlar da doğasına uygun olmadıkça yaşayamayacaktır (Thoreau, 2001: 295). Eko-köylerin başarı göstermesine destek olan temel kurallar şunlardır (Litfin, 2017: 201);

- Ortak vizyon ve ortak niyetlerden emin olmak gerekmektedir.
- Kapsayıcılık ve verimlilik hususunda her bireyin maksimum düzeyde kararlara ve işgücüne katılması sağlanmalıdır.
- Olumlu iletişim kurmayı sağlayacak iletişim becerileri geliştirilmelidir.
- Çocuklar izole edilmemelidir.
- Acı ve sevinçlerin ortak yaşanması sağlanmalıdır.
- Öğrenilen şeylerin bünyede somutlaşması gerekmektedir.

2.3. EKO-KÖYLERİN MEYDANA GETİRDİĞİ DÖNÜŞÜM VE EKO-KÖY ÖRNEKLERİ

Eko-köyler yaklaşık olarak 40 yıldır bulunmaktadır. Bu süre içerisinde çoğalmakta, değişim göstermekte ve uluslararası düzeylerde örgütlenmektedirler. Lakin halkın gözünde hala klişe olarak görülmektedir. Halk eskiye göre yaşamak olarak değerlendirmektedir. Son 20 yıldan beri eko-köyler muazzam şekilde büyümüşlerdir. İlk yıllarında bilimsel araştırma ya da analizlere kapalı bir tavır sergilemişlerdir. Bundan hareketle ilk yıllarını yalıtılmış bir şekilde geçirdiklerini söylemek mümkündür. Burada yaşayanlar geleceğine dair net bir vizyona sahip değildirler. Buna rağmen ya köklere geri dönme yaklaşımı ya da eski yaşamın yüceltilmesi yoluyla başarabileceklerine inanmışlardır. Fakat izlenecek stratejiyi ilk zamanlar net olarak kestirememektedirler. Köy yaşamı onlar için bir test sitesi niteliği taşımaktadır. Sezgileri ile bunun üstesinden gelmeye çalışmışlardır. Batı dünyasındaki ekolojik yıkıma, savaş ve umutsuzluk üreten ana akıma karşı çıkmaktadırlar.

Eko-köy ile ilgili ilk araştırmalar tamamen materyalist kar odaklı toplumun ilgi göstermesiyle başlamıştır. Eko-köyler; Batı dünyasının bakış açısına göre sınırsız olasılık okyanuslarının ortasındaki 3. Dünya adaları gibi görünmekteyler. Ancak kriz zamanlarında bakış açılarını değiştirme ve mevcut paradigmanın sınırlarının ötesine bakma olanağını açmaktadır. Dolayısıyla eko-köyler, artan güvensizlik, kriz ve çöküşün varlığında geleceğin adası olabilecek oluşumlardır. Önümüzdeki yıllarda eko-köylere hiçbir geçiş olmaz ise (bazı insan toplumlari için söz konusu olmasa da) kısa süre sonra acımasız olabilecek bir gelecek giderek daha belirgin bir hale gelecektir. Önümüzdeki iki üç yüzyılda eğer ekolojik yaşama yönelmeye başlayan insanlar var olur ise daha temiz bir ortamda yaşanacaktır. Atom silahlarının dev cephanelikleri boşaltılmış olacak ve silahsızlandırma başlayacaktır. Küresel bir eşitliğe yaklaşılacaktır. Açlık diye bir sorun ortada olmayacaktır. Yenilenebilir enerji güçlendirilmiş olacaktır. Daha buna benzer birçok olumlu gelişimin baş göstereceği beklenmektedir. şu anda köklü bir değişim dönemi yaşanmaktadır. Kriz ve belirsizlik zamanlarından, ekolojik yaşama dönüş zamanına giden bir süreç içerisinde bulunulmaktadır. İnsanlar ile birlikte geliştirdikleri bilim ve teknolojiler de bu değişimin bir parçası olmaktadır. Esas olarak uğraşılması gereken durum, insanlık tarihinin kıyamet gibi bir sonunun olması değil bunun yerine yaşanılan değişimin belirtileri, köklü dönüşümün ortaya çıkarabileceği kriz unsurlarıdır (Lüpke, 2012: 73-74).

2.3.1. Eko-köylerin Meydana Getirdiği Dönüşüm

Değişim üç farklı aşamada gerçekleşecektir. İlk aşama yıkım ve çöküş sürecini yavaşlatan tüm eylemlerden oluşmaktadır; ikincisi mevcut krizin yapısal nedenlerinin analizi ve anlaşılmasını, alternatif örüntülerin yaratılmasını içermektedir; üçüncüsü de değerler ve dünya görüşlerinde temel bir değişim meydana getirmektir. Her aşama eşit derecede öneme sahiptir. Birbirleriyle ilişkilidirler ve birbirlerine yardımcı olmaktadırlar. Değişimin ilk aşaması doğal destek sistemlerinin yok edilmesine karşı kamusal ve politik bir direnişte gerçekleşmektedir. Siyasi partilerin içinde veya dışında STK'lar, yerel girişimler aracılığıyla gerçekleşebilecek bu direniş; lobi faaliyetleri, gösteriler veya sivil itaatsizlik, kamu kampanyaları, internet girişimleri veya atık toplama gibi çok çeşitli eylemlerle gerçekleştirilebilmektedir. Ayrıca gelecek nesillerin çıkarına oy kullanan vatandaşlar veya daha katı çevre yasalarını zorlayan parlamenterler

tarafından da başarılabilir. Bu tür eylemlerin rolü, çevresel yıkımı yavaşlatmaları ve gerekli kültürel geçiş süreci için zaman yaratmalarıdır. Değişimin ikinci aşaması, birinci aşama ile eş zamanlı olarak gerçekleşmektedir. Bu aşama toplum ve ekonomideki yıkıcı kalıpları ortaya çıkarmak; toplumu barışçıl ve evrimsel olarak dönüştürecek alternatif yapılar araştırmakla ilgilidir. Örnek olarak, bu aşamada insanlar ulus ötesi şirketlerin yapısal kalıpları, sanayileşmiş tarımın işleyişi ve enerji endüstrisinin dinamikleri ile ilgilenmektedir. Bir anlamda, sahne eski sistemlerin betonu boyunca filizlenen yeşil bitki örtüsünün büyük bir gelişim göstermesi olarak analoglaştırılabilir. Böylece alternatif yapılar arayışının amacı batan gemi için salları inşa etmek olarak görülebilecektir. Başka bir ifadeyle alternatif yapılar inşa ederek bu krizin sonuçlarını da yavaş yavaş hafifletebilecek tamamlayıcı modeller oluşturulabilecektir. Zaten dünya çapında Uluslararası Küreselleşme Forumu ve ATTAC gibi neoliberal küreselleşme grupları da dahil olmak üzere alternatif yapılar tasarlamaya çalışan birçok girişim vardır; Dünya İzleme Enstitüsü, Pozitif Vadeli İşlemler Ağı, Doğal Adım gibi düşünce kuruluşları ve forumlar; sosyal girişimcilikleriyle alternatif toplulukların ortaya çıkmasını analiz etmektedirler. Bu gelişmelerin birçoğu son derece ümit vericidir. Çünkü başka bir dünyanın, başka bir geleceğin mümkün olabildiğini göstermektedirler. Ancak, ilk aşamada olduğu gibi bu tek başına yeterli değildir. Bu öncü projeler, sosyal değerlerde ve dünyayı algılama biçiminde köklü bir değişim gerektiren kültüre entegre edilmelidir. Üçüncü aşama gerçeklik üzerine farklı bir perspektif benimsemekle ilişkilidir. Yeni bir dünya görüşünün geliştirilmesini gerektirmektedir; yeni bir algı; toplum, çevre ve gelecek nesillerle ilgili yeni değerler; ve hatta yeni inanç sistemleri oluşturmaktadır. Tüm bireysel kararlar ve eylemler için temel oluşturan dünya görüşleri ve değer sistemleridir. Bu yüzden sürdürülebilir olmayan toplumun, yaşamı sürdüren bir kültüre dönüştürülüp dönüştürülemeyeceği nihayetinde bu üçüncü ve en temel aşamada belirlenecektir. Son 50 yılda meydana gelen günümüzde hızlanan büyük değişimler zaten görünür vaziyettedir. Örnek olarak modern bilimde, mekanik bir yaklaşımdan, sistematik bir karşılıklık ve bütünlük yaklaşımına temel bir paradigma değişikliğine tanık olunmaktadır. Ayrıca kültürel değerlerde kapalı sistem düşüncesinden çeşitli çözümleri, açık sistemleri ve potansiyel kişisel gelişmeyi temel alan dünya görüşlerine doğru artan bir değişime tanıklık edilmektedir. Eko-köy sakinleri tüm bu aşamalarda değişim

göstermektedir. İlk aşamadakiler genellikle şiddet veya çevresel yıkım gibi olumsuz güçlere karşı bir protesto hareketinin bir parçasıdır. Varlıkları nedeniyle, model oluşturma aşamasının bir parçasıdırlar ve böylece olası bir geleceğin adalarını yaratmaktadırlar. Şüphesiz deneysel yaşam biçimleri onları değer ve bilinç değişikliğinin ayrılmaz bir parçası haline getirmektedir. Her zaman başarılı olmasalar bile başka bir dünyanın mümkün olduğunun kanıtı olarak hizmet etmektedirler.

Her şeyden önce ilk olarak, eko-köyler topluluğun ekolojik ayak izinin boyutunu azaltan pratik eylemleri benimsemektedir. Örnek olarak Findhorn Eko-köyü, Büyük Britanya'daki herhangi bir topluluğun en küçük ekolojik ayak izine sahip olduğunu kanıtlamıştır. Eko-köyler, araba paylaşma, elektrikli cihazları paylaşma, gıda üretiminde kendi kendine yeterlilik ve yenilenebilir yöntemlerle bağımsız olarak enerji kaynağı yaratma girişimleri gibi uygulamalarla daha küçük ayak izlerine ulaşabilmektedir. İkincisi eko-köylerin toplumun geri kalanı için bir tür düşük teknoloji geliştiricisi olduğu kanıtlanmıştır. Eko-köyler tarafından geliştirilen ucuz radyasyon dedektörü gibi birçok teknolojik yenilik; Mısır'da Sekem Çiftliği tarafından oluşturulan kompost tuvaletleri gibi su tasarrufu sistemleri; Almanya'da Sieben Linden tarafından tasarlanan ucuz ve enerji tasarruflu bina yöntemleri düşük teknolojiye örnektir. Üçüncüsü, yüksek düzeyde iç iletişim, tartışma, fikir paylaşımı ve bilinçlendirme çalışmaları sayesinde, eko-köyler; genellikle liderlik konusunda öncü değer temelli ekolojik yaşam tarzları, toplumun geri kalanına kaynakların ve enerjinin daha az kullanılmasının yaşam kalitesindeki gerçek bir büyüme ile birleştirilebileceğinin kanıtıdır (Lüpke, 2012: 74-76).

Üçüncü aşamadaki eko-köy faaliyetleri, eko-köy kültürünün temelinde yatan yeni düşünme biçimleri, yeni sosyal araçlar ve yeni bilimsel çalışmalar geliştirmektedir. Bu yaklaşımlar toplumun geri kalanına da hizmet edebilmektedir. Örnek olarak, ekonomik kriz zamanlarında ilgi çekici olan, işçilerin işletmelere sahip olduğu ve yüksek derecede kolektif karar alma mekanizmaları kullandığı, topluluğa ait kendi kendini yöneten ekonomik işletmelerle yapılan deneylerdir. Bu tür alternatif ekonomik faaliyetler ile neredeyse 20 yıldır devam eden başarılı deneyime sahip bir eko-köy, Kassel yakınlarındaki Alman Topluluğu Niederkaufungen'dir. Sosyal düzeyde alternatif sosyal güvenlik biçimleri (Örneğin, finansal krizdeki inşalara destek), yaşlılara yeni bakım yolları (Alman eko-köy Tempelhof'ta uygulandığı gibi) ve ilerici eğitimin

oluşturulması da dahil olmak üzere yeni yaklaşımlar gerçekleşmektedir. Bu çeşitli yaklaşımlarla eko-köyler kültürel dönüşümün öncüsü olmaktadır. Çünkü farklı bir bilinç oluşturmaktadırlar. Bunlar, hangi şartlar altında sürdürülebilir ve çevresel olarak sadece yaşam tarzlarının kurulabileceğini gösteren ve yaşam kalitesini artıran değişim ajanlarıdır. İletişim ve manevi farkındalıktaki kişisel büyüme süreçlerini toplu olarak tartışarak ve ele alarak, iç büyümeyi sosyal ve ekolojik proje oluşturma ile birleştirmede öncüdürler. Bunu yaparken, genellikle ayrı olanı birleştirmektedirler; kişisel gelişim ve sosyal değişim. Dahası, tüm eko-köyler bireyin kişisel potansiyelini geliştirmeye odaklanmış gibi görünmektedirler ve bunu kolektif dönüşüm için bir ön koşul olarak görmektedirler. Bu, çağdaş sosyal bilim gelecekteki bina için son derece önemlidir, çünkü yeni bir kültürel, etik ve manevi değerler olmadan farklı bir dünyanın inşa edilemeyeceği gerçeğini açıkça ortaya koymaktadır. Ayrıca bu değerlerin de uygulanması gerekir. Eski paradigmalarda yeni deneyler yapıldığı sürece geleneksel düşünce eşiğinin ötesine geçmeyeceklerdir. Eğer bu eşiğin ötesine geçmezlerse, tüm deneyler er ya da geç eski sistem tarafından tüketilecektir. Sadece eski bir sistemin değerleri ve dünya görüşleri anlaşıldığında ve dönüştürüldüğünde yeni bir dünya, topluluk ve toplum inşa edilebilmektedir. Bu tür alternatif toplulukların sakinleri omuzlarında büyük bir ağırlık taşır; ana akım kültürden ve halkın çoğunluğundan çok az destek alarak, eski içinde yeni bir dünya kurmaya çabalamaktadırlar. Neredeyse her zaman deneme yanılma yoluyla yeni yapılar kurmaya çalışmaktadırlar. Hayal kırıklıklarını, illüzyonları ve başarısız vizyonları ele almalı ve kabul etmelidirler. Birçok eko-köy için bu, yüksek miktarda sosyal stres, tükenmişlik ve sürdürülebilir bir gelecek inşa etme yolunda yalnız kalma hissi yaratmaktadır. Bu öncülerin ana akım kültürden aktif desteğe ihtiyaçları bulunmaktadır. Finansal ve ahlaki olarak desteklenmeleri gerekmektedir. Çünkü kolektif zorlukları çözerken yeni modeller yaratmaktadırlar ve yeni bir kültür tasarlamaktadırlar (Lüpke, 2012: 77-78).

Temeldeki karşı çıkış kurumların ve sistemlerin kendisine değil, bunların insan ruhunu yozlaştıran, insanı doğasına ve doğaya yabancılaştıran işleyişlerinedir (Turan, 2017: 8). En verimli yönetim halkın özgünlüğünü korumasına olanak tanıyan yönetimdir. Bir topluluğun vicdan sahibi kişilerden oluşması demek, o toplumda oluşan tüzel kişiliklerin de vicdan sahibi olması demektir. Bireysel olarak iyi olmak yetmez diye düşünülmemelidir. Bir mayanın bütün hamura işlemesi gibi toplum bireyin

iyiliğiyle yoğrulacaktır. Devlet yapısının da bütün vatandaşlarına karşı adil, dengeli ve saygılı olması gerekmektedir (Thoreau, 2001: 282-302). Topluluk içindeki kararlar oydaşım yoluyla alınmaktadır. İnsanlar yüzyıllar süresince birbirleriyle uyum çerçevesinde küçük topluluklar halinde yaşamışlar ve bu toplulukların bir araya gelmesiyle büyümüşlerdir. Şimdi ise bu süreç eko-köyler ile tekrar edilmektedir. Toplumsal yabancılaşma ve yükselen ekolojik krize karşı oluşan dürtü bunu tetiklemiştir. Örneğin İthaka eko-köyünde gerçekleştirilen bir çiftlik hakkında görüş belirtme toplantısında insanlar sade ve öz konuşmaktadırlar. Anlaşmazlık hali bile dostça çözülmektedir. Birlikte olmaktan ve birlikte karar almaktan son derece haz duymaktadırlar (Litfin, 2017: 21- 35). Eko-köyler sürdürülebilirlik hususunda mutabakata varmış durumdadırlar. Fakat eko-köyler bu ortak hedefe farklı vizyon ve pratiklerle ulaşabilmektedir. Sürdürülebilirlik çok yönlü bir amaçtır. Bu nedenle seçilecek yollar hususunda gerilimli ortamlar oluşabilmektedir. Eko-köylerde bu durum katılımcı demokrasi ile aşılmaktadır. Böylece azınlığın görüşleri çoğunluğun hükmü altında ezilmemekte ve oydaşım sağlanmaktadır. Her bireyin düşüncesi ortak akla yeni bir boyut kazandırmaktadır. Bireyler kararları engel ve kabul gücüne doğrudan sahip oldukları için topluluğa karşı olan sorumluluk da oldukça yüksek düzeydedir. Oydaşım ile karar almak sağlıklı bir ekosistem için oldukça uygun görülmektedir. Oydaşım herkesin her konuda hem fikir olması durumu değildir. Karara karşı olanlar bile kararı engellemeyecek derece tatmin edilmek durumdadır. Oydaşım iyi işlediği zaman kalitesi yüksek kararlar ortaya çıkacaktır ve daha güçlü ilişkiler boy gösterecektir. Oydaşım bu bağlamda bir kişisel gelişim eğitimi merkezi gibidir (Litfin, 2017: 159-166).

2.3.2. Eko-köy Örnekleri

Bu bölümde Dünya'dan ve Türkiye'den eko-köy örnekleri derlenmiştir. Bu örneklerin GEN(Küresel Eko-köyler Ağı)'e üye olmaları hususu göz önünde bulundurulmuştur.

2.3.2.1. Dünya'dan Eko-köy Örnekleri

Tablo 2.1: Dünya'dan Eko-köy Örneklerine Dair Genel Bilgiler Tablosu

<u>Eko-köy Adı</u>	<u>Kuruluş Tarihi</u>	<u>Bulunduğu Ülke</u>	<u>Yerleşim Nüfusu</u>
Auroville	1968	Hindistan	1700
Sieben Linden	1997	Almanya	135
Findhorn	1981	İskoçya	450
Hurdal EV	2001	Norveç	25

Tablo 2.1'de 4 adet Dünya'dan eko-köy örnekleri üzerinde durulmuştur. Bu eko-köylerin ortak özelliği GEN(Küresel Eko-köyler Ağı)'e üye olmalarıdır. Hindistan'da 1968 yılında kurulmuş olan 1700 nüfuslu Auroville eko-köyü; Almanya'da 1997 yılında kurulmuş olan 135 nüfuslu Sieben Linden eko-köyü; 1981 yılında İskoçya'da kurulmuş olan 450 nüfuslu Findhorn eko-köyü ve 2001 yılında Norveç'te kurulmuş olan 25 nüfuslu Hurdal eko-köyüne dair genel bilgiler tablosu oluşturulmuştur. Tablo 2.1'de görüldüğü üzere çeşitli bölge ve nüfuslarda eko-köylere rastlamak mümkündür. Bu başlık altında, üzerinde durulan eko-köy örnekleriyle ilgili detaylı bilgilere yer verilmiştir.

2.3.2.1.1. Auroville Eko-köyü

Auroville, Güney Hindistan'ın Tamil Nadu eyaletindeki Pondicherry şehri yakınında bulunmaktadır. En çok tanınan, ön planda olan, başarı sahibi olmuş eko-köylerden biridir. Hint bilge Sri Aurobindo'nun ruhani partneri olan ve 'ana' olarak bilinen Fransız Mira Alfassa'nın öncülüğünde oluşturulmuştur. Kendilerini 'insan birliğine adanmış ideal bir kasaba denemesi' olarak sunmuşlardır. Auroville'nin nüfusu 1700 kişidir. Amaçlarından biri de Nüfuslarını artırarak kalabalık bir toplum olmayı içermektedir. 35 farklı ülkeden insanın yaşadığı bu eko-köyde nüfusun 1/3'ünü de Hintliler oluşturmaktadır.

Şekil 2.1: Birçok Farklı Ülkeden Gelen Auroville Sakinleri

Kaynak: www.gezginlerkulubu.org, 2020.

28 Şubat 1968 yılında birçok farklı ülkenin ve Hindistan'ın eyalet temsilcileri gelerek açılış törenini yapmışlardır. Auroville'in çok uluslu olduğunu ve din, dil, ırk gözetmediğini vurgulamak adına Auroville topraklarına karıştırmak için temsilcilerin her biri bir avuç kendi topraklarından getirmişlerdir. Bu girişim kültürler arası iş birliği ve gelişimi denemesi olarak UNESCO tarafından da desteklenmiş ve kabul görmüştür. Sık sık tekrarlanan fırtına ve muson yağmurlarının oluşturduğu sellerle erozyona ve tahribata uğrayan bu bölgede; başlarda, üzerinde hiç bitki örtüsü bulunmayan, çorak ve zayıf topraklar bulunmaktadır. Auroville sakinlerinin bu şartlarda ilk işleri muson sellerinin yol açtığı erozyonun ve tahribatın önlenmesi amacıyla su bentleri oluşturmak, setler yapmak ve araziye ağaçlandırmak olmuştur. Kuruluşun ilk zamanlarında elektriği dahi olmayan bu bölgedeki ilk yerleşenler su pompalaması ve enerji üretmesi için araziye yel değirmenleri monte etmişlerdir. Zamanla Auroville, Hindistan'daki en büyük alternatif enerji sistemlerinin merkezi haline gelmiştir; ancak bu özellikle öne çıkabilmek, topluluk işletmeleri, biyokütle ve güneş enerjisi teknolojilerini geliştirmek için çok fazla çalışıp çabalamalarını gerektirmiştir. Bu alternatif teknolojiler arasında en çok dikkat çeken ise monte edildiği mutfak çatısında bin öğün yemek pişirmeye yetecek enerjiyi üretebilen 15 metre çapındaki güneş toplayıcısı olmuştur. Auroville hem

kendisi hem de çevresi için önemli bir kaynak oluşturur ve farklı kurumlarla ortaklıklar kurarak kayda değer miktarda ihracatta bulunmuşlardır.

Şekil 2.2: Auroville Sakinleri Meditasyon Zamanı

Kaynak: www.gaiadergi.com, 2020.

546 hektarlık arazilerinde süt ihtiyaçlarının tümünü karşılamaktadırlar. Tüketilen meyve ve sebzelerin ise neredeyse yarısını üretmektedirler. Çok çeşitli ağaç ve sebze tohumlarından oluşan büyük tohum bankalarıyla birlikte, tıbbi bitkiler katalogunun oluşturulması ve bitkilerden alınan tohumların saklanması devam ettirilen çalışmalarındadır. Yeniden ağaçlandırma ve yenilenebilir enerji çalışmalarında büyük başarı sahibi olmuşlardır: 2003 yılında Yeşil Oscar olarak da bilinen Ashden Sürdürülebilir Enerji Ödülü'nü kazanmaları bu başarıların en büyük sembollerinden biridir. Yine burada kurulan Bilimsel Araştırma Merkezi ise tüm Hint Yarımadası için bir başarı abidesi olarak kabul edilmiştir. Başarılarının sebebini üç ana temele dayandırarak ilkinin topluluğu güçlü bir şekilde bir arada tutan ve girişimin kalbinde yer alan 'maneviyat' olduğunu vurgulamışlardır. Auroville'in merkezindeki dev meditasyon kubbesi Matrimandir'e yapılan büyük mali ve insani yatırımda en açık şekliyle görünerek bu destek ve güç toplumun tamamının tüm etkinliklerine dahil olmuştur. Başarılarının ikinci sebebini ise; umuda ve birliğe dayanan sağlam bağlardan oluşan 'duruş' oluşturmaktadır.

Şekil 2.3: Matrimandir Meditasyon Kubbesi

Kaynak: www.ekoyapidergisi.org, 2020.

Bu duruşları sebebiyle eko-köye Hindistan'dan ve diğer ülkelerden birçok dost ve düzenli bir gönüllü akışının yanı sıra cömert bağışlar ve fonlar da sağlanmaktadır. Son olarak Auroville, mali kaynakların ve özel kazanımların topluluk içinde dağılımını sağlayan güçlü bir 'dayanışma' ekonomisi geliştirerek, topluluğun tüm üyelerinin asgari bir gelir elde etme hakkına sahip olmalarına olanak tanımışlardır. Kendilerine ait bir 'havuz sistemi' oluşturmuşlardır. Bu sistem, sakinlerin faiz ödemelerinden feragat etmesiyle, kazanımlarını havuz sistemine yatırmaları istenerek, topluluk içindeki mali eşitsizlikleri dengelemeyi sağlamaktadır. Bu ve benzeri mekanizma sayesinde topluluğun ekonomisi gelişim göstermektedir. Günümüzde Auroville; inşaat, enerji, atık arıtma teknolojilerinin yanı sıra el işleri, besin ve teknoloji üretip, bu ürünlerin perakende satışını yapan 125 ticari kuruluşu barındırmaktadır.

Tüm bunlara bakıldığında Auroville eko-köyü yalnızca kendi bünyesinde başarılarla imza atmamış, aynı zamanda tüm çevresi de dahil büyük gelişmelere yol açarak, yerel girişimcilerin hevesiyle yerel halkın bilgisini birleştirerek, sonucun herkes için kazançlı olduğunu gözler önüne sermektedir. Günümüzde Auroville, kuruluşundan

yaklaşık 30 yıl sonra 2 milyon ağacın gökyüzüne uzandığı, su yönetim programlarının yürürlüğe konduğu ve yerel ekosistemin eski sağlığına geri kavuşturulduğu, başarılı ve faydalı bir topluluktur (Dawson, 2012: 33- 35).

2.3.2.1.2. Findhorn Eko-köyü

1962’de Peter Caddy, Eileen Caddy ve Dorothy Maclean Findhorn Eko-köy yerleşiminin temellerini atmıştır. Bu kişiler çocuklarını da alarak İskoçya’nın en kuzeyindeki Findhorn Köyü civarında bir karavan parkında yaşam sürmeye başlamışlardır. Kişisel besin ihtiyaçlarını karşılamak için, mütevazı bir tarım alanı oluşturmuşlardır. Tarım yapılan bu alan, zamanla başka kişilerin de ilgisini çekmiş ve çok sayıda kişi bu alanı ziyaret etmeye başlamıştır. Bu ziyaretçilerden bazıları kurulan bu gruba katılmıştır. Zamanla oluşan bu küçük grup; Findhorn Eko-köyü’nün çekirdek yapısını inşa etmiştir.

Findhorn Vakfı; uluslararası tüm platformlarda 1962’den itibaren bütüncül ve sürdürülebilir yaşama dair çalışmalarıyla ün kazanmıştır. Temel hedefleri doğa ile uyum içerisinde üretmek ve yaratmaktır. Bunun doğal bir getirisi olarak 1981’de Findhorn Eko-köyü’nü kurma girişimlerini başlatmışlardır. Bu proje; çevresel, sosyal ve ekonomik koşullar altında sürdürülebilir gelişmenin gösterilebileceğini yansıtmak amacıyla hazırlanmıştır(yesilist.com). 1995’de Findhorn eko-köyünde, ilk uluslararası nitelikteki GEN toplantısı yapılmıştır. Bu toplantı çerçevesinde birçok gönüllü kişi ve kuruluşlar sürdürülebilir yerleşim girişimi için bir araya gelmiştir ve ‘‘eko-köy’’ kavramı ilk olarak ayrıntılı bir biçimde tanımlanmıştır. Bunun sonucunda Findhorn yerleşimi 1962 yılında kurulmasına rağmen, bu toplantı gerçekleşene kadar eko-köy olarak anılmamıştır. 1995’te düzenlenen GEN toplantısından sonra ‘‘eko-köy’’ olarak anılmaya başlanmıştır (Güleryüz, 2013: 82- 83).

En eski eko-köylerden biri olan Findhorn’da 450 kişi komünal bir yaşam sürmektedir. Bu eko-köy girişimi ekolojik yapılar, yenilenebilir enerji kaynakları, enerji verimliliği, biyolojik su arıtma tesisi, geri dönüşüm, yerel organik gıda üretimi, sürdürülebilir ekonomi, kapsamlı karar alma süreçleri gibi alanlarda oldukça gelişme göstermiştir. En dikkat çekici olanlardan biri de Dr. John Todd’un geliştirmiş olduğu ‘‘Living Machine’’ adı verilen su arıtma sistemidir. Bu sistem sayesinde atık su tamamen doğal yollarla, kimyasal kullanılmayan biyolojik bir sistemle arıtılabilmektedir. Bir

diğer dikkat çekici unsur ise yerleşkede kullanılan rüzgar türbinleridir. Bu türbinlerden toplam 4 adet bulunmaktadır. 750 kW'a kadar elektrik enerjisi üretilebilmektedir. Findhorn'un "eko" adını verdikleri kendi para birimleri mevcuttur. 1 eko yaklaşık olarak 1 sterline denk gelmektedir.

Şekil 2.4: Findhorn Ekoköyü Rüzgar Türbini Boyama Çalışması

Kaynak: www.onedio.com, 2020.

1998'de Birleşmiş Milletler İnsan Yerleşimleri Programı (UN HABİTAT) tarafından en iyi uygulama unvanı almıştır. Findhorn Ekoköyü'nde, yıllardır dünyanın her yerinden topluluklara, organizasyonlara ve belediyelere, eko-köy çalışmaları ve eko-köy tasarımı eğitimleri verilmektedir. Bunun yanı sıra yerleşke birçok üniversite ve eğitim kurumları tarafından bir öğretim merkezi olarak da faaliyet göstermektedir. Her yıl yaklaşık elli ülkeden on dört bin ziyaretçi ağırlayan Findhorn Eko-köyü yetişkinler için bir eğitim merkezi halini almış durumdadır (yesilist.com).

Bir yerleşimin sürdürülebilir ve ekolojik bir yerleşim olabilmesi için ekolojik ayak izinin düşük olması gerekmektedir. Findhorn Eko-köyü'nde, 2005'te ekolojik ayak izi analizi yapılmıştır. Yapılan analizin sonucunda, bir Findhorn eko-köy sakinin ekolojik ayak izinin, Birleşik Krallık'taki ortalama bir kişinin ayak izinin yarısı kadar

olduğu ortaya çıkmıştır. Bu analiz sonucunda, Findhorn'un çevresel sürdürülebilirliğinin kanıtı olarak görölmektedir.

Findhorn'da doğaya saygılı bir şekilde ekolojik tasarım prensipleri uygulanarak 61 adet ekolojik nitelikte bina inşa edilmiştir. Bu eko-köyde edinilen tecrübeler sayesinde ekolojik inşaat sistemi geliştirilmiştir. Bu inşaat yönteminin sayesinde çevreye saygılı ve enerji etkin binalar inşa edilebildiği savunulmaktadır. Findhorn Eko-köy sakinleri, doğal ve toksik olmayan malzemeler kullanarak "nefes alan" duvarlar oluşturmayı amaçlamış, bu kapsamda saman balyası ile bina yapmayı deneyimlemişlerdir. "Nefes alan" duvarlar sayesinde buhar ve hava sirkülasyonunun dengesi sağlanmaktadır. Bu tip deneyler, Findhorn Eko-köyü'nün hem ulusal, hem de uluslararası olarak ekolojik binalar hakkında bilgi veren bir kaynak ve eğitim merkezine dönüşmesine olanak sağlamıştır.

şekil 2.5: Findhorn Ekoköyü Ekolojik Mimari Tasarımıyla Yapılmış Evler

Kaynak: www.yesilist.com, 2020.

Çevresel sürdürülebilirliğin en önemli hususlarından biri yenilenebilir enerji sistemlerinin kullanımı ve enerji etkin bina tasarımı yapmaktır. Findhorn sakinleri olabildiğince tercihlerini, yenilenebilir enerji kaynaklarından yana kullanmaktadır. Örnek olarak, tasarlanan evlerin güney cephelerde daha büyük pencereler, kuzey cephelerinde ise daha küçük pencereler yapılarak güneş enerjisinden etkin bir şekilde

yarar sağlayan pasif enerji prensipleri kullanılmıştır. Bunun yanı sıra, aktif enerji sistemleri de kullanılmaktadır. Findhorn'da kullanılan en önemli yenilenebilir enerji kaynaklarından biri de rüzgardır. Findhorn, ısınma ve aydınlatma gibi ihtiyaçları için gerekli tüm enerjinin yüzde 28'ini yenilenebilir enerji kaynaklarından sağlamaktadır.

Findhorn Eko-köyü'nde kültürel bakımdan en önemli aktivitenin ise eğitim olduğu görülmektedir. Eko-köy başlı başına bir eğitim merkezi haline gelmiştir. Burada ekolojik ve sürdürülebilir yaşam hakkında herkes edindiği tecrübeleri diğer kişilerle paylaşmayı, en önemlisi çocuklara ekoloji ve sürdürülebilirlik gibi konular ile ilgili eğitim vermeyi amaç edinmiştir. Burada birbirinden çeşitli birçok sosyal ve tinsel aktivite imkanı sağlanmaktadır. Findhorn eko-köyü ziyaretlere açık bir yerleşim yeridir. Buraya gelen ziyaretçilere üç adet farklı program sunumu yapılmaktadır. Birincisi, bir günlük eğitim turu şeklindedir. Bu turlarda ziyaretçiler ekolojik yaşam kültürü, ekolojik bina yapımı ve yenilenebilir enerji sistemleri hakkında bilgi edinebilmektedir. İkinci tur, konaklamalı olarak planlanmış bir haftalık programı içermektedir. Ziyaretçiler bu bir hafta boyunca ekolojik bina prensibiyle inşa edilmiş misafirhanelerde kalabilmekte ve buradaki tüm sosyal yaşamı deneyimleyebilmektedir. Mesela gelen ziyaretçiler, toplu yemeklerde iş bölümü yapmakta, organik tarım ile uğraşp sebze ve meyve üretimine katkıda bulunmaktadır. Üçüncü tur ise "uzun süreli ortaklık" olarak adlandırılmaktadır. Bu üçüncü tip turda ziyaretçiler uzun süreli bir şekilde eko-köyde konaklayabilmektedir. Böylece eko-köyün tüm toplantılarına ve tüm yaşantısına ortak olmaktadır.

Ziyaretçiler, Findhorn'da düşük fiyatlar karşılığında eko-köy ve ekolojik yaşam konusunda eğitilme şansı bulmaktadır. Findhorn, üyelerinin bireyselliğini güçlendirmeyi, yetenek ve yaşam standartlarını yükseltmeyi, sağlıklı bir yaşam sağlamayı, topluluk ve grup aktivitelerini arttırmayı amaçlamaktadır. Findhorn'da yardımlaşmaya oldukça fazla önem verilmektedir. Sıklıkla toplu aktiviteler yapılmaktadır. Örneğin her gün birlikte ortak mutfakta yemekler hazırlanıp, yemekler yenip, sohbetler edilmektedir. Eko-köyde bireyler arasında çıkan çatışmalar ve anlaşmazlıklar haftalık yapılan toplantılarda konuşulmakta ve sorunlar için çözüm önerileri geliştirilmektedir.

Şekil 2.6: Findhorn Ekoköyü Kapalı- Açık Sosyalleşme Alanları

Kaynak: www.yesilist.com, 2020.

Eko-köy yerleşimlerinin ve benzer toplulukların, sosyal sürdürülebilirliğini sağlamasındaki en önemli etkenlerden biri o yerleşimin karar verme mekanizması ve yönetim şeklidir. Findhorn’da karar alma toplantılarında, karar verilecek konular veya öneriler ayrıntılı şekilde üyelere anlatılmakta ve oylamaya açılmaktadır. Bir önerinin kabulü ancak üyelerin %90’ının geçerli oy vermesiyle mümkün olmaktadır. Oy çokluğu sağlanmaz ise öneriden vazgeçilmektedir. Bu yöntem, Findhorn’da topluluk içindeki her bir bireye verilen önemi açıkça göstermektedir (Güleryüz, 2013: 83- 95).

2.3.2.1.3. Sieben Linden Eko-köyü

Sieben Linden’in 1980 yılında temelleri atılmıştır. Tam olarak ise 1997 yılında kurulmuştur. Sieben Linden kasıtlı bir topluluktur. 135 kişi (1/3’ü çocuk) bu yerde yaşamaktadır ve birlikte yaşamlarını etkileyen birçok konuda karar verirken paylaşmaktadırlar. Her şeyi grup olarak yapmamaktadırlar. Paralarını veya kazançlarını bir araya getirmemektedirler. Ancak karşılıklı anlaşmalara bağlıdırlar. Birbirlerine değer verdikleri ve saygı duydukları güvence altındadır. Sieben Linden’da seminerlere, bilgilendirme günlerine rastlamak mümkündür ve bu faaliyetlere gönüllü olarak katılım gerçekleştirilebilmektedir. Hem ahşap römorkların hem de oldukça büyük evlerin yerleşimine rastlamak mümkündür. Birçok evin güneş panelleri bulunmaktadır. Saman balyalarından yalıtım yapılmakta ve yenilikçi ısıtma sistemlerinin teknikleri kullanılmaktadır.

Şekil 2.7: Saman Balyalarından Yapılan Yalıtım Çalışmaları

Kaynak: www.kilsanblog.com, 2020.

Çocuk grupları için oyun alanları mevcuttur. Bisiklet kullanımı yaygındır. Mevcut yollar çakıllarla kaplıdır. Yalın ayak gezen insanlara da rastlamak oldukça doğaldır. İnşaat işi olmadığı zaman sessiz bir yerleşim alanıdır. Gürültülü trafiğe hiç rastlanmamaktadır. Bahçe çitlerinin arkasında havlayan köpekler de yoktur. Topluluk genişleyen bir toprak parçasını işgal ettiğinden, bölge sakinleri birbirleriyle özellikle yakın bölgelerde yaşamıyor gibi görünmektedir. Topluluk, oldukça farklı yaşam fikirleri olan, ancak sürdürülebilir yaşamak için çaba gösterilmesi gerektiği inancında bir araya gelen çok farklı insanlardan oluşmaktadır. Sieben Linden kendisini eko-köy olarak nitelendirmektedir ve hedefi uygulanabilir ve sürdürülebilir bir yaşam biçimi olarak örnek teşkil etmektedir. Eko-köy yalnızca gerektiği kadar enerji, alan ve hammadde kullanmayı amaçlamaktadır. Böylece gezegendeki diğer herkes için de böyle bir şekilde yaşama olanağına sahip olmak için yeterli kaynak kalmış olacaktır. Burada yaşayanların vizyonu işte budur. Bu hedefe, ilkel formda bile ulaşım ulaşamayacakları, kişinin bunu nasıl hesapladığına ve ne kadar cömertliğe bağlı olduğuyula orantılıdır. Örnek olarak, 2004 yılında Kassel Üniversitesi tarafından yapılan bir çalışmada köyün karbondioksit eşdeğeri açısından ekolojik ayak izi, Almanya ortalamasının 1/3 'ünden az çıkmıştır. Sieben Linden sakinlerinin belirli kısıtlamalara göre yaşadıkları da doğrudur. Her insanın kaç metrekarede yaşayabileceği, hangi çevre açısından sağlam olmayan yapı malzemelerinin yasak olduğu, hangi gıda ürünlerinin toplu bakkal alımları için yeterince yerel olmadığı gibi kıstaslar eko-köy sakinleri tarafından belirlenmektedir. Bu anlaşmalar mevcut olmakla birlikte, yaşam tarzları tek tip değildir. Çeşitli yaklaşımlar

topluluk içinde kutuplaşmaya neden olmamaktadır ve şu an bile farklılıklar görülebilmektedir. Örnek olarak, bazı sakinler bisikletle tatile giderken; diğerleri ise iki haftalık bir yolculuk için Tayland'a uçuş rezervasyonu yapmaktadır. Buna rağmen neden olunan çevresel zararlardan dolayı köyden uzaklaştırılmamışlardır. Bu hoşgörü Sieben Linden'ı çeaktığı çeşitli insanlar için ilginç kılmaktadır.

Şekil 2.8: Sieben Linden'da Kapalı- Açık Sosyalleşme Alanı

Kaynak: www.yesilist.com, 2020.

Topluluk hakkındaki bilgilendirme oturumlarına, emekliler ve küçük çocuklu aileler, diplomalarında hala taze mürekkep olan sanatçılar, genç profesyoneller, alçı pan üreticileri, maneviyatçılar ve uygulamalı çiftçi türleri katılmaktadır. Sieben Linden'da sorunun bir parçası olarak kalmak yerine çözümün bir parçası olma olasılığını görmektedirler. Arkadaşlarına, meslektaşlarına ve komşularına ekolojik olarak yaşamayı sürekli haklı göstermeye çalışmak yerine uygulamalara katılmak istemektedirler. 1993'de projenin kuruluşundan bu yana herkesin söz sahibi olduğu etkinlik ve doğrudan demokrasinin ideal kombinasyonunu aramak için sürekli olarak gelişim göstermişlerdir. Şu anda, seçilmiş danışmanlar, yiyecek veya inşaat gibi, kendi sorumluluk alanları hakkında kararlar verebilmektedirler. Herkes bu ücretsiz köy konseyi pozisyonlarına aday gösterebilmektedir. Ne olursa olsun, herkes kararlara katkıda bulunabilir, sakinlerden veto etmek için yeterli desteği kazanabilirlerse mevcut

olanlara da meydan okuyabilmektedirler. Ancak bu tür zorluklarla nadiren karşılaşmaktadır. Aslında danışmanlar sistemi on yıl önce kurduğundan beri veto olmamıştır. Sieben Linden'in belirlediği kurallar ezici bir çoğunluk tarafından desteklenmektedir. Bu kuralların çiğnenmesi söz konusu olduğunda ne yapılacağı hakkında henüz net prosedürler bulunmamaktadır. Eko-köyün polisi yoktur. Kilisesi de etkili çiftçiler veya seçkin bir yerel kişilik grubundan oluşan tipik bir köy de değildir (Würfel, 2012: 11-13).

Şekil 2.9: Sieben Linden Virajlı Yolu ve Ekolojik Mimari Tasarımına Göre Yapılmış Evler

Kaynak: www.yesilist.com, 2020.

Eko-köy sakinleri, Sieben Linden'da Dünya'daki yerleriyle ilgili yeni bir bakış açısı oluşturduklarını, kendilerini değerli hissettiklerini belirtmektedirler. Buradan bütünsel yaklaşımla toplumsal yaşamın sürdürülebilirliğe giden yolda bir adım taşı olduğu sonucuna varılabilmektedir. Eko-köylerde topluluk, buz dağının sadece görünen kısmıdır. Buz dağının altındaki fikir gittikçe daha bireysel bir hayat sürdürdüğümüz ve insanlığımızdan giderek bağımsız olduğumuz sürece asla gerçekten sürdürülebilir bir yaşam tarzını yönetemeyeceğimizdir. Geleceğin insanları birbirleriyle anlaşabilmelidir. Eko-köyde, şehirdeki hayattan farklı olarak genelde olan çok daha fazla insanla temas edilmektedir. Sieben-Linden çeşitliliğe izin vermektedir. Çevrede çok çeşitli yaşam

tarzları ve kültürlerin farkına varılmalıdır. Sieben-Linden başkalarına karşı daha bilinçli ve hoşgörülü olma fırsatı sunmaktadır. Başkalarına değer verme ve saygı duyma çok önemli bir husustur. Eko-köylerde alçakgönüllülük esastır (Würfel, 2012: 15-16).

2.3.2.1.4. Hurdal Eko-köyü

Hurdal eko-köyü ortak bir amaç ile birlikte yaşamayı seçen, ortak temel değerlerini yansıtan bir yaşam tarzı yaratmak için iş birliği içinde çalışan, 25 kişilik, kasıtlı bir topluluktur. Akdalous ilçesinde yer alan Hurdal Belediyesi, Oslo'ya yaklaşık 80 km uzaklıktadır ve 2910 nüfusu içermektedir. Hurdal eko-köyü ise idari merkezden yaklaşık 4 km. uzaklıktadır.

Şekil 2.10: Hurdal Eko-köyü'nün Konumu

Kaynak: Westskog, Winther ve Aasen, 2018: 7

Hurdal eko-köyünün hikayesi 1996'ya ve Kilden Ekolojik Topluluğu'nun kuruluşuna kadar uzanmaktadır. Kilden'in kurucuları Norveç'te bir eko-köy kurmak istemişlerdir. Bu grup uygun bir arsa bulmak için Oslo çevresindeki bölgede yaklaşık 60

farklı mülke bakmışlardır ve 2001 yılında Hurdal'daki mülkle karşılaşmışlardır. Bu mülk Gjoding Çiftliği'dir.

Gjoding, Oslo'dan sadece 1 saatlik sürüş mesafesindedir ve ekin yetiştirmek için önemli miktarda toprağı ve ev inşa etmek için çekici arazileri bulundurur. Gjoding, 146 dönüm araziye kaplamaktadır ve bunların 40 dönümü tarım arazisidir. Burada her üyenin çiftliğin bir payına sahip olduğu ve karar alma sürecinde söz sahibi olduğu bir eko-köy kooperatifi kurulmuştur.

Şekil 2.11: Hurdal Eko-köyünde Ekolojik Mimari Tasarımına Göre İnşa Edilen Evler

Kaynak: Westskog, Winther ve Aasen, 2018: 8

Hurdal Eko-köyü, çevre, ekonomi, topluluk ve bilinç konularını vurgulama eğiliminde bir topluluktur. İnsanlar kırsal bir bölgede, banliyö evinde veya kentsel bir mahallede birlikte yaşayabilirler ve tek bir ikametgahını bile paylaşabilecek bilinçtedirler. Girişimlerinin temel amacı sürdürülebilir bir yaşamdır. Sürdürülebilir bir yaşama teşvik ve insanlara örnek teşkil ederek toplumu değiştirme niyetini ifade etmişlerdir. Hurdal Eko-köyü gelişiminin ilk aşamasında yapılanlar, çevre dostu evleri daha genel olarak tanıtmak için bir potansiyel oluşturur. Esas olarak, bina enerji tüketimini en aza indirmek ve malzemelerin yaşam döngüsü gibi daha geniş çevresel yönlerini ortaya çıkarmak için tasarlanmış pasif evlere olanak sunmak ve teşvik etmek için uygulamalarda bulunarak modül tabanlı çevre dostu evler sunmuşlardır. Bu evlerin

inşaatı 2013 yılında başlamıştır. Çevre dostu evlerin ortak özelliklerinden biri de çatılardaki güneş paneli sistemidir. Ayrıca, havalandırma ve iç mekan iklimini daha iyi düzenlemek için bazı evler akıllı teknolojilerle donatılmıştır.

Şekil 2.12: Güneş Panelleri ile Donatılmış Barınaklar

Kaynak: Westskog, Winther ve Aasen, 2018: 9

Pencereler, aydınlatmalar vb. kontrol edebilmek için akıllı teknolojiyi aktif olarak kullanmaktadırlar. Hurdal Eko-köyü sakinleri eko-köye ne zaman ve neden taşındıklarına göre çeşitlilik göstermişlerdir. Bazıları neredeyse en başından beri oradayken, diğerleri ise yakın zamanda oraya taşınmıştır. Bu kavramlar farklılık gösterse de hepsi sürdürülebilir bir yaşam tarzı elde etmeyi amaçlayarak ortak bir hedefe hizmet ederler. Hurdal Eko-köyünde ‘topluluk’ ve ‘örnek oluşturma’ olarak adlandırılan iki ana motivasyon türü bulunmaktadır.

İlk kategori olan ‘topluluk’; öncelikle bir topluluğa katılma, paylaşılan değerlere sahip olacak diğer insanlarla tanışma, hem de tutumların, görüşlerin ve uygulamaların ortak olduğu faaliyetleri içerir. Diğer kategori, ‘örnek oluşturma’, insanların eko-köylere geçme motivasyonlarının artırılmasını ve sürdürülebilir yaşamın öneminin kavranmasını ön planda tutarak ilham vermeyi amaçlayanlardan oluşmaktadır. Sosyal aidiyetin önemi, tüm eko-köy sakinlerinin hesaplarındaki ana temadır. Eko-köylerde yaşama sebeplerinden birini de çevre bilincinde olduklarını ve genel toplumda

çevre dostu bir yaşam tarzına sahip olmanın zorluğu olarak açıklamışlardır. Kendi yiyeceklerini yetiştirme, doğayla iç içe olma, çevre bilinci, kendi kendine yetebilme tutkusu eko- köylere taşınmak için son derece motive edici faktörlerdendir. Buna bağlı olarak gıda tüketimi, ulaşım, barınma ve insanların birlikte yaşamaları konusunda sosyal değişime katkıda bulunan bir yaşam tarzının önemini vurgulamışlardır. Hurdal Eko-köy sakinleri kendilerini laik bir topluluk olarak ilan etmişlerdir. Maneviyat ve bilince çok önem vermişlerdir.

Hurdal, eko-köy sayesinde ulusal olarak fazlasıyla dikkat çekmiştir ve daha görünür hale gelmiştir. Bu yüzden Hurdal; Dünya'nın her yerinden insanı barındırmıştır ve insanlar maddi hiçbir beklentiye girmeden bu yaşam tarzı için çalışmışlardır. Hurdal Eko-köyü'nün bir mezhep olmadığını burada herkesin özgür olduğunu yaşam tarzları ile sunmuşlardır.

Norveç'te sürdürülebilirlik gittikçe daha önemli bir politika boyutu olarak kabul edilmektedir. Hurdal Eko-köyü, Norveç için oldukça önemli bir örnektir ve iklim değişikliğine ilişkin endişeler, yeni, daha çevre dostu çözümler geliştirmek için gittikçe artan sayıda inisiyatif sunmuşlar, Hurdal eko-köyünü desteklemişlerdir(Westskog, Winther ve Aasen, 2018).

2.3.2.2. Türkiye'den Eko-köy Örnekleri

Tablo 2.2: Türkiye'den Eko-köy Örneklerine Dair Genel Bilgiler Tablosu

<u>Eko-köy Adı</u>	<u>Kuruluş Tarihi</u>	<u>Bulunduğu İl</u>	<u>Yerleşim Nüfusu</u>
Bayramiç Yeniköy	2011	Çanakkale	10
Dedetepe Eko-çiftliği	2001	Çanakkale	5
Dutlar Kolektifi ve İmece Evi	2007	İzmir	Belirsiz

Tablo 2.2'de 3 adet Türkiye'den eko-köy örnekleri üzerinde durulmuştur. Bu eko-köylerin ortak özelliği GEN(Küresel Eko-köyler Ağı)'e üye olmalarıdır. Çanakkale'de 2011 yılında kurulmuş olan 10 nüfuslu Bayramiç Yeniköy Eko-köyü; yine Çanakkale'de 2001 yılında kurulmuş olan 5 nüfuslu Dedetepe Eko-çiftliği; 2007

yılında İzmir’de kurulmuş olan nüfusu belli olmayan Dutlar Kolektifi ve İmece Evi Eko-köyü’ne dair genel bilgiler tablosu oluşturulmuştur. Tablo 2.2’de görüldüğü üzere çeşitli bölge ve nüfuslarda eko-köylere rastlamak mümkündür. Bu başlık altında üzerinde durulan Türkiye’den eko-köy örnekleriyle ilgili detaylı bilgilere yer verilmiştir.

2.3.2.2.1. Bayramiç Yeniköy

Bayramiç Ekolojik Yerleşkesi, 10 kişilik bir kurucu ekip tarafından 2011 yılında kurulmuştur. Bayramiç; doğal tarım uygulamaları yapan, kendi kendine yeten, permakültür felsefesi ile hareket eden bir topluluktur. Temel amaçları ise yerel tohumlara ve üretimlere sahip çıkmak, onları koruyarak sürdürülebilirliğini sağlamaktır. Çanakkale’nin Bayramiç ilçesine bağlı Muratlar Köyü’nün Yeniköy mevkinde 50 dönümlük bir araziye kapsamaktadır.

Arazi aktif olarak kullanılmaya başlandığında 2 adet konuk evi, mutfak ve derslik olarak kullanılan bir binadan ve avludan ibarettir. Ancak ekolojik çiftliğin kuruluşuyla 2 adet kerpiç kulübe, 1 adet saman balyalarından oluşturulup kerpiçle kaplanan konut yapısı ve Fukuoka Bahçesi, ortak avluda sebzelerin ekili olduğu bir bostan alanı, ördek havuzu, gölet ve küçük çaplı su hendekleri de zamanla geliştirilerek oluşturulmuştur. Ayrıca bu yerleşkede kümes ve serayı barındıran karma bir yapı da vardır. Yerleşkede sonradan eklenen diğer yapılar ise kerpiç veya saman balyalarının üzeri kerpiç sıvanarak oluşturulmuş, ahşap çatılı yapılardan oluşmaktadır.

Şekil 2.13: Yerel Malzemelerle İnşa Edilmiş Yapılar

Kaynak: www.kazdagiekoturizm.com, 2020.

Bayramiç'te, Ekolojik Mimari Atölyeleri düzenlenmiştir ve bu atolye kullanılarak inşa edilen 2 küçük yapı ve 1 bahçe duvarı tamamen doğal sıva, doğal boya ve sadece yerel doğal malzemeler kullanılarak inşası sağlanmıştır. Bu inşalarda Ekolojik Mimarlık Atölyesi de dahil olmak üzere, öğrenciler, atölye katılımcıları, gönüllüler ve yerleşke sakinleri katkıda bulunmuşlardır. Bir yandan inşalar, onarımlar devam ederken, diğer yandan tarımsal faaliyetlerin organizesi sağlanmaktadır. Yenilenebilir enerji kullanımı adına güneş enerjili su ısıtma sistemi (solar thermal system) kullanılmaktadır.

Şekil 2.14: Bayramiç Yeniköy Tanıtım Afışı

Kaynak: www.bayramicyenikoy.com, 2020.

Yok olmaya başlayan kavlıca, sarı buğday, karakılçık, havran kızılçası, ziveng buğdayı gibi yerel ürünlere sahip çıkmak ve sürdürülebilirliğinin sağlanması için bu ürünlerin ekimi gerçekleştirilmektedir. Bunların yanı sıra bakla, bezelye, mercimek ekilir ve yerel tohumlarla sebze bostanı dikilmektedir. Tarım alanında Masanobu Fukuoka örnek alınarak müdahalesiz tarım denemeleri yapılan 'Fukuoka Bahçesi' de bulunmaktadır. Düzenli olarak yoga aktivitelerinde bulunulur ve kendi bedenimizi

tanımamızla birlikte nefes farkındalığının oluşumu sağlanmaktadır. Tohum ekimi ve seranın çevredeki köylülerle birlikte iş birliği içinde yapılması, bunların köylülerle paylaşılması da çevreyle etkileşim halinde olan bir eko-köy olduğunu göstermektedir. Eko-köy sakinleri yerel tohumların devamı, geleneksel üretimin sürmesi, ilaçsız, gübresiz tarım yapılması, tam buğday ekmeği yapımı, doğal bal ve keçi peyniri üretimlerini desteklemektedir. Yetiştirilen hayvanların ihtiyaçlarından su ihtiyacı ise mevcut altyapıdan sağlanan basit yağmur suyu toplama sistemleriyle karşılanmaktadır.

Şekil 2.15: Sosyalleşme Alanı ve Tarım Alanının Bir Kısımı

Kaynak: www.kazdagiekoturizm.com, 2020.

Yerleşkede kendi kendine yetme çabası gösterilen bir bakış açısı vardır. Tüm uygulama ve faaliyetlerde bu yönde ilerlemektedir. Ziyarete gelen gönüllüler komün yaşama ortak olarak iş bölümüne katılmak amacıyla bir miktar konaklama bedellerini karşılamaktadırlar. Kaz Dağları'nda olumsuz koşullar sebebiyle terk edilmiş kırsal bir yerleşkede bulunan Bayramiç Yerleşkesi'nde, ekolojik yenileme çalışmaları ile doğal çevre canlandırılırken, eski yapılar restore edilmiş, doğa dostu yapım teknikleri ve teknolojileri barındıran yeni bir düzen oluşturulmuştur.

Sosyal sürdürülebilirliği sağlayacak çeşitli eğitim ve aktiviteler düzenlenmekte ve yeni bir sosyal doku ve toplum bilincinin oluşması adına, sosyal aktiviteler, çeşitli

görev ve sorumluluklar, üyelerin bir araya gelmelerini sağlamakta, kuruluş amacına ortak olmaları ve birlikte çaba harcamaları için onları buluşturmaktadır.

Ekonomik sürdürülebilirlik anlamında özellikle topluluk içi eşitlik ve adalete dayalı bir ekonomi hedeflenmektedir. Yerleşkeye gelen ziyaretçilerin bağışları da ekonomisine katkıda bulunması açısından kabul edilmektedir. Kısaca Bayramiç Eko-köyü, birçok yerel üretimi koruması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması açısından çevredeki topluluklardan iş birliğini sağlayarak, ortak değerler ve doğaya kazanım doğrultusunda ilerleyen bir eko-köy olarak tanımlanabilmektedir (Kara, 2014: 124-132).

2.3.2.2.2. Dedetepe Çiftliği

Dedetepe Çiftliği; Çanakkale'nin Küçükkuyu ilçesinde Kaz Dağları'nın eteklerinde 30 dönümlük bir arazide kurulmuştur. 2001 yılı itibariyle kurulum faaliyetlerine başlanmıştır. Bu çiftlik GEN Topluluğu'na üye bir çiftliktir. Çiftlikte kalıcı olarak Erkan- Tamahine Alemdar çifti 2 çocuğuyla ve Berkay Atik ile birlikte yaşamaktadır. Yerleşimin yakınında Çamtepe Ekolojik Yaşam Merkezi bulunmaktadır. Kalıcı olanların dışında bu merkezde düzenlenen etkinliklere gelenlere ev sahipliği yapılmaktadır. Bu konaklama durumu bir otelcilik hizmeti gibi gerçekleşmemekte eko-köyler arası bir dayanışma örneği olarak görülmektedir. Dedetepe Çiftliği, Çanakkale ve Balıkesir'e oldukça yakın olan Mihli Çayı'nın civarında konumlanmıştır. Ormanlarla çevrili bu alana köy yolu üzerinden ulaşım sağlanmaktadır. Çiftliğin yürüme mesafesinde bir yerleşim komşusu bulunmamaktadır. Mihli Çayı yerleşim için ana etken olmuştur.

Şekil 2.16: Dedetepe Çiftliği'ne Giriş Tabelası

Kaynak: www.kazdagiekoturizm.com, 2020.

Dedetepe Çiftliği'nde çeşitli mimari özelliklere sahip, geleneksel teknik ve malzemelerin kullanıldığı binalar mevcuttur. Ortak kullanım alanı olarak hamam, kompost tuvalet, Yörük çadırı ve bir okulun yanı sıra gönüllü ziyaretçilerin konakladığı kütük evler bulunmaktadır. Yerleşimde sosyalleşmeyi sağlayacak birçok açık alan bulunmaktadır. Buralar ahşap ve taş ile çevrilmiş sosyal ilişkilerin kurulduğu yerlerdir. Sosyal açık alanlarda zaman zaman ateş yakılıp gece sohbetleri yapılmakta; toplantılar düzenlenmekte, yoga ve meditasyon aktiviteleri tertip edilmektedir. Yemekhane bölümünde de tüm yemekler birlikte tüketilmektedir. Mutfak; açık bir tasarıma sahiptir. Tüm yerleşim sakinleri bu alanı ortak kullanmaktadır. Yerleşim yerinde geleneksel şekilde yapılmış bir mutfak kileri bulunmaktadır. Buzdolabı, kurutma makinesi, bulaşık makinesi gibi yüksek enerji harcayacak modern aletler kullanılmamaktadır. Yemekler toprak bir fırında odun ateşinde pişmektedir. Gereken mutfak enerjisi için güneş panelleri kullanılmaktadır. Dedetepe Çiftliği'nde geri dönüşüm oldukça önemli bir konuma sahiptir. Mutfakta artan ürünler hayvan yemi olarak kullanılmakta; hayvan

yemi olarak kullanılmaya uygun olmayanlar ise kompost yapımında değerlendirilmektedir.

Şekil 2.17: Dedetepe Çiftliği Sosyalleşme Alanı

Kaynak: www.gaiadergi.com, 2020.

Çiftlikte sadece bu yerleşim yerine özgü olan bir okul mevcuttur. Bu okul Montessori bireysel eğitim felsefesini benimsemiştir. Okulun inşası tam olarak yöresel bir kaynak olan ahşap malzemeden yapılmıştır. İçerisi oldukça geniştir. Klasik alışlagelmiş sınıflar bulunmamaktadır. Sıralar, öğretmen masaları vb. objelere bu sınıflarda yer yoktur. Yerleşim yerinde beş adet kütükten yapılmış ev vardır. Bu evlerde eğitim amacıyla veya gönüllü olarak gelenler kısa süreliğine konaklayabilmektedir. Ziyaretçiler hem çiftlikte çalışmakta hem de araştırmalarını gerçekleştirmektedirler.

Dedetepe Çiftliği tüm enerjisini alternatif enerji sistemlerinden sağlamaktadır. Bu yerleşkede rüzgar türbinleri ve güneş panelleri vardır. Halen işlevini sürdüren yel değirmeni gibi geleneksel yapılar da bulunmaktadır. Bu yerleşim yerinde organik tarım esaslarına göre toprak işlenmektedir. Bu sayede elde edilen ürünler internet üzerinden satılmaktadır. Bu durum topluluğun ekonomik sürdürülebilirliğine katkı sağlamaktadır. Zeytin, domates, enginar, çilek, reyhan gibi bitkiler üretilmektedir. En büyük gelir kaynağı ise zeytin ve zeytinyağıdır.

Şekil 2.18: Dedetepe Çitfliği Taş Evi

Kaynak: www.kazdaglariekoturizm.com

Dedetepe çiftliğinde sadece 5 kişi kalıcı olarak yaşamaktadır. Fakat ziyaretçi kabul etmektedirler. Çamtepe Ekolojik Yaşam Merkezi'ne eğitim amacıyla gelen veya doğrudan çiftliğe gönüllü olarak gelenler bu çiftlikte ekolojik yaşamı deneyimlemektedirler. Bu çiftlik sakinlerinin sıkı sosyal bağları mevcuttur. Bahsi geçen Çamtepe Ekolojik Yaşam Merkezi ile bağları oldukça kuvvetlidir. Genelde birlikte hareket etmekte ve sosyal aktiviteler düzenlemektedirler. Birlikte yoga ve meditasyon yapmakta; yemekler yemekte ve ekolojik yaşam hakkında toplantılar tertip etmektedirler (Güleryüz, 2013: 175- 184).

2.3.2.2.3. Dutlar Kolektifi ve İmece Evi

İmece Evi Projesi günümüzde işler olmayan “Dutlar Kolektifi” girişimini devam ettirmektedir. Bu projelerin planları, İzmir ilinin Menemen İlçesi'ne bağlı terk edilen ve eski adı Dutlar Köyü, şimdiki adı ise Turgutlar Köyü olan yerleşimi canlandırmak içindir. 2007 yılında 10 kişilik bir grup Dutlar Kolektifi adıyla 80 dönümlük bir arazide olan Dutlar Köyü'nü tekrar hayata döndürmek ve hem geleneksel

mimari mirasa sahip çıkmak, hem de ekolojik, sürdürülebilir bir yaşam imkanı elde edebilmek hedefiyle güçlerini birleştirmişlerdir.

Şekil 2.19: Dutlar Köyü ve İmece Evi Kuş Bakışı Görüntüsü

Kaynak: Gülerüz, 2013: 148

Dutlar Kolektifi Projesi bazı gelişmeler kaydetmiş ancak yeterli bir ilerleme elde edemedikleri için ekonomik, sosyal sorunların da ortaya çıkması ile bu projeyi sonlandırmışlardır. Ancak Dutlar Kolektifi kurucu üyelerinden biri olan İsmail Yenigün arazideki çalışmalarını yılmadan sürdürerek bu girişimin adını İmece Evi olarak değiştirmiş bulunmaktadır. İsmail Yenigün, bu girişimi bir “eko-köy” olarak adlandırmamaktadır ve bu projenin adına “çiftlik ve farkındalık okulu” demektedir. Mütevazı bir bakış açısıyla; Dutlar Köyü’nü bir “eko-köy”e çevirmek amacıyla olduğunu vurgulamıştır. İmece Evi, 2007 yılında kamp niteliğinde oluşturulmuş olmasına rağmen zamanla bir çiftliğe dönüştürülmüştür. İmece Evi gelişimine Dutlar Köyü yakınlarındaki bir arazide devam etmektedir. Proje için çabalayanlar, bu projenin amacıyla doğru orantılı olarak yani yeniden bu bölgenin canlanabileceği, sürdürülebilir bir yaşama sahip olabileceği ve ekosisteme faydalı bir ekolojik yaşama hakim olabileceği yönünde pozitif düşüncelere sahiptir.

İmece Evi’nde ekolojik hayata uygun; ahşap, toprak ve saman balyalarından oluşturulmuş bir misafirhane binası yapılmıştır. Bunun dışında taş ve ahşap

kullanılarak, doğal yollarla oluşturulmuş,taş bir bina inşaatı yapılmıştır. Yapımında kullanılan malzemelerden adını alan bu binaya “Taş Ev” denmektedir.

Şekil 2.20: İmece Evi’ndeki Taş Evin Dış Görüntüsü

Kaynak: Güteryüz, 2013: 150

Şekil 2.21: İmece Evi’ndeki Taş Evin İç Görüntüsü

Kaynak: Güteryüz, 2013: 150.

Temel ihtiyaçların en başında gelen elektriği ise güneş panelleri ve 2 adet eski bisikletin çevrilerek ortaya çıkardığı kinetik enerjiyi elektriğe dönüştüren bir motorla elde etmektedirler. Rüzgar türbini sistemini ise gelecekteki planlarından biri olarak açıklamaktadır. Su ihtiyacı Devlet Su İşleri’nden, ısınma ihtiyacı ise odun yakılarak sobadan sağlanmaktadır. Bu girişimde zeytin, zeytinyağı ve zeytinyağından elde

edilebilen organik sabun yapımı örneği gibi organik tarım ve tarımsal faaliyetlere büyük önem verilmiştir. Üretilen bu ürünlerin fazla kalan kısımları ise satılarak mali kazançta sahip olunmaktadır. Tüketilen tüm gıdaların organik yollarla elde edilmesini istemelerinden kaynaklı olarak organik üretim konusunda gelişme göstermeye çabalamışlardır. Organik tarımdan elde ettikleri ürünlerin fazlalığı durumunda elde ettikleri kazançları üretmedikleri pirinç, tarçın, tuz gibi ihtiyaçlarını karşılamak için harcamaktadırlar. Üretilen ürünlerin bozulmasına engel olmak amacıyla doğal bir kaynak olan güneş ile kurutarak saklayabilmektedirler.

Bu girişimde kişi sayısı bakımından topluluk ya da grup oluşturulabilecek duruma gelinememiştir. Genellikle gönüllüler bu girişimde konaklamak üzere ziyarete gelmektedirler. Konakladıkları esnada ise üretim faaliyetlerine katkıda bulunmaktadırlar. Projenin adı ile doğru orantılı olarak imcece usulü bir iş bölümü bulunmaktadır. Girişimde bazı hedeflere henüz ulaşamaması tam anlamıyla ekonomik anlamda ve üretim kapsamında kendi kendine yetebilme kavramının sağlanamaması sebebiyle bu projeyi desteklenmeye açık henüz gelişmekte olan bir proje olarak adlandırmak mümkündür (Güleryüz, 2013: 156- 165).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ERNEST CALLENBACH'IN EKOTOPYA'SI EKSENİNDE EKO-KÖYLER

Bu bölümde eko- köyler birinci bölümde yapılan Ekotopya'nın tasniflendirilmesi doğrultusunda; ulaşım, sağlık, sosyal yapı ve ilişkiler, teknoloji ve bilim, tarım ve hayvancılık, eğitim, geri dönüşüm, sanat ve etkinlik, mimari yapı ve moda başlıkları altında değerlendirilmeye tabi tutulmuştur. Eko-köylerin bahsi geçen hususlardaki tutumu ve yaklaşımı ortaya konmaktadır. Ernest Callenbach'ın Ekotopya'sında kurduğu düzenin eko-köyler nezdinde nasıl uygulandığına dair verileri içermektedir.

3.1. ERNEST CALLENBACH

3.1.1. Biyografisi

Ernest Callenbach, 3 Nisan 1924 yılında ABD (Pensilvanya)'de dünyaya gelmiştir. 16 Nisan 2012'de ise hayatı sona ermiştir. Çiftçi bir ailenin çocuğudur. İngiliz Dili ve Edebiyatı alanının yanı sıra iletişim alanında yüksek lisans mezunudur. 2009 yılında Freiburg Üniversitesi ona fahri doktora ünvanı vermiştir. Doğal, sade bir yaşama; tutkulu bir karaktere ve yaşantıya sahiptir. Bu durum onun 1975 yılında Ekotopya eserini kaleme almasına öncü olmuştur. Callenbach bir yeşil savunucusudur. Eserleri "Ekotopya" ile sınırlı değildir. 1981 yılında "Gelişen Ekotopya" adlı eserini ve "Ekotopyalı Ansiklopedisi" eserini; 1995'te "Bufalo'yu Geri Getirin" eserini kaleme almıştır. Daha sonra 1998 yılında "Ekoloji: Bir Cep Rehberi'ni" yazmıştır. Eserlerinin genel hatlarını ekolojik yaşam ve sürdürülebilirlik konuları oluşturmaktadır. Ekolojik Ütopya türünün öncüsü olarak kabul edilmektedir (Erol ve Görmez, 2018: 492).

3.1.2. Ekotopya Hakkında Düşünceleri

Ekotopya'yı yansıtan ekolojik portresi, onun sürdürülebilir bir dünya tasarlamak istemesidir. Ekotopya kaleme alındığından bu yana birçok bu amaca hizmet eden küçük girişim yolları açılmaya başlanmıştır. Ekotopya; insanlara ekoloji ve ekolojik yaşam hakkında fikir vermektedir. İnsanlar standart kalıplarından sıyrılıp içinde buldukları süreci tekrar düşünmektedirler. Hayatı sadece çalışmaktan ibaret görmek yanlış olacaktır. Para dışında da bir şeyleri elde etmenin yolu mevcuttur. İnsanlar Ekotopya'nın felsefesini anladıklarında ufukları genişleyecek ve bir şeyleri elde etmenin yeni yollarını görmeye başlayacaklardır. Sanıldığı gibi aksine doğada daha

az yer kaplamak mümkündür. İnsan enerjisini koruyup, onu boşuna harcamadığı zaman daha etkin bir düzene sahip olunacaktır. Doğal olan her şey; daha sağlıklı ve verimli birer bireylerin oluşmasına doğrudan veya dolaylı olarak katkı sağlamaktadır. Ekotopya sayesinde insanlar entegre sistemlerin verimliliğini anlamışlardır. Bir makineden pompalanan suyun itici gücü sayesinde bir döngü oluşturacak boru tasarımı yapmak oldukça ilgi çekici bir hal almıştır. Bu durum ekosisteme zarar veren bilimsel bir deney değildir. Bu insanlarda oluşan ekolojik bir etkidir. Enerjiyi sadece kullanmak doğru bir anlayışın ürünü değildir. Aynı zamanda enerjiyi de üreten olmak gerekmektedir. Doğadan alınan şeyin en verimli şekilde kullanılması büyük fayda sağlayacaktır. Sadece tüketmeyip üretime de katkı sunmak insanlarda haz almaya sebep olacaktır. Doğal enerji ile etkin bir şekilde yapılan her şey olumlu bir çevresel etki bırakacaktır. İnsanların her şeyin her açıdan daha iyisini öğrenmesi gerekmektedir. Geriye bakıp bırakılan kötü izlerden ders almak oldukça iyi adımlar atmaya katkı sunacaktır.

Günümüzde insanları herhangi bir kar elde etmeden bir kar amacı gütmeyen bir şeye odaklamak oldukça güçtür. Ekotopya'da her şeyin kar amacına yönelik olmayacağı inancı insanlara aşılacaktır. Ekolojik bir yol izlemek daha iyi hissettirecek ve daha sürdürülebilir bir dünyaya katkı sunacaktır. İnsanlar kendini gerçekleştirme ihtiyacını ekolojik adımlar atarak sağlayabilmektedir. Doğal imkanlarla olan ilişki artırıldıkça daha iyi ve daha anlamlı bireyler ortaya çıkmaktadır. Ekolojik yaşam politik endüstri açısından oldukça yavaş bir rota olduğu için bugüne kadar hep geri planda tutulmuştur. Ancak insanlar ekolojik olarak her şeyi yapmak zorunda değildir. Sadece bir şeyler yapmaları yeterli olacaktır. Ufak bir başlangıçtan alınan haz, bir bireyi daha fazlasını yapmaya itecektir. Ekolojik yaşam, Ekotopya sayesinde gençlerin ilgi odağı haline gelmeyi başarmıştır. Bir çok üniversite çağındaki genç nüfusun kafasında bazı ekolojik fikirler filizlenmektedir ve bu oldukça değerlidir. Ekotopya; ekolojik açıdan büyük bir gelişim sağlamış durumdadır. Genellikle insanlar ikonik olana ilgi duymaktadırlar. Ekolojik yaşamın amacı ise bu ilgiyi nitrojen döngüsüne, mantarların güzelliklerine çekmektir. Sadece popüler olana ilgi duyulması durumu devam ettirilmemeli; sürdürülebilir olana ilginin kayması sağlanmalıdır. Doğal kaynakların sınırsızlığına kullanılması devam edilebilecek bir durum değildir. Sadece kullanmak; bencilce tek taraflı bir tüketiciliğe sebep olmaktadır. Kaynaklar sürdürülebilir bir şekilde organize edilmelidir. Kaynağı kullanacağın şeye dönüştür, kullan ve at devrinin kapanması

gerekmektedir. Bu sistemin geleceğe taşınma durumu söz konusu değildir. Sürdürülebilir olmayan günümüz modellerinin artık geleceğe taşınamayacağı gençler tarafından anlaşılmaktadır. Gençler ekolojiye daha ilgili duruma getirilmelidir. Böylece sürdürülebilir bir gelecek planlaması yapılabilecektir. Doğadaki her şey yeniden kullanılabilir hale getirilmelidir. Tüm yaşam tarzlarında, tüm üretim süreçlerinde doğal döngü korunmalıdır. Böylece doğadaki her şey tekrardan kullanılmaya müsait durumda olacaktır. Bu sistemi oturtmak ve uygulamak gerekmektedir. Bu sistemin kullanılabilirliğini sağlamak adına çok parlak ve yeni fikirler mevcuttur. Ancak bu fikirleri uygulamak için yeterli maddi imkanlar mevcut değildir. Tarım alanlarını, ormanları, balıkçılığı hatta şehirleri sürdürülebilir yapmak insanların elindedir. Özellikle bazı şehirler ekolojik olarak kötü durumda değildirler. Örneğin New Yorklular çok fazla araba kullanmadıkları için ekolojik açıdan ülkedeki en az zarar veren nüfustur. Arabalar ekosisteme muazzam derecede zarar vermektedir. Petrolle yapılan her şey yavaş yavaş, kademeli ve oldukça düzensiz bir değişime sebep olmaktadır. Endüstriyel piyasa düzenini değiştirecek en büyük mekanizma yine insanlardır.

Ekosisteme zarar veren şeyler az tüketildiğinde piyasa zararlı üretimi durduracak talebin arttığı yönde ürün arz etmeye başlayacaktır. Kaynaklar tükendikçe üretim daha pahalı hale gelecek ve insanlar mecburen alternatif yollar bulmaya çalışacaklardır. Bunun sonucunda gönüllü olarak sürdürülebilir kaynaklara yöneleceklerdir. Bu bağlamda tek çıkar yol ekolojik yaşamı dengede tutmaktır. Bu hususta insanların kendini ve birbirlerini gönüllü olarak sürdürülebilir bir geleceğe yönlendirmesi gerekmektedir. Bu iş için herkes gönüllü olmalı, çabalamalı, işbirlikçi olmalı ve birbirine yardım etmelidir. Her zaman karıştırabilme ve yanlış yapabilme ihtimali söz konusudur. Bir şeyler yolunda gitmediğinde geri çekilebilmeli ve yeniden adım atabilmeye cesaret edilebilmelidir. Ekolojik düzen yaratmak için gerekli olan çalışmalarda da bu şekilde ilerlemek gerekmektedir. Başa çıkmak için çalışılan düzen birden yok edilemeyecektir. Bazı yanlış adımlar atmak mümkündür fakat mantık çerçevesinde tekrar yılmadan çalışılmalı ve tekrar denenmelidir. Bu problemler yeni problemler değildir belli bir geçmişin birikiminin ürünüdür. Herhangi bir sorun hakkında bilinçli olmama hali problemin büyümesine sebep olmuştur. Fakat şimdi insanların ufku açılmış durumdadır. Doğanın ve yenilenebilir kaynakların önemi giderek anlaşılmaya başlanmıştır. Artık sınırlı bir gezegende sınırlı enerji kaynaklarına

sahip olunduğu fark edilmektedir. Ekolojik olarak içinde bulunulan durum ile ulaşılması gereken nokta arasındaki mesafe artık bilinmektedir. Çok kötü dönemlerden geçilmesine rağmen sürdürülebilir yaşama ulaşmak imkansız değildir. Buna rağmen zaman kaybına uğramamakta ve değişime hemen başlamakta yarar vardır. Çünkü zaten istenilen seviyeye gelinene kadar belli bir zaman harcanmış olacaktır. Bu dönüşüm uzun bir kampanyanın sonucu meydana gelecektir. Bütün bu sürecin göze alınması gerekmektedir. Doğru kararlar verilerek sabırla beklendiğinde istenilen noktaya ulaşılabilecektir. Politik, kültürel ve sosyal etki yaratmak için büyük bir çaba harcamak gerekmektedir (Callenbach, 2008).

3.2. EKO-KÖYLERDE SOSYAL YAŞAM

3.2.1. Sosyal Yapı ve İlişkiler

Gelişen teknoloji insanları sosyallikten uzaklaştırmıştır. İnsanlar bireysel amaçlara yönelmiş ve türdeşlerine yabancılaşmıştır. Serbest piyasa ekonomisinin gücünün hayatta kalmasına yönelik politikası da insanların maddi olarak güçlenmesini zorunlu kılmış; toplumda oluşan rekabet ortamı bireyselliği ön plana çıkarmıştır. Toplumsal içgüdüler yerini makinelerin yönlendirmesine bırakmıştır. İnsanlar birbirinden ayrılmak yerine büyük bir aile olmayı tercih etmelidir. Böylece aidiyet duygusu ile basit toplumsal etkileşimler organik bir şekilde yeniden canlanacaktır. Sürdürülebilir bir amacı olmayan, kalabalık, suç yuvası haline gelmiş bölgelerde topluluk yaşamını yeniden canlandırmak oldukça güç olacaktır. Bu durum yalnızca şehirleri kapsamamakta köylerde de yayılmaktadır. Fakat köyler hala metropollerden kaçmak için en iyi alternatiftir. Düzeltmeye köylerden başlamak bütüne ulaşmak için ideal görünmektedir (Rose, 2009: 22-24). Eko-köyler sosyalleşme deneyimi kazanma açısından çok fazla çeşitliliğe ve değişkene sahiptir. Eko-köyler bu anlamda hayatında farklılıklar arayan topluluklara özel hizmet sunan, doğa ve kültüre önem veren, sosyal deneyim aktivitelerine ve tasarımlarına sahip olan üniteler olarak karşımıza çıkmaktadır (Asımgil, 2017: 109-110).

Yeni oluşturulacak toplumsal düzen; paylaşmanın ve ortak yaşamın doğal bir içgüdü olduğu farkındalığı üzerine inşa edilmektedir. Bu kolektif geri dönüş; geçmiş ile bugünün en uygun birleşimini oluşturmayı amaçlamaktadır (Rose, 2014: 26). Ekolojik

çelişkinin hızla artmasını durdurmak için en doğru tercihi yapmak gerekmektedir. Doğa ile olan enerji olumlanmalı; doğru tercihe yönlendirecek manevi ilişkiler kurulmalıdır. Yaşamdaki kalıcı ve olumlu denge ortamını sağlamak için ruhsal olarak da beslenmek oldukça önemlidir. Dış dünyanın kontrolünü ele almak için öncelikle insanın iç dünyasını dengede tutması gerekmektedir. İç dengenin verdiği sükunetle huzursuz topluma karşı yeni bir bakış açısı geliştirilmesi mümkün olacaktır. Her engel ve güçlükle doğrudan yüzleşmek gerekmektedir. Böylece olumlu değişime kararlı adımlar atma yolunda emin olmak olanaklı hale gelecektir. Bu durum insana sürekli taze kalan bir manevi enerji kaynağı da oluşturacaktır. İçsel güçlenmenin hissedilmesi yaşamı sürdürmek için gerekli olan dış enerjiye gerçekten ne kadar ihtiyaç olduğunu anlamayı sağlayacaktır (Rose, 2014: 83-91). Kişilerin birbirlerini gerçekten anlayabilmeleri için iletişim sanatının inceliklerinin de eğitimin bir parçası olması söz konusudur. Duygusal, sezgisel ve ruhsal yönden iletişime açık hale gelme bilinci oluşturulmalıdır. Bu sayede daha etkin bir iletişimin yolu açılmış olacaktır. Tüketici dili; duygusal olmayan, yazı ve sözün zenginliğini kaybetmiş bir dildir. Eğer iletişim kanalları yabancılaşırsa; tarihi ve kültürel mirastan kopma yaşanacaktır. Güzellik ve duygu dolu söylenenden daha fazlası olan paha biçilemeyen dillerin; duygusuz ve yoz bilgisayar diline karşı kaybolmaya yüz tutmasına müsaade edilirse iletişim yoksulluğu meydana gelecektir. Umut ve arzuları aktarmanın en etkin yolu iyi iletişim kurmaktır. Kelimelerin anlam değerini yitirmesi, ekolojik çeşitlilikten bir bitki türünün yok olması kadar kötü bir durumdur. Bu nedenle iletişimin şiir, drama, şarkı, hikaye anlatımı ve yazarlığı gibi etkinliklerle canlı ve dinamik tutulması gerekmektedir (Rose, 2014: 109-110). Duyarlı olabilmek; adil ve sorumlu olmanın ön koşuldur. Küçük ölçekli topluluklarda insanlar birbirlerine yabancı olmayacaktır. Geniş bir aile gibi hareket edilecektir. Bundan dolayı adalet yerel düzeye indirgenmelidir. Küçük adil mahalleler büyük bir adil düzeni oluşturacaktır (Rose, 2014: 135-136).

Kültür; insan ve doğa arasındaki ortaklıktan beslendiğinde doğru bir çizgide seyredecektir. Gerçek kültür doğada meydana gelmektedir. Sade, alçakgönüllü ve saftır. Gerçek kültürden yoksun kaldığında, insanlık yok olacaktır (Fukuoka, 2018: 144). Gruplar halinde yaşamak kolay bir durum değildir. İki kişi arasında bile ilişkilerde büyük sorunlar çıkmaktadır. Bu nedenle istikrarlı bir toplu yaşam formu saptanmak durumundadır (Litfin, 2017: 20). Damanhur Eko-köyü'nde yaşayan insanlar kendilerini

paylaşımın gücü sayesinde daha zengin hissettiklerini belirtmektedirler. Paylaşımın içine manevi destek de girmektedir. Örnek olarak bilgi, beceri, üzüntü, sevinç, mutluluğun herkes tarafından paylaşıldığını söylemek mümkündür (Litfin, 2017: 34-35). Tüm kültürlerin ezoterik gelenekleri, varlıkların dışa vurulmayı ve kendini gerçekleştirme isteyen ‘içkinliği’nden bahsetmektedir. Dünya yaşayan organik bir sistem olarak düşünüldüğünde onun da kendini gerçekleştirme ihtiyacı olduğu düşünülmektedir (Spangler, 2018: 272). Bireyler herhangi bir konuda birbirlerine baskı uygulamamaktadırlar. Her birey özgürce hareket edebilmektedir fakat bu anlayış paylaşma ve dayanışma içerisinde bir anlama kavuşmaktadır. Sürdürülebilir bir yaşam için paylaşma ve dayanışmayı kurulan yapının temeline yerleştirmek oldukça önemlidir. Hakkaniyetli olarak ve çevreye saygı duyarak müşterek bir hayat tarzı oluşturmak, eko-köylerin temel amacıdır (Topbaş, 2010: 1-2). Kişiler; birbirleri arasındaki iletişim sorunları, yoğun iş temposu, yorucu kent hayatı, değişen iklim özellikleri, doğal kaynakların ve canlı türlerinin hızlı bir şekilde tükenmesi sebebiyle eko-köy yaşamını tercih edebilmektedir. Böyle bir yaşam alanı grup uyumu ve dayanışması gerektirmektedir. Eko-köy sakinleri dayanışma içerisinde sade bir şekilde yaşama yanlısıdır. Bu kişiler doğayı kendine dost bilen, doğayla uyum sağlayabilen ortak bir bilinç ve niyete sahiptirler. Herhangi bir eko-köyde yaşamayı seçmek idealist bir davranıştır fakat her bireyin bu koşullara ayak uydurması beklenmemektedir (İkinci, 2011: 62-64). Bu tip topluluklarda ortak eşya kullanımı da oldukça yaygın bir uygulamadır. Böylece yerleşim sakinleri arasında bir dayanışma gerçekleştirilebilmekte ve tasarruf sağlanmaktadır (Weder, 2017: 20). Bu nedenle bu tip yerleşim yerlerinde paylaşmak büyük bir erdemdir. Hayat; başkaları ile birlikte dayanışma içinde yaşamaktır (Fombelle, 2018: 202). Birlikteliğin gücü olağanüstüdür (Fombelle, 2018: 335).

Ekolojik bir yaşam ve sürdürülebilirlik için karşılanması gereken en önemli ihtiyaç dayanışmadır (Ayman, 2011: 53). İnsanların ekosistemdeki tüm üyelerle eşit bir yere sahip olduğunu fark etmesi süreci öncelikle toplum içindeki bireylerin birbirleriyle empati kurmasıyla başlamaktadır. Yaşayan her şeyin birbirine bağlı olduğu bir felsefi ve ahlaki sistem doğadaki çeşitlilik ve doğadan alınan ilhamla yaratılacaktır (Mert, 2011: 118-119). Ekolojik bir toplumsal yaşamın paylaşılması durumu her alanda eşitliğin, kolektifliğin, paylaşımın sağlanmasını gerektirmektedir (Tosuner, 2011: 124). Hızlı,

fazla ve gösterişli gelişim, toplumun çöküşüyle doğrudan bağlantılıdır (Fukuoka, 2018: 120).

Tanrı'nın yarattığı varlıklar birbirini ne kadar iyi tanırorsa o kadar birlik ve beraberlik ortamı oluşacaktır (Findhorn Topluluğu, 2018: 136). İnsan; mineraller, bitkiler ve hayvanlarla birlikte tek bir canlı organizma olan Dünya'nın bedenini ve bilincini oluşturmaktadır. Hepsi bir vücudun parçaları gibi hareket etmek durumundadır. Dolayısıyla bütünü oluşturan diğer parçalardan ayrı olmayı düşünmek tehlikeli bir süreci doğuracaktır. Çünkü insan diğer parçalara bağlı ve bağımlıdır. En basitinden her nefes alışveriş sürecinde bitkilerin atmosfere verdiği oksijen solunmakta; bitkiler de oksijenli solunum yapan varlıkların saldıgı karbondioksitle hayatını idame ettirmektedir (Findhorn Topluluğu, 2018: 262-263). Doğayla iletişim kurmanın öğrenilmesi gerekmektedir. İnsanın yaratıcılık kabiliyetini düzgün bir şekilde kullanabilmesi için eylem sonuçlarından haberdar olması gerekmektedir. Yapılanların etkisi değerlendirilmelidir. Bunun için doğa ile işbirliği kazanmak adına sevgi, anlayış ve yetenek sahibi olmak gerekmektedir (Findhorn Topluluğu, 2018: 222). Örneğin Findhorn'a hakim olan bir bahçecilik kuralı yoktur. Çünkü kuralların, her gün büyüyen ve gelişen bir şeye engel olacağı düşüncesi hakimdir. Kurallar koymak yerine iletişim kurmak yeğlenmiştir (Findhorn Topluluğu, 2018: 250). Findhorn Eko-köyü'nde her şeyin birbiriyle bağlantılı olduğu kabulü söz konusudur. Bir eko-köy kurmak için ciddi maddi gelire gerek olduğu varsayımına karşın pozitif düşünce ve Tanrı'nın sınırsız nimetlerine güvenilerek oluşturulmuştur. Bölünmüş olanı birleştirme hayali ruhu besleyen bir dinamik haline getirilmiştir. Her şeyin aklın vücut bulmuş hali olduğu ve tüm olayların birbiriyle bağlantılı olduğu görülmektedir (Findhorn Topluluğu, 2018: 34-36). Doğa ile bütünleşildiğinde bahçıvan olmayan bir insan bile kumdan bir hayat yaratma olanağına sahiptir. İnsanların eylemleri yıkıcı olmak zorunda değildir. Duyarlı bir şekilde doğayla iletişim kurulduğunda dünyayı pozitif yönde etkilemek oldukça mümkündür (Findhorn Topluluğu, 2018: 48-51). İnsanlardan, yaşayan sayısız mikroskobik varlığa kadar, tüm yaşam formlarına karşı sevgi, saygı ve derin bir anlayış hissetmek gerekmektedir. Yaşamın bütünlüğü anlaşıldıkça yıkıcı ve negatif tavrıdan giderek sıyrılmacaktır (Findhorn Topluluğu, 2018: 60-62).

Eko-köylerde her türlü ilişkide öncelikli olan kavram, güven kavramıdır. Güvenmek, güven kazanmak ve gerektiği zaman güvenmek eko-köylerde ilişkileri

şekillendiren bir temadır (Litfin, 2017: 135). Güven duygusu; gerçek bir topluluğun oluşacağı bir topraktır. Eko-köylerde güven inşa etmek dağınık bir süreç olabilmektedir. İnsanlar bir araya geldiklerinde ortaya bütünden daha fazlası çıkmaktadır (Litfin, 2017: 200). Kolektif olarak zenginlik; bireysel olarak zengin olmaktan daha çok anlam ve önem taşımaktadır (Litfin: 2017: 142). Eko-köylerin anahtarı kolektif çabadır. Bu kolektif çaba yerelde eko-köy çatısı altında olmadan da sağlanabilir. Eko-köylerin başarısı böylece daha yaygın hale getirilebilecektir. İnsanlar birbirleriyle dürüst iletişim kurduklarında kişinin korunma ihtiyacı azalacaktır. Çünkü dürüstlük güven ortamını geliştiren bir kavramdır. Bir eko-köy; insanlara nasıl bir arada yaşanması gerektiğini göstermektedir (Litfin, 2017: 152- 156). İşbirliğinin en önemli sonucu gelişen topluluk hissidir. Eko-köylerdeki işbirliği birçok gelişmeye açık kavram için işlenen bir toprak kadar önemli ve değerlidir. Eko-köylerde yemek yemek ve kompost yapmak kadar kültürel zenginlik de yaşamsal görülmektedir. Ne kadar çok bir araya gelme olanağı sağlanırsa o kadar çok zorluklarla mücadele kolay hale gelecektir. Sürdürülebilirlik için aidiyet duygusu taşımak gerekmektedir. Bireysel parçacıklar halinde değil bir bütün halinde olduğunda Dünya'ya katkı sunulmuş olacaktır ve aidiyet duygusu pekişecektir(Litfin, 2017: 180-199). Müstakil bir yerde bireysel olarak dönüşüm sağlamaktansa topluluk halinde bu dönüşümü benimsemek gerekmektedir. Eko-köyler içe kapanık topluluklar değildir. Bunların güçlü bir eğitim misyonu söz konusudur. GEN'in kurulması ile birlikte bu misyon güçlenmiştir. Eko-köy sakinleri içinde buldukları sürecin hem yakın hem de uzak getirilerine karşı aşırı duyarlıdırlar ve olağanüstü bir şekilde paylaşım oldukça açıktırlar. Eko-köylerin yaşantısının özünü ifade etmek için "paylaşımçı" kelimesini kullanmak yerinde olacaktır. Bu yerleşim yerlerinde toprak, besin, yaşam alanı, araba, araç-gereç vb. kaynaklar paylaşım döngüsü içerisinde kullanılmaktadır. Bu nedenle topluluğun kişi başına düşen tüketim miktarı; bulunduğu ülkenin ortalama tüketiminden düşüktür. Ekolojik sürdürülebilirliğin dayanağı toplumsal sürdürülebilirliktir. Eko-köylerde kendini yenileyen bir toplumsal düzen mevcuttur. Güven duygusu ve karşılıklılık hissi gelişmiş durumdadır. Eko-köylerde bireycilikten çok karşılıklı bağımlılık söz konusu olmaktadır. Bu güne kadar hiçbir ekolojik oluşum kompost eksikliğinden dağılmamıştır. Genelde dağılmaya sebep olan insan ilişkileridir. Başarılı gruplar ise doğanın ruhuyla bütünleşebilenlerdir. Topluluk üyelerini birbirine bağlayan bağlar yalnızca bir akşam yemeği sonrası yapılan

sabaha kadar sürebilen sohbetlerle bile güçlendirilebilmektedir ve sürekli yeni ilişki ağları örülmektedir. Eko-köyler dışa kapalı yerler değildirler. Aksine geniş bir alanda toplumsal ve siyasal dönüşüm yanlısı oldukları için dışa açılmayı soğuk karşılamamaktadırlar (Litfin, 2017: 22-58). Dünya genelinin ve geleceğin nasıl etkileneceğini hesaba katmadan seçim yapmak bireyselleşmiş olmanın verdiği bir sonuçtur. Toplumsal düşünüş bu algıyı yıkmaya yardımcı olacaktır. Eko-köyler malzeme paylaşımı konusunda oldukça etkili bir tavır sergilemektedirler. Doğru geçim kaynakları, emekleri hayallere güdümlerken; kaynaklarla da yüksek derecede kaliteli ilişkiler oluşturacaktır. İnsanların birbiriyle ve bağlı oldukları kaynaklarla bir arada dolaysız ilişkiler kurduğu eko-köyler doğru geçim kaynağı arayışı için oldukça elverişlidir (Litfin, 2017: 99-126).

3.2.2. Sanat ve Etkinlik

Sanatsal etkinlik olarak eko-köylerde yerel nitelikte festivaller, sergiler, el sanatları, doğa gezileri düzenlenmektedir. Eğer bölgede böyle aktiviteler yoksa düzenlenmesi sağlanmalıdır. Böylece bulunulan ekolojik yaşam bölgesinin tanıtımına katkı sunulmuş olunacaktır (Kılıç ve Kurnaz: 2010: 45). Bu bağlamdan bakıldığında Findhorn Eko-köyü sadece bir bahçeden ibaret değildir. Bir felsefeyi, yaşam tarzını ve yaşamın birleştirici gücünü ortaya koymaktadır. Bu ekolojik yerleşimde sessiz ve içsel aktiviteler yoğunlukta olmak üzere zaman geçirilmekte meditasyona büyük önem atfedilmektedir. Bu yer sakinlerinin dünyada cenneti yaratma amaçları vardır. Bunun için ise hem fiziksel hem de spiritüel aktiviteleri aynı anda yürütmektedirler (Findhorn Topluluğu, 2018: 19-33). Findhorn'da bahçeyi kazmak, patika inşa etmek, çit ve sera oluşturmak, sıcak gübre yatağı yapmak, malzeme toplamak, kompost yığını karıştırmak, sıvı gübre hazırlamak, ekmek, seyreltmek, yabancı ot temizlemek, sulamak, bitkileri teşvik etmek ve onlara sevgi vermek gibi işler tüm sakinlerce yapılmaktadır. Bu işler sonucunda fiziksel olarak bir takım yorgunluklar meydana gelmekle birlikte; manevi rahatlama yaşamak da söz konusu olmaktadır. Yine bu hisler de tüm sakinlerce paylaşılmaktadır. Çünkü İlahi bütünlüğe sunulan bir katkıyı yoruculuğu huzur vermektedir (Findhorn Topluluğu, 2018: 41).

3.2.3. Mimari Yapı ve Moda

Eko-köylerdeki yapıların inşasında kerpiç, taş ve saman gibi doğal ve geri dönüştürülebilecek malzemeler kullanılmakta olup kimyasal ve toksik yapıya sahip hiç bir madde kullanılmamaktadır. Eko-köy sakinleri bu konuda eğitime tabi tutulmaktadır (İkinci, 2011: 62). İnsanlar, güzellik ve estetik kaygılardan vazgeçmelidir. Bütünün iyiliği için değişime hazır ve istekli olmak gerekmektedir (Findhorn Topluluğu, 2018: 67). Bir barınak inşa edilirken doğayı bir canlı organizma olarak görmek çok önemlidir. Yapılacak işlemleri doğaya ve onun istikrarlı döngüsüne zarar vermeyecek şekilde tasarlamak gerekmektedir. Ev yapmak için gerekli olan araç ve gereçleri yapma ve geliştirme konusunda da oldukça hassas bir yol izlenmelidir. Eğer teknolojinin kontrolü elden kaçarsa doğa geri dönüşü olmayan yıkımlarla karşı karşıya kalmış olacaktır (Fombelle, 2018: 32-33).

Günümüzde rastgele dikilmiş binalara, telaşlı insanlar, beton yığını geçiş güzergahlarına rastlamak olağan hale gelmiştir. Kalabalık ve telaş, güvensizliği de beraberinde getirmektedir (Fombelle, 2018: 226-246). Doğal sistemler restore edilmelidir. Eko-köy ve çevresinde var olan yeşil alanlar, vadiler, kanallar, dereler, mağaralar, yeşil koridorlar değerlendirilmelidir. Bu alanlar; ekolojik restorasyon uzmanları tarafından eko-köy içerisine dahil edilmelidir. Eko-köylerde inşa edilecek yapılar doğaya ve mevcut geleneksel dokuya uyumlu olmalıdır. Eko-köylere olan ilginin artması sonucunda bölgenin aşırı büyümesine karşı önlemler alınması gerekmektedir (Asımgil, 2017: 108-109). İnşa edilecek yapılarda yerel ve doğal malzemelerin kullanılmasına özen göstermek gerekir. Bu diğer yöntemlere göre hem daha kolay hem daha az maliyetlidir (Thoreau, 2018: 277-282). Örneğin Auroville eko-köyü biyolojik çeşitliliğin artış gösterdiği ender yerlerden biri haline gelmiş bir eko-köydür. Bu eko-köyde sıkıştırılmış topraktan inşa edilen yapılara rastlamak mümkündür. Yağmur suyunu biriktiren bir sistem kurulmuştur. Aynı zamanda bitki bazlı kanalizasyon arıtma konusunda ve güneş enerjisiyle rüzgar enerjisini kullanma konusunda Dünya'ya liderlik etmektedir. Ayrıca Sri Lanka'daki Lagoswette eko-köyü sakinleri topraktan yapılmış evlere sahiptir. Her evde bir güneş enerjisi sistemi ve yağmur suyu biriktirme ünitesi bulunmaktadır. Oysa Sri Lanka; sürdürülemez bir kalkınma metropolü halindedir. Bu topraklarda küçük bir alanda da olsa hayallerini gerçekleştirmiş eko-köy sakinlerine rastlamak mümkün olmaktadır (Litfin, 2017: 48-

49). Earthaven ve Sieben Linden gibi düşük teknoloji kullanımı yapan eko-köyler saman, kereste, kil gibi yerelde bulunan doğal malzemelerle yapılarını inşa etmektedirler. Lakin İthaka ve Damanhur ileri teknoloji kullanımı yapan eko-köylerdir ve bilgisayarlı ev içi iklim kontrol sistemi gibi modern ekolojik ürünler kullanarak ekosisteme katkı sunmaktadır. Hatta Damanhur'da yiyeceklerin kesinlikle genetiğiyle oynanmadığını kontrol altında tutmak amacıyla moleküler biyoloji laboratuvarı kurulmuştur (Litfin, 2017: 59).

Eko-köylerdeki evlerde genellikle pasif güneş enerjisi sistemi kullanılmaktadır. Estetik kaygı güdülmeden güneşi çok gören yerdeki pencereler güneşe tam bakacak şekilde ve büyük yapılırken; güneşi az gören kısımdaki pencereler sadece hava sirkülasyonu sağlamaya yetecek derecede tasarlanmaktadır. Aynı zamanda kışın ısıyı soğuran yazın ise yansıtan doğal malzemelerin kullanımına özen gösterilmektedir. Doğal binaların yapımı oldukça fazla beceri ve iş gücü gerektirmektedir. Bu durum birlikte başarmayı pekiştirmesi açısından toplumsal bütünlüğe katkı sunmaktadır. Sieben Linden'da üç katlı saman balyasından inşa edilen ev büyük bir emek ve işbirliği gerektirmiştir (Litfin, 2017: 65-68).

3.3. EKO- KÖYLERDE ÜRETİM FAALİYETLERİ

3.3.1. Teknoloji ve Bilim

Teknoloji ve bilim, insanlığın ve dolayısıyla da gezegenin evrimine yön verme gücüne sahiptir. Bu alandaki gelişmelerin sürdürülebilir bir yaşam için olumlu katkı verecek bir şekilde kullanılması gerekmektedir. Bilim de teknoloji gibi kısa sürede art niyetle kullanılmaya başlanmıştır. Daha fazla bilgi ve daha fazla refah için doğal unsurlarla oynanmıştır. Einstein ve Donne gibi 19. yüzyılın sonu, 20. yüzyılın başlarında faaliyette bulunan diğer bilim insanları da fiziksel çevre ve evrenin ayrılmaz bütünlüğünü görmeye başlamışlardır. Doğanın gücü ile insanların doğuştan sahip olduğu bağlantıyı vurgulamışlardır. İnsanlığın ve doğanın bir bütün olarak yeni yönünü; büyük bir bilinç sıçramasıyla sağlanacak yaşam ilişkilerinin mutlak bütünlüğünü kabul etme farkındalığı oluşturacaktır (Rose, 2014: 31-46).

Dünya üzerinde aşırı nüfus artışı ve teknolojik gelişimin oldukça büyük bir etkisi vardır. Bu durum sonucunda vahşi popülasyonların sayısı oldukça azalmıştır.

Bunun yanı sıra çayırlar ve meralar tarım arazisine çevrilmiş; ormanlar neredeyse her yerde yok olma tehlikesi altına girmiştir. Toprak erozyonu, çölleşme, kirlenme ve bazı türlerin neslinin tükenmesi durumu artık dünya çapında popüler bir sorun haline gelmiştir. Bunların yanında aşırı balık avlanması, mercan resiflerinin yok edilmesi sonucu deniz ve okyanuslarda ölü alanlar oluşmaya başlamıştır (Featherstone, 2018: 293). Bireyler; içinde yaşadıkları çevreyle uyumlu hale geleceklerdir. Bu uyumluluk; kainatın hassas bir bütün olduğu bilincini oluşturacaktır. Dolayısıyla zararlı teknolojik faaliyetlere karşı sorumluluk tüm bireyler tarafından eşit bir şekilde paylaşılacaktır (Rose, 2014: 52). Dünya'daki enerji ihtiyacını karşılamak için 250 yılı aşkın süredir fosil yakıt kullanılmaktadır. Bu durum oldukça büyük bir etki alanına sahip bir zehirlilik hali yaratmaktadır. Dünyamız yaşayan bir gezegendir. Bu canlı varlık sürekli zehirle muhatap olursa ciddi bir şekilde sorun meydana gelecektir. Dünya'ya uzunca süredir tolerans gösteremeyeceği kadar yapay bir baskı uygulanmaktadır. Bu nedenle ozon tabakası, stratosfer ve iyonosferdeki hasar hızla artmaktadır. Küresel ısınma ve çevresel diğer olumsuz etkilere müdahale edebilmek için öncelikle üretilen enerjinin daha etkin kullanımına yönelik çözümler geliştirmek gerekmektedir. Daha az karbondioksit salınımı, daha az fosil yakıt kullanımı, daha iyi yalıtım üzerine düşünmeli; motorlu ürünler, enerji santralleri yeniden tasarlanmalı; kalıcı bir değişim için radikal bir değişim sürecine girilmelidir (Rose, 2014: 74-83). İnsanlar tek tip üretim yapan bir seri üretim bandı olmadığını anlamak durumundadır (Findhorn Topluluğu, 2018: 140). Ancak toprak ile işbirliğine gidilirse doğanın dengesine zarar verilmemiş ve kar elde edilmiş olacaktır (Findhorn Topluluğu, 2018: 261).

Eko-köylerdeki teknolojiyle el emeğinin, insan gücüyle makine gücünün, araç-gereç kullanımının ve insanın yaratıcılığını kullanarak bulacağı çözümlerin uygun bir sentezini ve oranını arama serüveni ilginç ve keyifli bir süreçtir (Dudu, 2011: 41). Endüstriyel yaşamda her olgu maksimum aşamasına ulaşmıştır. Bu nedenle enerji yoğun olmayan bir yaşam kurulması gerekmektedir. Sürdürülebilir yaşam tasarımları için eğer kendi kendini yöneten ve besleyen sosyal ve maddi sistemler kurulursa enerji yoğun olmayan bir yaşam sağlamak mümkün olacaktır (Değirmenci, 2011: 47-48). İnsanlar basit ve yararlı alışkanlıklar kazandıkça büyük miktarda enerji tasarrufu sağlayacaktır (Aggarwal, 2018: 17). Günümüzdeki üretim faaliyetleri alışlagelmiş mantıkla devam ettirildiği sürece sadece enerji heba etme sonucunu doğuracaktır.

Makineleşmenin ve kimyasal kullanımının bırakılması durumu aynı zamanda ekonomik ve toplumsal olarak da değişimi beraberinde getirecektir. Büyük teknolojik çözümler hiçbir zaman köktenci bir yaklaşım taşımamaktadırlar. Çünkü bu aygıtlar da sürdürülebilirlik zemininde hazırlanmamaktadır. Bu nedenle iyiye gidış beklenirken daha da kötüleşme meydana gelmektedir. Yeni faaliyetler icat ederek, bilimsel araştırmalar yaparak doğanın kendisinden daha iyi bir şey yaratmak mümkün görünmemektedir. İnsanlık doğayı karşısına almamalı ondan maksimum faydayı dengeli bir biçimde sağlamayı öğrenmelidir. Doğaya hizmet edildiği takdirde her şey yolunda gidecektir.

Ticari faaliyetlerin yüce bir konuma getirilmesi; insanları gerçek kaynaklardan uzaklaştırma eğilimine götürmektedir (Fukuoka, 2018: 95-123). İnsanlık kendi yarattığı makinelerin araçları haline gelmiştir (Thoreau, 2018: 47). İnsanoğlu elementleri soylu ve sürdürülebilir amaçlar için kullanırsa doğanın kendisi insanlara günlük işlerinde yardımcı olacaktır (Thoreau, 2018: 133). Üretilen enerji düşünülmeden kullanıldığında dağılır ve dünyayı kirletir. İnsanlar kendilerine hakim olduklarında ise enerji ilham verici bir hal alacaktır (Thoreau, 2018: 252). Güneşten faydalanmak yapay bir ateş veya ışık kaynağından daha sağlıklı ve doğal bir şeydir (Thoreau, 2018: 276). Sağlıklı bir ekosistem yalnızca onunla birlikte çalışmanın bir yolu bulunduğunda maddi-manevi kazanç elde etmeye müsaade edecektir. UfoFabrik 1979 yılında kurulmuş bir kent eko-köyüdür. Genetiği değiştirilmiş ürünleri incelemek ve üzerlerinde deney yapmak için özel tasarlanmış moleküler biyoloji laboratuvarları mevcuttur. Aynı zamanda akıllı telefonlar da hemen hemen her üyede mevcuttur. Bu nedenlerle yüksek teknoloji bir eko-köy olduğunu söylemek mümkündür (Litfin, 2017: 40-45).

Sadece ABD'nin ekolojik ayak izine bakıldığında yaklaşık 5 Dünya kadar kaynak ve enerji kullandığı görülmektedir. Olası en düşük rakamlarla bile hesaplandığında ABD'nin ekolojik olarak bıraktığı iz bir adet Dünya'dan daha fazlasına tekabül etmektedir. Eko-köyler hem teknoloji kullanımına hem de tüketime dikkat ettiği için çevresel etkileri oldukça azdır. Dünya'da ısı ve enerji ihtiyacı kömür, petrol ve doğalgazdan elde edilmektedir. Eko-köyler ise genel olarak yenilenebilir enerjiye yönelmektedirler. Güneş enerjisi, rüzgar enerjisi, mikrohidro enerji ve odun ısısı eko-köylüler için makul tercihlerdir. Findhorn ve Svanholm'da dünyanın en büyüğü sayılabilecek derecede büyük rüzgar türbin sistemleri mevcuttur. Eko-köyler ucuz fosil

yakıt kullanımı ile pahalı yenilenebilir enerji kaynağı arasındaki tercihini pahalı yenilenebilir kaynaktan yana kullanmaktadır (Litfin, 2017: 58-75).

Genelde kanalizasyon sistemiyle denizlere bırakılan tatlı sular; filtrelenerek, yağmur suları biriktirilerek ve daha entegre kullanılmaları sağlanarak eko-köylerde daha verimli ve etkili değerlendirilmektedir. Dünya'nın en ayrıntılı su arıtma tesisi Findhorn'un "Yaşayan Makine"sidir. Bu sistemde 350 kişinin atık suları canlı bitki kökleri ve bakteriler yardımıyla filtrelenmekte ve yeniden kullanılmaktadır. Eko-köy sakinleri enerji ve suyu sonsuz bir kaynakmış gibi kullanmaktan oldukça rahatsızdır. Yaşayan sistemlerin döngüsünden yararlanarak üretimden tüketime tüketimden atığa atıktan tekrar üretime doğru bir döngü tamamlamaya çalışmaktadırlar. Yenilenebilir enerjilerin insanlara yetebilmesi için yaşam tarzında radikal bir enerji kullanımı azaltılmasına gidilmesi gerekmektedir. Yenilenebilir enerji ile bağdaşan bir toplum anlayışı benimsemek gerekmektedir. Elde bulunan mevcut teknolojik imkanlarla ve davranışsal değişikliklerle sera gazı salınımını % 90 oranında azaltmak mümkün görünmektedir (Litfin, 2017: 78-98). Dünya'da aşırı tüketim ve yoksulluk en uç noktalarda seyretmektedir. Bu durum eko-köylerin gerçekçi zenginliğinin doğru yolda olduğunu kanıtlar niteliktedir (Litfin, 2017: 147). Eko-köylerde her zaman bir işin gerektirdiği kadar insan çalıştırılmaya özen gösterilmektedir. Herkesin bir bedenmiş gibi düşünülerek motive olması sağlanmaktadır. Böylece toplam iş gücünün yanında bir sinerji oluşturularak işin daha etkin yapılması hedeflenmektedir. Geleceğin dünyası enerji çıkışlı değil enerji inişli bir seyir gösterecektir (Litfin, 2017: 177-180).

Bundan sonra üretilecek teknoloji için Rose (2014: 49-51)'un tavsiyeleri şu şekildedir;

1. İnsan ve doğa uyumunu ön planda tutan bilimsel ve teknolojik gelişim başlatılmalıdır.
2. Karmaşık teknolojilerden herkes tarafından anlaşılabilir basit yapıdaki teknolojiye geçilmelidir.
3. Tüm teknolojiler yerel düzeyde elde edilebilen kaynaklara uyumlu olmalıdır. Yerelleştirilmiş enerji ağları bu hususta oldukça önemlidir.
4. Yeni oluşturulacak yapı, ekolojik ayak izinin olabildiğince düşük tutulmasını sağlamalı; insan ölçekli kalkınmaya hizmet etmelidir.

5. İnsanı kullanan teknolojik aletler yerine teknolojinin insana hizmet edeceği bir prensip benimsenmelidir.
6. Her türlü savaş aracı ve silahın üretimi acilen durdurulmalı; kaynaklar yeni yaşam biçimine uygun sürdürülebilir faaliyet alanlarına kaydırılmalıdır.
7. Kullanılacak kaynakların yerel ve yenilenebilir nitelikli olmasına özen gösterilmelidir.
8. Mikrodalga, cep telefonu, baz istasyonu vb. yapılar gezegen üzerinde elektronik pus adı verilen bir kirlilik oluşturmaktadır. Mikro düzeydeki çipler ve fotovoltaiik paneller, çevreyi kirletmeyen ve aşırı düzeyde doğal kaynak tüketmeyen yöntemlerle üretilmelidir.
9. Klonlama çalışmaları, genetik mühendisliği, nano-teknolojik faktörlere hiçbir teknolojiye yer verilmemelidir.

3.3.2. Tarım ve Hayvancılık

Dünya nüfusunun büyük bölümünü seri üretime dayalı bir fabrika çiftçiliği modeli beslemektedir. Endüstriyel tarım; toprakların % 40'ını çok yüksek düzeyde tarım ilacı kullanmadıkça gıda üretemeyecek hale getirmiştir. İnsanlar doğanın karmaşık yaşam sisteminin bir parçasıdır. Bu bağlamda biyolojik zenginliklere sahip alanların uzun vadede doğru bir şekilde; doğanın sağlık ve refahını sürdürmek gibi bir sorumluluğu vardır. Duyarsız endüstriyel faaliyetler sonrası toprak çok fazla zarar görmüştür. Sentetik gübre ve kimyasal tarım ilaçları olmadan bitkisel gelişim sağlanamaz hale gelmiştir. Tek tip ürün yetiştirmeye dayalı tarım uygulamaları; kısırlaşan toprak tabakasının artışına sebebiyet vermiştir. II. Dünya Savaşı sonrası oluşan yeni çiftçi tipi tarlaları bir işletmeci mantığıyla üretime açmıştır. Ekonomik değeri fazla olan küresel pazara hitap etmeyi amaç edinmişlerdir. Kar amacı ile yönetilen tarımsal üretim genetik değişime uğratılmış organizmaların (GDO) ve radyasyon teknolojisinin kullanımını popüler hale getirmiştir. Böylece günlük tüketilen besinler; gerçeğinin kötü taklitleri olarak piyasaya çıkmıştır. Bu ürünler insan ve hayvan hayatı başta olmak üzere canlı ekosisteme sağlık yerine ölümcül hastalıklar sunmaya başlamıştır. Mevsiminde tüketilen taze, yerel ve lezzetli ürünler için bir başlangıç yapılmalıdır. Aksi takdirde yapaylaştırılan doğal ürünler ve verimsizleştirilen toprağın

yaygınlaşması neticesinde bu ürünlere ulaşım git gide imkansız hale gelecektir (Rose, 2014: 53-61).

Toprak yeniden doğal formuna kavuşturulduğunda, toprağın yaşam gücü gelişmekte ve böylece daha verimli ürün elde edilmektedir (Findhorn Topluluğu, 2018: 38). Findhorn, gıda üretiminde kendi kendine yetebilmekte; verilen ürün fazlası ise yerel halka ya da ziyaretçilere satılarak maddi kazanç elde edilmektedir (Findhorn Topluluğu, 2018: 53). Findhorn eko-köyünde yapılan tarımsal ve sosyal faaliyetler oluşturulmak istenen sürdürülebilir dünya ile günümüz arasında bir köprü görevi görmektedir. Kurulması planlanan yeni düzende eskinin iyi yönleri göz ardı edilmemeli, geleneksel bilgi birikiminden de faydalanılmalıdır (Findhorn Topluluğu, 2018: 66). İnsanlığın doğa formlarını kendilerine uygun hale getirmek için zorlamasına gerek yoktur. Gerekli olan doğa mirasına sahip çıkarak ona ayak uydurmaktır (Findhorn Topluluğu, 2018: 218). Ekolojik tarım; doğanın dengesini bozmayacak ekolojik faaliyetleri belirleyerek, sadece organik girdilerin kullanıldığı bir tarım şeklidir (Uğurlu ve Öztürk, 2017: 151-153). Vücuda alınacak besinlerin çoğu hayati bir öneme sahiptir. Bu nedenle nasıl yetiştirildiği bilinen, mümkünse kendi bahçemizden ürünleri tüketmek gerekmektedir. Bundan dolayı Findhorn'da yapay gübre ya da böcek ilacı gibi kimyasal içerikli ürünler kullanılmamaktadır (Findhorn Topluluğu, 2018: 81). Findhorn'da yapılan tarımda böcekler ya elle toplanmakta ya da organik spreyle uzaklaştırılmaktadır (Findhorn Topluluğu, 2018: 256). Toprak canlı bir varlık olduğu için tarım uygulamaları toprağa saygı gösterilerek tasarlanmalıdır (Findhorn Topluluğu, 2018: 261). Arazileri tekrar ağaçlandırmak için bir ana plan yoktur. Ormanda vakit geçirerek sonraki adımlar için fikir ve ilham alınmakta ve bunlar hayata geçirildikçe yeni fikirler ve olasılıklar meydana gelmektedir (Featherstone, 2018: 291). Sürdürülebilir ekolojik bir tarımda yapay gübreye kesinlikle yer yoktur. Organik atıklar gübre olarak değerlendirilmektedir. Ekolojik tarım doğal kaynakların korunmasına yönelik gelişen bir tavrın sonucudur. Bu bağlamda ekolojik tarımın amacı yalnızca ekolojik ürün çıktısı elde etmek değildir. Biyolojik çeşitliliği ve ekolojik dengeyi sağlamak da amaçları arasındadır. Bu nedenle tarımı sürdürülebilir hale getirmek gerekmektedir (İkinci, 2011: 62-63).

Organik tarım, sürdürülebilir bir ekolojik yaşam öngörmekle beraber bütünsel bir sistem yaklaşımını benimsemiş bulunmaktadır. Organik tarımda sentetik zirai ilaçlar,

gübreler ve tüm sentetik koruyucuların, genetik değişime uğratılmış organizmaların (GDO) ve ışınlama yöntemlerinin kullanımı yasaktır. Doğru bilinen yanlışlar arasında organik tarımda kimyasal kullanımının uygun olmadığı algısı vardır. Bu düşünce yanlış bir düşüncedir. Doğal reaksiyonlarla elde edilmiş kimyasal malzemelerin kullanımı bir sorun teşkil etmemektedir. Fakat sentetik kimyasallar kesinlikle kullanılmamalıdır. Organik tarım sadece kalıntı oluşturmeyen ürün üretmekten ibaret değildir. Her aşamada yapılan her işlemde kontrol edilebilir olan bir üretim sistemi haline getirmek önem arz etmektedir. Organik bir ürünün ekimini, sulanma ve toplanma takvimini kontrol mekanizmasıyla üreticinin yanı sıra tüketici tarafından bile takip edilebilmektedir. Dolayısıyla kendi kendine yetebilen, ihtiyaçlarını kendi üretebilen, denetimi basit bir şekilde yapılabilecek çiftlik sistemleri kurmak organik üretim için ideal bir oluşum olacaktır. Dışa olan bağımlılık azaldıkça maddi kazanç baskısı da o derece azalacaktır. Organik tarım yapmak için üretimin aşamalarını kontrol ettirmek ve sertifika almak gerekmektedir (Balaban, 2014: 10-13). Ekolojik yaşam topluluklarında yerel tohumlarla üretim yapılmaktadır. Bu tohumlar oldukça verimlidir ve her seferinde kullanılabilir. Bu tohumlardan lezzet ve sağlık açısından da oldukça kıymetli ürünler elde edilmektedir (Weder, 2017: 26). Ekolojik yaşam çiftlikleri doğal dengeyi önemsemeyen düzenin yarattığı cehenneme karşı bir cennet tasviri olarak karşımıza çıkmaktadır. Burada gerekli olan her şey üretilebilmektedir fakat gerekenden fazla üretim kesinlikle yapılmamaktadır (Fombelle, 2018: 113-114).

Organik tohum ve fide; organik üretim yapan diğer üreticilerden sağlanabilmektedir. Türkiye’de Buğday Derneği: Tohum Takas Ağı tohum ve fide temini için oldukça faydalı olmaktadır. Ağ yalnızca bu amaca hizmet etmemektedir. Bu kuruluşta kayıtlı üreticilerin hepsi birbiriyle organik tarım ve ekolojik yaşam hususunda sürekli iletişim ve dayanışma halindedir. Buğday Derneği zaman zaman eğitimler düzenlemektedir. Bu eğitimlerde çiftçilerin bilgi eksiklikleri giderilmeye çalışılmakta; yeni çalışmalardan, güncel gelişmelerden haberdar olmaları sağlanmaktadır. Organik tarımda ekilen bitkiyi korumak oldukça büyük öneme sahiptir. Çünkü dışarıdan müdahale hiçe yakın olduğu için sadece ekolojik dengenin sağlanması ile bitkiyi korumak mümkün hale gelmektedir. Dolayısıyla ekim nöbeti yapılarak ürün yetiştirmek bu husustaki en önemli noktadır. Farklı bitkiler birbirlerini tamamlayıcı özellikleri doğrultusunda sırayla ekilmelidir. Bu sayede toprağın verimliliği ve mineral dengesi

korunmuş olacaktır. Bu doğrultuda aynı ürün 5 yıl boyunca yetiştirilememektedir. Örneğin azot toprak için önemli bir elementtir. Azot tüketen ürünler ile azot bırakan ürünlerin art arda yetiştirilmesi dengeyi koruyacaktır. Ekim nöbeti, erozyonu da önlemesi açısından oldukça değerli bir işlemdir. Organik ürünlerin yetiştirilmesinde olduğu gibi hasat esnasında da kullanılan teknik, araç ve gereçler ekolojik kirlilik yaratmayacak türden olmalıdır. Görüntüsü ile mükemmel ürün elde etme düşüncesi organik tarım ile uyuşmamaktadır. Doğa dostu tarımın amacı şeklen güzellik değil; sağlıklı ve lezzetli ürün üretmektir (Balaban, 2014: 52-58). Üretimde kimyasal kullanılmayan bir istikrar yakalamak gerekmektedir. Tarım yaparken geleneksel bilgi birikiminden de yararlanmak ve kendi fikirlerimize göre onları uyarlamak iyi bir yöntem olacaktır (Aggarwal, 2018: 9).

Toprağın tarihi, coğrafyası ve o bölgeye ait geleneksel bilgi çok önemlidir. Monokültür tarım yöntemi organik tarım için uygun olmayan bir uygulamadır. Birbirini destekleyen ürünlerin çokluğu, ekolojik dengenin sağlanması ve toprağın zenginliğinin koruması bakımından oldukça büyük önem arz etmektedir (Balaban, 2014: 33-34). Organik tarım ürüne en az müdahaleyi uygun gördüğü için iklime uygun ürün yetiştirmek gerekmektedir. İklimde uygun olmayan bir ürün fazla müdahaleyi gerektireceğinden dolayı kaçınılması gereken bir durumdur. Bölgeye uygun ürün yetiştirmek hem daha kolaydır hem de daha verimli sonuçlar verecektir. Organik tarım ürünlerinin piyasa değeri çok pahalıdır fakat pazar payı yüksektir. Organik ürünlerin elde kalma gibi bir derdi şu anki organik tarım ürünü pazarında mümkün görünmemektedir. Organik tarımın göz önünde bulundurulması gereken temel ilkeleri şunlardır (Balaban, 2014: 46- 51):

1. Uygun yöntemlerle minimum toprak işlenmelidir.
2. Toprak verimliliği korunmalı ve artırılmalıdır.
3. Kimyasal gübre yerine organik gübre kullanılmalıdır.
4. Dayanıklı, sağlıklı tohum ve bitki çeşitleri seçilmelidir.
5. En uygun ekim-dikim yöntemi belirlenmelidir.
6. Bitki korumada ekolojik yöntemler kullanılmalıdır.

7. Hasat, depolama, işleme, paketleme gibi tarım sonrası tamamlayıcı faaliyetler ekolojik yöntemlerle yürütülmelidir.

Böcek ilaçlarının kullanımı kesinlikle yasaktır. Doğal yolla böcek kaçıracı olarak kullanılacak birçok çözüm geliştirilmektedir. Örneğin sarımsak, soğan, hint yağı, kadife çiçeği ve benzeri birçok bitkiden doğal böcek kaçıracı karışım hazırlamak mümkündür. Dayanıklı, yerel ve doğal olan tohumlara güvenmek gerekmektedir. Doğal tarım düşüncesinde insan müdahalesi oldukça az veya hiçtir. Bu durum doğal tarım düşüncesine evrensel bir geçerlilik kazandırmaktadır. Bitkilerin büyümesine insanlar değil, doğa olanak sağlamaktadır. Gereken bütün bilgi ve kaynak doğada mevcuttur. İnsanlar, bu bilgi ve kaynakları büyük bir dikkatle incelemeli ve takip etmelidir. Doğal tarım; bitkiler, hayvanlar ve toprak hakkında doğadan ders almayı sağlamaktadır (Aggarwal, 2018: 9-18). Doğal tarım az emek gerektirir ve bunun yanında hiçbir kirlenme yaratmamaktadır ve fosil yakıtların kullanılmasını gerektirmemektedir. Doğal tarımdan alınan sonuç uzun vadede, kimyasal üretime göre daha çok mahsül ve kar elde etmeyi sağlamaktadır. Doğal, geleneksel ve kimyasal tarım arasında mahsül farkı çok fazla olmasa da toprağa verdiği zarar ve uzun vadede verdiği sıkıntılar dolayısıyla geleneksel ve kimyasal tarım tercih edilmemelidir (Korn, 2018: 19-24). Doğa kendi haline bırakılırsa verimlilik artacaktır. Tarımsal kimyasalları kullanmak sorunları çözmek yerine uzun vadede daha büyük sorunlara yol açacaktır. Bu nedenle tarımda kullanılacak en uygunsuz yoldur (Fukuoka, 2018: 57-61).

İnsanlar göze hoş gelen fakat kimyasal olarak yetiştirilmiş meyveleri güzel ve temiz olarak algılamaktadırlar. Bu algı son derece yanlıştır (Fukuoka, 2018: 83). Nitelikten ziyade boyut ve görünüme önem veren değer yargıları tersine dönene kadar gıda kirlenmesi sorunu çözümsüz kalacaktır. Öncelikle tüketicinin bu yöndeki algısını değiştirmek gerekmektedir (Fukuoka, 2018: 102). Dengeli bir doğal toprakta yetişen ürünler, görünüş olarak alışlagelmişin dışında olsa da daha iyi bir tada sahiptir. Doğal tarım uygulandığında çiftçi toprağı istediğı gibi değerlendirebilecektir. Doğal olan sade ve basit olandan oluştuğı için topluluk hayatını oluşturan toplumsal etkinliklere de çiftçi daha çok zaman ayırabilecektir. Bu durum sağlıklı toplumsal ilişkilerin de böylece yolunu açmış olacaktır (Fukuoka, 2018: 111-119). Tarımsal faaliyetlerin ve hayvancılığın yanı sıra gıda, giyim, barınak ve manevi yaşamın gündelik gerçekliği doğayla bir bütün oluşturmak durumundadır (Fukuoka, 2018: 135). İnsanlar doğal

hallerine dönmedikçe bu tür bir algı oluşmadıkça doğal tarım da doğal gıda da var olamayacaktır (Fukuoka, 2018: 152).

Organik tarımın yapılabilmesi öncelikle gönüllülük esasına dayanmaktadır. İlk olarak insan sağlığı ve ekolojik denge unsurları göz önünde bulundurularak hareket edilmeli; maddi kıstaslar arka plana itilmelidir. Organik tarımda eğitim çok önemlidir. Yeni bir konu olması sebebiyle danışılıp bilgi alınabilecek kişiler veya kurumlar bulma imkanları gelişmiş değildir. Bu nedenle özellikle sivil toplum kuruluşlarının, bilgi ve tecrübe paylaşımı yapılan derneklerin verdiği eğitimleri takip etmekte fayda vardır (Balaban, 2014: 27-30). Doğal tarım, bireyin ruh sağlığıyla doğru orantılıdır. Toprağın iyileşmesi ile ruhun arınması bir arada olacaktır (Korn, 2018: 27). İşleri zorlaştırıcı değil kolaylaştırıcı doğal tarım faaliyetleri geliştirmek gerekmektedir. İnsanların tarımda gelişmiş tekniklere başvurmasının sebebi, doğal dengesindeki toprağın bozulup yapay müdahalelere bağımlı hale gelmesidir. Son yıllarda tarıma olan ilgi giderek artmaktadır. Çünkü teknolojik gelişmelerin neredeyse sınırına varılmıştır. Böylece kuşku artmış ve tekrar gözden geçirilmesi gereken hususların olduğu fark edilmiştir. Doğal tarım yumuşak ve kolaydır. Tarımın esas kaynağıdır. Kaynaktan uzaklaşmak işleri giderek zorlaştıracaktır (Fukuoka, 2018: 42-48). Toprak genel olarak kendi haline bırakıldığında kendi döngüsünü sağlayacak ve verimliliği korunacaktır (Fukuoka, 2018: 56).

Permakültür kendine doğayı örnek alarak toplumsal dönüşüme de öncülük yapan peyzaj yöntemidir (Litfin, 2017: 61). Permakültür uygulaması doğayla ahenk içinde bir denge kurgusunu içerisinde barındırmaktadır. Bu uygulama hem zaman hem de emekten tasarruf etmek için etkin bir yöntemdir. Dolayısıyla üretim alanında kurulan sistem kendisini besleyen destekleyici bir yapıya sahip olmalıdır (Balaban, 2014: 92-93). Crystal Waters, Dünya'nın permakültür tarım yöntemlerini kullanan ilk ekolojik yerleşim yeridir. Kuraklıkla başa çıkılamayan bir araziye kurulan su bendleriyle yağmur suyunu akarsu ve göllere dönüştürmüşler; kurak bir çölden vaha yaratmayı başarmışlardır (Litfin, 2017: 47). Litfin (2017: 61)'e göre permakültür tasarımının ilkeleri şunlardır:

- Gözlem yapmak ve etkileşim içinde kalmak,
- Enerji toplamak ve depolamak,

- Ürün elde etmeye çalışmak,
- Ayrıntıyı dahi tasarlamak,
- Kendiliğinden düzen yanlısı olmak ve geribildirimleri önemsemek,
- Yenilenebilir kaynakları kullanmak ve önemsemek,
- Küçük ölçekli yavaş çözümler geliştirmek,
- Atık üretmemek,
- Kenarlara değer vermek ve atıl bırakmayıp aksine önemsemek,
- Ayırmak amacıyla değil bütünleşmek amacıyla tasarım yapmak,
- Çeşitliliğin önemini kavramak ve faydalanmak,
- Değişime yaratıcı bir şekilde bakmak ve yaklaşmak.

Eko-köylerde topluluk ihtiyacından daha fazla yiyecek üretimi yapılmaktadır. Bu durum hem maddi kazanç sağlanmakta hem de başka organik ürün yetiştiricileriyle takas yapma imkanı sağlamaktadır. Organik çiftçiler hayvancılığı ve sebze üretimini birleştirmektedirler; ayrıca buna ilave olarak Gateway Çiftliği yakıt üretimini de birleştirmeye dahil etmiştir. Yerel bira fabrikasından alınan artık tahıllarla toprak canlandırılırken bu üründen etanol ve biyodizel elde edilmeye başlanmıştır ve üretilen biyodizel bazı iş makineleri için kullanıma sunulmaktadır. Japonya gıdasının çoğunu ithal olarak karşılamakta ürettiği kısmın da sadece % 1'i organik üretim olarak elde edilmektedir. Konohana; Japonya'da bunu tersine çevirmeye gayret gösteren küçük bir yerleşim yeridir. Bu eko-köy Japonya'nın bu durumuna karşın kendi kendine yetebilmektedir ve ürünlerin % 100'ü organik olarak üretilmektedir (Litfin, 2017: 81-89).

Beslenme düzeninin düzelmesi için çiftliklerin organik dönüşüm geçirmesi gerekmektedir. İnsanın doğası ölçeğinde yapılacak ekolojik tarım sistemlerinin teşviki ile bunu sağlamak mümkündür. Kırsalın yerleşim ve sosyokültürel yapısına bu süreçte ihtiyaç duyulmaktadır. Nüfus odaklarının etrafında karşılıklı arz-talep yaratmak; topluluğun ihtiyacını karşılamak, uzak mesafelerdeki imkanlara gerek duymadan gerekeni yerel kaynaklardan tam olarak sağlamayı ifade etmek için “yakınlık ilkesi”

terimi kullanılmaktadır. Yakınlık ilkesini sağlamak adına şunlar yapılmalıdır (Rose, 2014: 62-71);

- Yerel yönetimler, halka gerek olan gıda, enerji ve yapı malzemesini öngörebilen bir hesaplama yapmalıdır.
- Bu ihtiyaçları karşılama kapasitesini belirlemek adına çiftçiler ve ormancılarla istişare edilmelidir.
- Yerel üreticiler ve tüketiciler arasında bir anlaşma yapılmalıdır. Tüketiciler ihtiyaç talebini doğrudan çiftçi ile yapacağı görüşmelerle ne kadar üretim istediklerini belirtmelidir.
- Çiftçi adil bir ekonomik kazanç elde etmelidir. Çiftçi hiçbir şekilde sömürülmemeli; daha ucuza başka yerden ürün almakla tehdit edilmemelidir. Karşılığında ise çiftçi tüketiciye organik tarım yöntemleri ile onlara lezzetli ve besleyici ürünler sunacağına güvence vermelidir.
- Bu ürünlerin lojistiği, sunulması ve satış teknikleri mümkün olduğunca yenilenebilir enerji kaynaklarından yararlanılarak sağlanmalıdır.
- Tüketici ve üretici kesim birbiri ile zıt kutuplanmışçasına tavır takınmamalıdır. Herkesin bu topluluk için önemli bir rolü olduğu ve bunun için ortak bir sorumluluk bilincinde olmaları gerektiği benimsenmelidir.
- Dönüşen yaşam biçimiyle ilişkili kültürel, manevi ve sanatsal faaliyetler teşvik edilmeli; bu etkinliklere her yaş grubundan insan gerek uygulayıcı gerek izleyici olarak dahil edilmelidir.
- İnsan ile doğa iç içe geçmelidir. Doğa ile insan birbirine uyumlu karşılıklı ilişki içerisinde olmalıdır.
- Yakınlık ilkesinin yerelden küresele doğru bir genişleme içinde olması sağlanmalı; bütünsellik oluşturulmalıdır.

“Yakınlık ilkesi”nin benimsenmesi sonucunda yerel, taze, mevsimsel ve kaliteli gıda sadece alım gücü yüksek kişilere değil herkese ulaşabilecektir. Topluluğun üretiminin yeterli olmadığı durumlarda ihtiyaç sahibi; en yakın toplulukla takas veya alışveriş yapılmalıdır. Bu durumun ülke çapına yayılması ile sistem ulusal bir işlerlik

kazanacak; bu da gereksiz, gelişigüzel yürütölen ithalat ve ihracat faaliyetlerini ortadan kaldıracaktır (Rose, 2014: 71). Nasıl söğüt ağacı suya yakın bir yerde doğal olarak kendiliğinden konumlanıyorsa insanda uzun ömürlü kaynaklarının yanında konumlanmalıdır (Thoreau, 2018: 152).

Çiftlik hayvanları aynı zamanda toprağa gübre sağlamaktadır. Verimsiz topraklar bu gübrelerle canlandırılmaktadır. Ayrıca inek dışkısı, kırsal bölgelerdeki yapılar da inşaat ve yalıtım için kullanılmaktadır. Evcil hayvanlar ile insanlar arasındaki ilişki büyük bir trajediye dönüşmüş durumdadır. Bazı hayvanlar fabrika tipi çiftliklerde kar amaçlı yetiştirilmektedir. Bu durum adaletsiz düzenin ilerleyişine destek olmaktadır. Gıda üretim sistemi oldukça ruhsuz bir şekilde seri üretim yapmaktadır. İnsanlar alışveriş yaparken sadece fiyatlarını göz önünde bulundurduğunda her zaman en ucuz piliç için bir rekabet piyasası oluşacaktır. Genellikle domuzlar ve tavuklar; güneşsiz, hareket alanı oldukça kısıtlı büyük üretim tesislerine kapatılmaktadır. Sürekli yemlenerek şişmanlamaları sağlanmaktadır. Tavuklar için geliştirilen ışık sistemi ile de; hayvanların gün dönümü algısı ile oynanmakta ve daha fazla yumurta vermeleri sağlanmaktadır. Doğal ve hijyenik olmayan koşullarda bir makine gibi görölen hayvanlar hasta olmaya çok yatkındır. Bu nedenle antibiyotik takviyesi ile direnç kazandırılmaktadır. Yem olarak verilen soya fasulyesi ve mısırın karşılanması için genetiği değiştirilerek daha fazla verim alma yoluna gidilmiştir. Bu bitkilerin yetiştirildiği alanlar monokültürel (tek tip) tarımdan dolayı verimsiz hale gelmiştir. Buralarda bitki yetiştirmek için kimyasal madde kullanmak gerekmektedir. Çünkü; toprak öldürölerek kimyasal takviyeye bağımlı hale getirilmiştir. Çiftlik tavuklarına verilen yeme aynı zamanda yumurtası sarısını koyulaştırıcı özel renklendiriciler de karıştırılmaktadır. 50 kadar tavuk, sadece kırık buğday yiyerek ve otlanarak mütevazı derecede yumurta verebilmektedir. Aşırı arz ve talebin birbirini kovalaması doğal dengeyi tamamen bozmuş; bu hayvanlara, ruhsuz birer varlık gibi davranılarak bunları üretim bandına sokmak reva görölmüştür. Makul bir gelir elde etmek amacıyla hayvanların refahını da koruyan dengeli bir çiftlik kurmak mümkündür. Hem organik üretim ile lezzetli ve doğal ürünler sunulabilecek; hem de böylece doğal denge tahrip edilmemiş olacaktır. Tüketim gücü, hayvanları toplama kamplarına iten bir faktör olmaktan çıkmalıdır (Rose, 2014: 93-98). İnsanların para uğruna bazı hayvan türlerine sahip olmak ya da satmak amacıyla onları kafeslere, sirlere, hayvan dükkanlarına ya da

laboratuarlara kapatmak istemeleri son derece yanlış bir eylemdir. Bu durum insan dışı diğer türlere yapılan zulmün somut bir örneğidir (Le Guin, 2019: 9).

Eko-köylerde vahşi yaşamın korunmasına özel ilgi gösterilmektedir. Ekosistemin devamı oldukça büyük öneme sahiptir. Dünya'nın çoğu yerinde habitat kaybedildiği için vahşi yaşam zayıflamaktadır. Eko-köyler bu zayıflamaya son vermek adına vahşi yaşam alanlarını desteklemektedir. En iyi vahşi yaşam elde etme yolu ormanlık alan oluşturmaktır. Doğal bir peyzajla oluşturulan orman birçok türe ev sahipliği yapacak ve burada vahşi yaşam zenginleşecektir. Sieben Linden 'da orman monokültürel faaliyetlerden uzaklaştırılıp vahşileştirilmiştir. Vahşi yaşam koruma alanı yaratmanın en büyük zorluğu etobur ev hayvanlarının var olmasıdır. Bu nedenle eko-köylerde kedi, köpek vb. evcil hayvan beslemek hoş görülmemektedir. Bir tahmine göre ABD'de yaşayan evcil kedilerin yılda yediği kuş miktarı yaklaşık bir milyardır. Bu nedenle eko-köylerde evde beslenen hayvanlara rastlamak mümkün değildir. Serbest dolaşan kedi ve köpeklere rastlamak mümkündür. Ev korumasındaki evcil hayvanlar kendi düşmanlarından korunma alanı buldukları için ekosistemi bozucu etkiler doğurmaktadır. Bu tip hayvanları doğal ortamına bırakmak gerekmektedir. Örneğin Crystal Water en etkileyici vahşi yaşama sahip eko-köydür. Burada kedi köpek beslemek kesinlikle yasaktır (Litfin, 2017: 102-105).

3.3.3. Geri Dönüşüm

Doğa ile birlik olmayı içeren yeni oluşturulacak kültürün temel esaslarından biri, sonsuza kadar ondan almanın yerine artık doğaya bir şeyleri geri vermeyi öğrenmenin gerekliliğini kavramaktır (Featherstone, 2018: 298). Eko-köylerde ana eksen; insani düzeyin yüksekliğini, dostluk ilişkilerini, istek ve ideallerin sürekliliğini sağlamaktır. Eko-köylerde çevreye ve insana saygı duyulması söz konusudur. Yapıcı bir tavır takınmak ve sorumluluk bilincine sahip olmak ön plandadır. Dolayısıyla temel ihtiyaçlar karşılanırken insan ve doğal çevre sömürülmemelidir. Şu anda medeniyetimizi bir talep medeniyeti olarak tarif etmek yanlış olmayacaktır. Üretim ve tüketim bu medeniyeti ileri taşımaktadır. İçinde bulunulan durum devam ettikçe insanların üretim ve tüketim anlayışı mantık dışı bir eksene kaymaktadır. İnsanın ihtiyaçlar hiyerarşisinde bulunmayan istekleri onun doğal olandan uzaklaşmasına sebep olmaktadır. Bu gidişatın farkında olan bazı insanlar insanları yeniden doğal olana itmek

için eko-köy fikrini ortaya atmıştır. Eko-köy fikri sürdürülebilirlik bünyesi içerisinde değerlendirilirse ve uygulanırsa daha anlamlı bir hal almış olacaktır. Nitekim sürdürülebilirliğin temel hedefi de gelecek kuşakların haklarını göz ardı etmeden kaynakları kollayıp o kaynakları bilinçli kullanmaktır (Topbaş, 2010: 3-6). Sürdürülebilirliği bir lüks gibi algılamamak gerekmektedir. Sürdürülebilirlik lüks değil kaçınılmaz bir son çaredir (Litfin, 2017: 230).

Eko-köyler, yenilenebilir enerjinin, geri dönüşebilen, sağlığa ve doğaya zarar vermeyen ürünlerin kullanıldığı, kullanılan ürünler sonucunda açığa çıkan atıkların değerlendirmesinin yapıldığı, toplu yaşamayı ve sosyal paylaşımı destekleyen yerleşim yeri modelleridir. Bu yerleşim yerlerindeki her detay doğal uyum gözetilerek ekolojik dengeye saygı çerçevesinde şekillenmektedir. Güneş enerjisi, rüzgar enerjisi, jeotermal enerji veya biyokütle gibi yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanılmasına oldukça özen gösterilmelidir. Bunun yanı sıra çamaşır makinesi, kurutma makinesi vb. araçlarda ortak kullanım söz konusu olmaktadır. Kendi ürettikleri doğal temizleyicileri kullanmaktadırlar. Su kullanımı oldukça kontrollüdür. Çamaşır ya da bulaşık temizliğinde kullanılan sular, uygunluğuna göre bahçe sulamada veya tuvaletlerde kullanılmaktadır. Ayrıca her evin kendine ait yağmur toplama sistemi mevcuttur. Eko-köylerde alışlagelmiş hızlı tüketme durumu söz konusu olmamaktadır. Kullanılan kaynağın geri dönüşümlü olmasına dikkat edilmektedir. Tüketimden ziyade üretmek birinci koşuldur. Organik atıklar ise ekolojik tarıma katkıda bulunması amacıyla doğal gübreye dönüştürülmektedir (İkinci, 2011: 61-63). Ekolojik yerleşim yerlerinde atıkların toprağa dönüşümünü sağlamak adına var olan kompost kutularına rastlamak mümkündür (Weder, 2017: 10). Geri dönüştürülmüş ürün kullanımının teşviki gelecek açısından oldukça etkili bir dönüşümün başlangıcı olacaktır (Fombelle, 2018: 207).

Kompost; kısmi olarak ayrıştırılan, besin değeri maksimize edilmiş bitki ve hayvan kaynaklı maddedir (Balaban, 2014: 140). Kompost yapmak toprak yapmaktır. Bu teknikte doğanın humuslu toprak yapısından esinlenilmiştir. Tüm kimyasal süreçlerdeki gibi hassas bir denge ve zamanlama gereklidir. Bir kompost kabının yaşam döngüsü üç aylık bir sürede tamamlanmaktadır. Kompost; tarım yapılan alana ilkbahar ve sonbahar olmak üzere yılda iki kez serilmektedir (Findhorn Topluluğu, 2018: 259-260). Örneğin dökülen yapraklar, biçilen çimler, hayvansal gübreler, sebze-meyve kabukları, kompost yapımında kullanılan ürünlerden bazılarıdır. Bu uygulama atıkların

geri dönüşümü için de oldukça etkin bir alan oluşturmaktadır (Balaban, 2014: 140). Mutfakta meydana gelen yiyecek artıkları ve vücut atıkları komposta dönüştürülmektedir. Eko-köylerde modern hayatın yapay hiçbir maddesine yer olmadığı için atıklar da son derece organikdir (Findhorn Topluluğu, 2018: 44).

Hayvanlar, ortalama olarak yedikleri besinin % 45'inden yararlanabilmektedir. Kalanı boşaltım yoluyla bünyelerinden atılmaktadır. Dolayısıyla gübreler organik tarım için toprağın beslenmesi adına büyük öneme sahiptir. Genellikle bitkilerin fosfor ihtiyacı bu yolla karşılanmaktadır (Balaban, 2014: 141). Yenilenemeyen enerji kaynakları yerine yenilenebilir enerji kaynakları kullanılmalıdır. Bunun yanında önlenemeyen atıklardan enerji üretimi de söz konusudur (Asımgil, 2017: 108-109). Dünya bir canlı sistemdir ve canlı sistemler atık üretmemektedir. Çöp ve kirlilik bu bağlamda doğa dışı ve yapaydır. Organik yaşandığı takdirde tüketim çıktıları çöp değil; toprağa besin olacaktır. Bundan hareketle kompost yapımı geliştirilmiştir. Bu konudaki bilgi birikimi arttıkça geri dönüşüm hassasiyeti de giderek artacaktır (Litfin, 2017: 20).

3.4. EKO-KÖYLERDE SOSYAL HİZMETLER

3.4.1. Ulaşım

Eko-köylerde kişiler yayan veya motorsuz araçlarla ulaşım sağlamaktadır. Özel araçlarla ulaşımın en düşük seviyede tutulması arzulanmaktadır (Asımgil, 2017: 108). Eko-köylerde genellikle ulaşım aracı olarak bisikletin veya toplu taşıma araçlarının tercih edilmesi uygun görülmektedir. En azından iç ulaşımın bisiklet veya çevre kirliliğine sebep olmayan araçlarla sağlanması temiz ve verimli bir kaynak kullanımı sağlayacaktır. Kaynakların akıllıca ve temkinli kullanılması, az atık meydana getirilmesi önemlidir. Eko-köylerde planlı ve doğal bir enerji kullanımı sağlanmaya çalışılmaktadır (Asımgil, 2017: 108-109; Litfin, 2017: 93). Motorlu taşıt kullanımı eko-köylerin mantığına ters düşen bir durumdur. Hiç kullanılmaması taraftarı olmaları ile birlikte mümkün olan bazı durumlarda ise en az şekilde motorlu taşıt kullanımı söz konusu olmaktadır. Araç kullanmamak adına her yer birbirine yürüme mesafesinde tasarlanmaktadır. Köy dışıyla bağlantı birkaç sınırlı araçla sağlanır. Genellikle köy sakinleri bisiklet kullanmayı tercih etmektedir (İkinci, 2011: 63).

Genellikle tasarımlar yaya ve bisiklet ulaşımına uygun halde gerçekleştirilmektedir (Litfin, 2017: 93). Yenilenemeyenin ne olduğu anlaşıldığında bisikletin arabaya tercih edildiği görülecektir. Bazı yerlerde evlerin önünde bulunan araba için tasarlanmış yollar geri dönüşüm merkezlerine çevrilmiştir (Litfin, 2017: 20-21). Eko-köylerde bulunan nadir fosil yakıt ile çalışan araçlar ortak kullanım esasına göre kullanılabilir. Bunun düzenlemesiyle ilgili araba kooperatiflerine rastlamak mümkündür. Esas hedeflenen arabalara alternatif olacak ulaşım araçları veya arabaların çalışmasına olanak sağlayacak yenilenebilir enerji kaynakları bulmaktır. Örneğin Auroville Eko-köyü'nde güneş enerjisiyle çalışan elektrikli bisikletler iç ulaşımında kullanılmaktadır (Litfin, 2017: 93-94).

3.4.2. Sağlık

Zihin, beden ve ruh üçlüsünün dinamik bir dengede olması hali sağlıklı olmayı ifade etmektedir. Toprağın her kimyasal ilaç alışımda zarar görmesi gibi insanlar da kimyasal ilaç aldıklarında o anki sıkıntıları geçse bile bir bölgesinde zehir birikimi oluşmaktadır. Renklendirici, koruyucu ve tatlandırıcı gibi katkı maddelerini içeren gıdalar da doğal sağlık dengesinin bozulmasına sebep olmaktadır. Farmatolojik olarak hazırlanan tüm yapay vitamin ve besinler, organik ürünlerde bulunan şifa etkisini gösterememektedir. İşlenmiş ve başkalaştırılmış sentetik gıdalar ve hapları satın almak, bu ürünleri reçete etmek; hastalığımızdan çıkar sağlayan büyük ilaç şirketlerinin yararına olabilecektir. Bu şirketler karlarının devamını sağlayan hastalık döngüleri yaratabilmektedirler. Kırsal kesim insanı; halen organik şifa tekniklerine ve kıymetli ot, ağaç vb. ürünleri hakkındaki bilgilere sahiptir. Her bölgenin farklı biyolojik çeşitliliğe sahip olması; her bölgede farklı şifa kaynaklarının varlığına işaret etmektedir.

Sağlıklılık durumunu sağlanması ile zengin flora ve faunaya sahip olunması doğru orantılıdır. Hastalığı önlemek tedaviden iyidir. Bu nedenle yerel şifa merkezleri kurulup etkin bir şekilde çalışmasını sağlamak gerekmektedir. Fiziksel ve zihinsel etkinlikler ile dinlenme süreci arasında denge kurulmalıdır. Bunun için dinlenme süreleri; temiz hava alarak, egzersiz yaparak değerlendirilmelidir (Rose, 1994: 117-125). Sağlıklı bir birey ve sağlıklı bir toplum yapısı oluşturmak için büyümenin kontrol edilmesi büyük önem taşımaktadır. Sosyal sürdürülebilirlik; gelir, statü ya da etnik

ayırım yapılmayan bir anlayışın oturmasını beraberinde getirmektedir (Asımgil, 2017: 108-109).

İnsanlar hastalıklı bir çevre yarattıkları zaman doktorlar ve ilaçlar “olmazsa olmaz” hale gelir (Fukuoka, 2018: 42). Gıda ile ilaç birbirlerinden farklı şeyler değildirler. İlaç sanayinde de gıda ürünleri başrolü oynamaktadır. Bu nedenle sağlıklı bir beden için doğal gıdalar ilaç görevi görecek ve sanayide tekrardan işlenmesine gerek kalmayacaktır. Biyolojik olarak doğal hallerine en yakın olan ürünler besin değeri açısından da oldukça zengindir. Kimyasal olarak elde edilen ürünler, bedenin ve zihnin sağlığını dengesiz hale getirmektedirler. İnsan sağlığı ne kadar dengesizleşirse; o kadar kimyasal üretime muhtaç hale gelecektir (Fukuoka, 2018: 112-114). Sade ve doğal yiyecekler tüketmek şifa bulmak ve sağlıklı yaşamak için oldukça faydalıdır.

Hastalık, insanlar doğadan uzaklaştıkları zaman vuku bulmaktadır. Hastalığın ağırlığı, insanın doğadan ayrılma derecesiyle doğru orantılıdır. Hasta bir kişi sağlıklı çevreye geri dönüş sağlarsa hastalığı da hafifleyecek mümkünse bir süre sonra yok olacaktır. Doğadan yabancılaşıma arttıkça hastalıklar çoğalmakta ve çeşitlenmektedir. Doktorlar hasta insanları tedavi etmektedir. Doğa ise sağlıklı insanların sağlığının devamlılığını sağlamaktadır. Bu nedenle hasta olmadan önce doğaya yönelip sağlıklı bir yaşam sürmeye başlamakta fayda vardır. Doğanın ne olduğu tam olarak kavramazsa insan kaybolan sağlığını geri kazanamayacaktır (Fukuoka, 2018: 142-152).

Mekanik araçlara değil bizi güzelliğe çağıran doğaya kavuşmak duygusuyla uykuya geçildiğinde daha iyi ve sağlıklı bir sabaha kalkılacaktır (Thoreau, 2018: 103). Doğal ortamda yaşayıp da kendini melankolinin derinliklerine bırakabilecek pek fazla kimse yoktur. Doğal ortam bize sağlıklı bir yaşam alanı sunmaktadır. Sağlığı korumak için küçük şişelere konulmuş karışımlara gerek kalmayacaktır. Onun yerine her derde deva, su katılmamış saflığıyla sabah havasından bir nefes çekmek yeterli olacaktır (Thoreau, 2018: 149-158). Sağlıklı bir yaşam için basit ve temiz bir beslenme alışkanlığı edinmek gerekmektedir. Böylece hem ruh hem beden beslenmiş olacaktır. Ruhun ve bedeninin sağlıklı bir insanın dile getirdiği en küçük itiraz bile mantıklı sonuçlar doğurmaktadır (Thoreau, 2018: 247-248). Doğal ve zarar verilmediği sürece hiç tükenmeyecek olan sağlıklı su kaynaklarından su içmek büyük bir ayrıcalıktır (Thoreau, 2018: 302). İnsanlar kendi sınırlarından çıkmalıdır. Böylece hiç ayak

basılmayan yerlerde kendiliğinden özgürce yeşeren yaşamlara tanık olmak mümkün olacaktır. Doğal denge gözlemlendiğinde, sağlık ve güç kazanıldığı görülen bir döngü olduğu görülecektir (Thoreau, 2018: 359).

Eko-köyler; kendisini doğal olanla sağlıklı yaşamaya adanmış bireylerden oluşan; kendi kendine yetebilecek bir birimi kapsayan yerleşim yerleridir (Litfin, 2017: 17). Sağlıklı bir ekosistem, sağlıklı bir vücudun parçaları gibi birbiriyle uyum içinde çalışmaktadır (Litfin, 2017: 56). Sağlıklı bir hane halkının anahtarı bireyler arası uyum ise, sağlıklı bir ekosistem de çeşitli türlerin birbiriyle uyumuyla mümkün olmaktadır (Litfin, 2017: 107).

3.4.3. Eğitim

Günümüzde bireyin eğitiminde ailede ve okulda yeterli ekolojik bilgi verilmemektedir. Bazı ders kitaplarının içerisinde yer alan çevre konuları ise yeterli düzeyde bilgi aktarımı sağlayamamaktadır. Ekolojik bilgi aktarımı okul öncesi eğitimden başlayarak ömür boyu sürecek şekilde organize edilmelidir (Kayır, 2003: 41). Gençlerin yeniden toprakla ilgilenmesi sağlanmalıdır. Yenilenebilir alternatif enerji ve ulaşım teknolojileri için genç beyinlere ihtiyaç vardır. İlk hedef gıda ve enerji güvenliğidir. Gençler bu hedef doğrultusunda eğitilmelidir (Rose, 2014: 64). Dünyaya gelen her bebeği; üretken bir sanat ve ruh tohumu olarak görmek gerekmektedir. Toplum bu tohumlara gereken özeni göstermeli onların filizlenebileceği en iyi ortamı yaratma sorumluluğuna sahip olmalıdır. Eğitim; potansiyeli ortaya çıkarma sürecidir. İyi bir öğretmen öğrencilerdeki yaratıcılık ve merak dürtüsünün sürekli canlı tutulmasını sağlamaktadır. Şu anki eğitim sistemi çocukların yetenekleri üzerine değil akademik başarıları üzerine kurgulanmıştır. Akademik ve düşünsel başarıya yapılacak vurgunun aşırılığı çocukların psikolojisinde dengesizliğe sebep olacaktır. Günümüzdeki eğitim sistemindeki asıl hedef tıpkı tek tip tarım üretimi gibi tek tip bireyler yetiştirmektir. Mevcut eğitim sistemi çocuk ya da gençlerdeki potansiyeli ortaya çıkarmaktansa çocuğa istenilen misyon ve vizyonu empoze etmek üzerine kurgulanmıştır. Sabit öğrenme dürtüsü kazanan çocukların sınav fabrikasının girdi ve çıktıları olarak düşünülmesi toplumu ileriye taşımayı imkansız kılmaktadır.

Ruhu dışarı çıkarmak, toplumu dönüştürmek için yaratıcı fikirlere katkı sunmasını sağlamak gerekmektedir ve bu eğitim ile mümkündür. Ruhun dışavurumuyla

şekillendirilen bir toplum sürekli iyiliğe doğru giden bir yol izleyecektir. Sevgi, güzellik ve neşe hep ön planda olacaktır. Günümüzde ruh hastalıklarının artması, ihtiyaç duyulan değişim süreçlerinin ertelenmesinden kaynaklanmaktadır. Çocukların gelişim dönemlerinde her aşamada bütüncül bir program uygulamak gerekmektedir. Gezegenimize dair davranış biçimlerini iyileştirmeye yönelik sezgi ve fikirler küçük yaştaki beyinlerde filizlenmeye başlamaktadır. Yeni oluşan fikir ve sezgiler daha filizlenme aşamasındayken beyin fırtınasına dönüştürülerek özel forumlarda tartışılmalıdır. Üniversitelerin ise evrensellik üzerine bir algı oluşturarak bütüncül program üzerinden faaliyet yürütmeye devam etmesi gerekmektedir. Üniversiteler; bilgi zenginliğine sahip, ne istediğini bilen, yeteneklerini derinlemesine genişletmek isteyen yaşlı yaşam kaşiflerine de yer açmalıdır. Eğitim; durağan olmayan, döngü halinde bir güçtür. Hala arayışta olan yaşlılar, üniversitelerdeki daha genç insanlara ilham verecek; onları heveslendirecektir. Böylece farklı olgunluk düzeylerindeki insanlar bir arada hareket edebilecektir (Rose, 2014: 99-108). Gençler ile yaşlıları buluşturma fikri elde var olan en gerçekçi organik eğitimi olanaklı kılmaktadır. Yaşlıların raf ömrü dolmuş bir ürün misali özel bakım kurumlarına gönderilmesi oldukça korkunç bir durumdur. Yaşlılardan olabildiğince yüksek düzeyde fayda sağlamak bu durumu da bertaraf edecektir.

Gençlerin gelecekte vasıflı zanaatkar veya çiftçi olmasını sağlayan eğitim sistemi çökmüş durumdadır. Farklı yaş gruplarındaki insanların birbiriyle iletişimi kuvvetlendirilmeli; usta-çırak ilişkisine dayanan gözlem ve uygulamaya yönelik eğitim tarzı yeniden anlam kazanmalıdır. Gençler; yenilenebilir enerji teknolojileri ve yenilenebilir yapı malzemeleri geliştirme ve üretme konusıyla ilgilenmeye teşvik edilmelidir. Arzu eden çiftçiler, arazi sahipleri ve yerel yönetimler bir araya gelerek, hevesli gençlere besicilik, toprak yönetimi ve temel yapı becerileri öğrenebilecekleri bir program organize etmelidirler. Geleneksel ve organik tarım yöntemlerini kullanan, topraktan sadece almayı onun kendini yenilemesine katkı sunan, hayvanlarına saygı duyarak onları yetiştiren kişiler veya topluluklar bu gelişmelerin yayılması yönünde bir istek duydukları için eğitmenlik hususunda oldukça faydalı olacaklardır. Uygulamaya yönelik eğitim faaliyetleri sadece akademik bilgiler içeren dokümanlardan aktarılacak bilgiye dayalı bir sistemden daha verimlidir. Enerji üretimi ve temel barınak inşalarına

yönelik deneme çalışmaları için gençlere küçük alanlar tahsis edilmelidir (Rose, 2014: 111-116).

Ekolojik yerleşim yerinde yapılan bahçe çalışmaları, ürün toplama işlemleri yanı sıra o ürünlerle beslenmek ve temiz havayı ciğerlerde hissetmek derin bir duyarlılık öğretisi olmaktadır. Dini eğitim kurumları Tanrı'yı bizden ayrı görüp anlamlandırmaya çalışmaktadır. Yaratıcı herkesin, her şeyin içindedir (Findhorn Topluluğu, 2018: 74-77). İnsanlar tektipleştirme eğiliminde değil, birleştirme eğiliminde olmalıdır (Findhorn Topluluğu, 2018: 147). Doğa kendi halinde iken bir denge durumundadır. Doğanın dengesinden ders almak gerekirken günümüz koşulları doğal denge bozulmayacak şekilde düzenlenmelidir (Findhorn Topluluğu, 2018: 253). Özellikle gençlerin ilgisini artırmak ekolojik yaşamın devamlılığını sağlamak adına oldukça büyük önem arz etmektedir. Ekolojik yerleşimlerin her birini bir eğitim kurumu olarak görmek mümkün olmaktadır (Scott, 2011: 59). Doğanın yanlış kavranması önlendiğinde dünyayı düzensizleştiren temel de ortadan kalkmış olacaktır (Fukuoka, 2018: 132). Eğer insanlar basit ve sade bir yaşam benimserler ise haydutluk ve hırsızlık gibi toplum yapısını bozan durumlarla da karşılaşmayacaktır. Çünkü bu tarz olaylar genelde kiminin aşırı fazla gelir ve mala sahip olduğu kiminin de aşırı az gelir ve mala sahip olduğu durumlarda meydana gelmektedir (Thoreau, 2018: 199). Adaletin sabote edilmesine sebep olan bireyler; gündelik yaşama yeniden kazandırılmalıdır. Hatalarını anlayacak bilince ulaşmasına yönlendirilen bir sistem gereklidir. Cezalar suçlara uygun bir şekilde yapılandırılmalıdır. Ceza süreci rehabilitasyon süreci gibi işlemelidir. Adil toplum, kişilerin anti-sosyal yönelim gösterip; kötü davranışlarda bulunacak kadar maddi ve manevi yoksunluğa düşmesini engellemekle sorumludur. Herkes toplumun sağlığı ve huzuru için adalet ve barışla ilgilenmeli; yaşamın dengesinin istikrarı için çözüm geliştirmeye katkı sunmalıdır. Adalet ile cezanın eş anlama geleceği kurgular oluşturulması oldukça yanlıştır. Ceza süreci bir hastanın iyileştirilmesi süreci gibi programlanmalıdır (Rose, 2014: 134-135).

İnsanın bilgiye ulaşmasındaki en doğru yol; kendi sezgisini, vicdanını ve deneyimlerini de kullanmasıdır (Turan, 2017: 8). Birçok kişi cehaletleri ve buna bağlı hataları sonucunda, yaşamın sahte kaygılarıyla ve fazlasıyla kaba uğraşlarıyla o kadar meşgul olmaktadır ki yaşamın verdiği güzel çıktılardan faydalanamamaktadır (Thoreau, 2018: 14). Yaşamdaki bazı sorunları teorik olarak değil pratik olarak çözmek

gerekmektedir (Thoreau, 2018: 24). Günümüzde insana özgü emekten sistematik olarak kaçan bir öğrenci anlamsız ve katkısı olmayan boş bir zaman elde etmektedir. Böyle yaparak kendi başına boş zamanı değerlendirebilecek bir deneyimden kendini mahrum bırakmış olmaktadır. Öğrencilerin yaşamı baştan sona içtenlikle yaşamaları gerekmektedir. Kendisinin çıkardığı madenler ile kendisine çakı yapan bir öğrenci; metalurji bölümünde okuyan bir üniversite öğrencisinden daha çok tecrübe sahibi olacaktır (Thoreau, 2018: 61-62). Yetiştirilen ürünlerin organikliği kadar yeni yetişen neslin de doğa ile uyumlu yaşaması adına adımlar atmak gerekmektedir. Bu durum geleceğe dair büyük bir kazanımı doğurmaktadır (Thoreau, 2018: 189).

Eko-köyler sadece kendi bölgelerinde değil; GEN aracılığıyla başka bölgelerde de eğitim vermeye başlamışlardır. Böylece dünyada bir sinerji oluşturulacaktır. Eko-köylerin bir mantar gibi çoğalması hedeflenmiştir (Litfin, 2017: 29). Litfin'e göre (2017: 36-38) eko-köyler ütopya değil; var olan canlı laboratuvarlardır. Bu laboratuvarlarda başarılı sonuçlar da başarısız sonuçlar da alınabilmektedir. Dolayısıyla öğrenmek adına bir fırsat ortaya çıkmış bulunmaktadır. Eko-köyler hemen hemen her alanda (yapı inşaa etme, çiftçilik yapma, atıkların yönetilmesi, karar verme, iletişim kurma, çocuk yetiştirme, maliyet hesabı yapma, mülkiyet sahipliği vb.) birliktelik deneylerine ev sahipliği yapmaktadır. Eko-köyler yaşanabilir bir geleceğe zemin hazırlamaktadır. Gelecek adına birçok çalışma yapılmaktadır. Dolayısıyla bu topluluklar çok derin bir deneyim havuzu oluşturmaktadır. Canlı laboratuvarlar olarak eko-köyler önemli öğrenme alanları oluşturmaktadır. Ve burada öğrenilenler pratikte gerçekleştirilmeye müsait niteliktedir. Burada sunulan pratik öğrenme teknikleri sadece entelektüel bilgi birikimi sağlamaktan daha etkin sonuçlar doğurmaktadır. Makam mevki kazanma amacıyla insanları çeşitli sınavlardan geçiren öğretim teknikleri eko-köylerce reddedilmektedir. Öğrenciler gerekli uygulanabilir yaşam bilgileri öğrenmektedirler. Çocuklar bu nedenle daha kendinden emin, daha yaratıcı ve daha pozitif bakış açısına sahip olmaktadır. Büyüdüklerinde verilen eğitimden ve yaşadıkları çocukluktan tatmin olmaktadır. Çocuklara eko-köylerde büyük önem atfedilmektedir. Çünkü sürdürülebilirlik fikri onların da geleceğini içine alan bir olgudan yola çıkılarak elde edilmiştir. Örneğin Svanholm'da toplantılar çocuklardan haberler başlığı ile başlamaktadır. Çocuklara dışarıdan programlar dayatılmamaktadır. Onlar olabildiğince çok seçenek arasından kendi tercihlerini yaparak öğrenimlerini tamamlamaktadırlar.

Damanhur eko-köyündeki çocuklara küçük insan gözüyle bakılmakta bu nedenle düzenli tartışmalara, grup süreçlerine katılmaya, karar alımlarına alınmaya özen gösterilmektedir. Çocuk merkezli uygulamaları hayata geçirmek için eko-köyde yaşamaya gerek yoktur. Bahsi geçen uygulamaları her yerde uygulamak mümkündür. Onlara ihtiyaç duyacağı becerileri kazandırmak, kendi imkanlarıyla çalışmalarını sağlamak, Dünya ile bir bütün halde yaşamayı öğretmek ve insan ilişkilerini öğrenebilecekleri en iyi ortamı hazırlamak gerekmektedir (Litfin, 2017: 180 -189). Örneğin Findhorn'un odağı sadece sebze meyve yetiştirmek değildir. Doğal besinin yanında doğal olan insana da ulaşılması amacı söz konusudur. İnsan yetiştirmek de onlar için oldukça önemli bir misyondur. Bu nedenle çocukları merkeze alan bir kültür yapısı mevcuttur. Aile yaşantısı için oldukça uygun bir ekolojik yaşam yeridir (Litfin, 2017: 42).

Tablo 3.1: Ekotopya ile Eko-köylerin Ortak Özellikleri Tablosu

❖ EKOTOPYA VE EKO-KÖYLERİN ORTAK ÖZELLİKLERİ	➤ Sürdürülebilir Olma
	➤ Kendi Kendine Yetebilme
	➤ Yerel Özelliklerin Koruma Altına Alınması
	➤ Doğa İle Denge Halinde Olma
	➤ Yenilenebilir Enerji Kullanımı
	➤ Organik Üretim Yapımı
	➤ Yerel Ve Doğal Malzeme Kullanımı
	➤ Güçlü Sosyal Bağların Oluşturulması
	➤ İşbirliği Ve Dayanışma İçinde Olunması
	➤ Düşünce Özgürlüğüne Sahip Olunması
	➤ Uygulamaya Yönelik Eğitim Verilmesi
	➤ Ortak Değer Ve Amaçlara Sahip Olunması
	➤ Adil Gelir Dağılımı
	➤ Gönüllülük Esası
	➤ Dışa Açık Olma
	➤ Güvenilir Olma
	➤ Paylaşımçı Olma
	➤ Toplumsal Eşitliğin Savunulması
	➤ Gönüllü Sadelik
	➤ Örnek Oluşturma
➤ Maneviyata Değer Verilmesi	
➤ Yaratıcılık Ve Üretimden Haz Duyulması	

Tablo 3.1’de tezin ana teması olan; oluşturulan eko-köylerde ekolojik bir ütopya olan Ekotopya’nın etkileri üzerine yapmış olduğumuz incelemelerde; göz ardı edilemeyecek şekilde Ekotopya’nın etkili olduğunun ve Ekotopya ile eko-köylerin çoğu konuda ortak paydada bulunduğu gözlemlenmesinden kaynaklı olarak “ortak özellik” tablosu oluşturulmuştur.

SONUÇ

Fikri olarak eko-köylerin doğrudan Ekotopya'dan esinlendiklerini söylemek güçtür. Fakat belirli benzerliklere rastlanmıştır. Bu bağlamda Eko-köyler; Ekotopya ekseninde ulaşım, sağlık, sosyal yapı ve ilişkiler, teknoloji ve bilim, tarım ve hayvancılık, eğitim, geri dönüşüm, sanat ve etkinlik, mimari yapı ve moda başlıkları altında bir değerlendirilmeye tabi tutulmuştur.

Ulaşım bakıldığında Ekotopya'da sessiz ve elektrikli toplu taşıma araçlarının varlığından bahsetmek mümkündür. Aynı zamanda halkın bisiklet kullanımına teşvik edildiği görülmektedir. Böylece daha az enerji ile daha sessiz ve daha temiz bir ulaşım sistemi sağlanmaya çalışılmaktadır. Eko-köylerin de amacı bu doğrultuda Ekotopya ile aynıdır. Eko-köylerde planlı ve doğal enerji kullanımı esastır. Araç kullanımını en aza indirmek için yerleşimler birbirlerine olabildiğince yürüme mesafesinde tasarlanmaya çalışılmıştır. Yürüme mesafesinde olmayan yerlere ise bisiklet ve toplu taşıma kullanılarak gidilmesi özendirilmektedir. Fosil yakıt tüketen araçlar nadiren kullanılmaktadır. Bu kullanım ise ortak kullanım ile en aza indirilmeye çalışılmıştır. Amacı kendi kendine yetebilmek olan bu toplulukların ulaşımına gereken önemi vermeleri gerekmektedir. Bu hususta yenilenebilir enerji kaynakları ile en çevreci şekilde ulaşımın düzenlenmesi esas alınmaktadır.

Sağlık konusunda ise Ekotopya'da doğallık ve mutluluk sağlığı getiren hususlardır. Hastane kuruluşları küçük ve az sayıda hasta kabul edecek şekilde tasarlanmıştır. Amaç gelen hastaya en iyi şekilde hizmet edip onu sağlığına kavuşturmadır. Doğa ile barışık bir yaşam standardı belirlendiği zaman sağlıklı bir yaşamın mümkün olacağı kabul edilmektedir. Eko-köylerde de aynı mantıkla hareket edildiği görülmektedir. Sağlıklı yaşam için doğal yaşam şarttır. Sağlıklı bir birey için en önemli şart doğal yaşamın sağlanması durumudur. Çünkü doğadan uzaklaşıldıkça insan kendinden uzaklaşmış olacak ve sağlığını kaybedecektir. İnsan doğasından koptukça hastalıkların ve sıkıntıların daha fazla meydana gelmesi söz konusudur. Yenilen besinden yapılan etkinliğe kadar her şey doğal olarak planlandığında zihin, ruh ve beden sağlığı en iyi şartlara gelecektir. Eko-köylerde sağlık hizmeti veren kuruluşlara rastlanmamaktadır.

Ekotopya’da sosyal yapı ve ilişkilere baktığımızda insanların neşeli ve rahat bir tavırda oldukları görülmektedir. Alışlagelmiş basit günlük diyaloglar söz konusu değildir. Çok fazla gürültüye rastlanmamaktadır ve her yerde sessizlik olabildiğince hakimdir. İnsanları oldukça konukseverdir. İlişkiler güven ve saygı temelli olarak kurulmaktadır. Bu nedenle aralarındaki bağ oldukça güçlüdür. Eko-köylerde de ilişkiler aynı temele dayanmaktadır. Kişilerin birbirine olan güveni ve doğaya duyulan büyük saygı insanları bir arada tutan en büyük etkidir. Gelişen teknolojinin insanları sosyallikten uzaklaştıran bir düzeni beraberinde getirdiği savunulmaktadır. İnsanlar kendilerini büyük bir ailenin ferdi gibi hissetmektedirler. Oluşan kültür tamamen doğa ve insan ortaklığından beslenmektedir. Güven duygusu paylaşımcı olmayı beraberinde getirmektedir. Kullanılmaya mecbur kalınan bazı araçlar paylaşımcı ruhla ortak kullanılmakta böylelikle vereceği zararlı etki en aza indirilmektedir.

Ekotopyalılarda modern aletlere karşı olan bir tutum vardır. Modern teknolojinin ekolojiye büyük zararlar verdiğini düşünmektedirler. Bu nedendir ki gayet basit, dayanıklı ve uzun ömürlü ürünler üretmeye gayret gösterirler. Ekolojik olmayan hiç bir ürüne yer yoktur. Enerji ihtiyacı yerellik prensibine bağlı hareket edilerek karşılanmaktadır. Enerjinin olması gereken yerde üretilmesi için gereken teknoloji çok yakından takip edilmektedir. Enerji üretimi yapılırken neredeyse hiç atık bırakmamaya gayret göstermektedirler. Eko-köylerde modern aletlere karşı olan bir tutum söz konusu değildir. Sürdürülebilir yaşama katkı sunan yeniliklere açıktırlar. Öte yandan insanların kendi ürettiği makinelerin kölesi olmaması gerektiği bilinci hakimdir. Sağlıklı bir ekosistem için aşırı enerji tüketimi ve aşırı üretimden kaçınmak gerekmektedir. Maddi ve manevi bir kazanç için doğa ile işbirliği içerisinde teknolojiyi tasarlamak gerekmektedir. Eko-köylerin enerji üretimi konusunda Ekotopyalılarla aynı fikirde olduğunu söylemek mümkündür. Genel olarak yerellik prensibini benimseyen eko-köyler kuruldukları yerde yerel olanaklarla enerji ihtiyacını karşılamaya çalışmaktadır. İnsanın ve doğanın teknolojiye veya enerji kaynaklarına hizmet ettiği değil teknolojinin ve enerjinin insana ve doğaya hizmet ettiği bir anlayış söz konusudur.

Tarım ve hayvancılık hususuna bakıldığında ise Ekotopya’da yiyeceklerin bol ve sağlıklı olduğu görülmektedir. Ürünler yetiştirilirken hiçbir kimyasal madde kullanılmamaktadır. Ürünlerin dış görünüşü tercih sebebi değildir. Besin değerini düşürücü işlemler uygulanmamaktadır. Tarımsal atıkların, üretimde kimyasal herhangi

bir ürün kullanılmadığı için neredeyse tamamı ekolojik döngüye geri kazandırılmaktadır. Ekotopya'da hayvan yetiştiriciliğinde de yapaylıktan uzak yöntemler kullanılmaktadır. Karlı fakat doğal olmayan herhangi bir müdahale yapılmamaktadır. Kapalı çiftlikler değil doğala en yakın ortamlar üretim için tercih edilmiştir. Ekotopya'da hayvanlar evcilleştirilmemektedir. İnsanlar ile hayvanlar arasında dostluk bağı yoktur. Her tür ekosistemin bir parçası olduğu için kendi başına değerlidir. Eko-köylerin de mantığı bu eksendedir. Ekolojik üretim en hassas ve en önemli hususlardan biridir. Çünkü eko-köylerde vücuda alınan her besine önem atfedilmektedir. Endüstriyel veya geleneksel olsun ekolojik döngüye katkı sunmayan her yöntem terk edilmiştir. Ekonomik değeri fazla olan fakat ekolojik olmayan ürünlere de yer yoktur. Toprak yeniden doğal formuna kavuşturulmaya çalışılmaktadır. Organik tarımda sentetik ilaç ve gübre kullanımı yoktur. Her ürün doğal formunda yetiştirilmektedir. Eko-köyler bölgelerinin uygunluğuna göre hayvancılık da yapmaktadır. Yine hiçbir şekilde sentetik madde kullanılmamaktadır. Hayvanlar doğal ortamından koparılmadan ekolojik denge ön planda tutularak yetiştirilmektedir. Hayvanların evcilleştirilmesine karşı bir görüş hakimdir. Sahiplenilen hayvanlar diğer türdeşlerine göre daha özel bir konuma getirildikleri için doğal yaşamı zedeleyen bir husus ortaya çıkmaktadır.

Ekotopya'da genç nesile çok fazla önem verilmektedir. Bu hususta da devreye eğitim faktörü katılmaktadır. Ekotopya'da çocuklar çok sıkı olmayan bir müfredat eşliğinde eğitim görmektedirler. Günümüz okullarını hapisaneyeye benzetmekte; bu nedenle öğrencileri serbest bırakmaktadırlar. Çocuklar serbest alanlarda öğretmenlerin gözetiminde hayatı tanımakta ve yaşamak için gerekli olan ön koşulları öğrenmektedirler. Ekotopya'nın eğitim ortamı doğadır. Genç beyinler doğa ile birlikte büyürler. Teknoloji ve bilimin ilerlemesi adına devlet gençlere ödenek ayırmaktadır. Bu bütçeyle yapılan faaliyetlerde %1 oranında başarı bile elde edilse yapılan yatırımın karşılığı alınmış olarak kabul edilmektedir. Ekotopya'da eğitim; farklılıkları en aza indirecek şekilde tasarlanmıştır. Bürokrasi ile bağlantılı bir eğitim süreci reddedilmektedir. Öğretim süresince elektronik araçlara hiç başvurulmamaktadır. 10 yaşındaki bir öğrenci dahi olabildiğince donanımlı durumdadır. Barınak yapımından elbise dikimine kadar birçok gündelik işe hakimdirler. Eko-köylerde de benzer bir eğitim algısına rastlamak mümkündür. Gençler yeniden toprağa yönlendirilmektedir.

Doğa ile bütünleşen nesiller yetiştirilmeye çalışılmaktadır. Dünya'ya gelen her bebek bir tohum olarak değerlendirilmekte ve bu tohumların en iyi şekilde büyümesi arzulanmaktadır. Eko-köyler birer deneme havuzlarıdır. Burada yapılacak çalışmalarla sürdürülebilirlik sağlanacaktır. Fosil yakıtlara alternatif olan enerji kaynaklarının kullanımı artacaktır. Dünya ile bir bütün halde yaşamak için gerekli bilgi ve tecrübe, yaş farkı gözetilmeksizin benimsetilmeye çalışılmaktadır.

Ekotopya'da gerçekleştirilen ilk proje atıkların dönüşümü ile ilgilidir. Ekotopyalılar çöplerini gübre olabilecek yapıdakiler ve geri dönüştürülebilir yapıdakiler olarak ikiye ayırmaktadırlar. Bu çöp ayırma sistemini Ekotopya'nın her yerinde görmek mümkündür. Alışıl gelmiş kanalizasyon yapısını ve çöp toplama sistemini atığı sadece başka yere taşımak olarak görmektedirler. Bu nedenle atıkların toprağa geri kazandırılması oldukça büyük önem arz etmektedir. Geri dönüştürülemez herhangi bir maddenin üretimi ve kullanımı söz konusu değildir. Alternatif olarak biyolojik kaynaklı plastikler üretilmektedir. Üretilen bu plastikler toprakla temas ettiği zaman çürümeye başlamaktadır. Atıkların üretim döngüsüne yeniden katılabilmesi için büyük çaba harcanmaktadır. Eko-köylerin de temel felsefesi doğaya bir şeyleri geri vermenin kavranması üzerine kurgulanmıştır. Çevreye ve insana saygı duyulması söz konusudur. Eko-köy fikri sürdürülebilirlik çerçevesinde ilerlediği için kaynakların kullanım şekli ve miktarına dikkat edilmektedir. Eko-köyler; yenilenebilir enerjinin, geri dönüşebilen maddelerin, doğaya zarar vermeyen ürünlerin kullanıldığı yerleşim yerleridir. Her unsur doğayla uyum içinde ekosisteme uygun şekilde değerlendirilmektedir.

Ekotopyalılar sanata değer vermektedirler. Profesyonel ve amatör olarak ayırım yapılmamaktadır. Bütün gençler bir enstrüman çalmakta; dans etmekte; ya da tiyatro yapmaktadır. Ekotopyalılar zevk ve eğlenceye düşkündürler. Hükümet dairesinde bile çeşitli faaliyetlere ayrılacak zaman mevcuttur. Popüler sporlara ilgi neredeyse hiç yoktur. Balıkçılık, avcılık, dağ yürüyüşleri gibi faaliyetler spor olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle sürekli zinde ve sağlıklıdırlar. Eko-köyler de sadece kurdukları çiftliklerden ibaret değildir. İçerisinde birçok etkinlik yapılmaktadır. Sanatsal olarak festivaller düzenlenmekte, el sanatları sergileri açılmakta ve buna benzer türlü faaliyetler yürütülmektedir. Spor olarak ise doğa yürüyüşü yapılmaktadır. Sessiz ve içsel yapılan aktiviteler de mevcuttur. Severe yapıldığı için bahçe işleri de bir

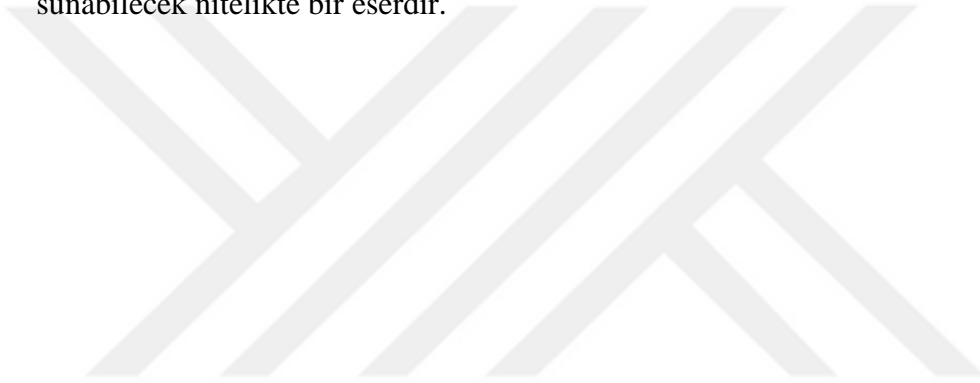
mecburiyet olarak değil etkinlik gibi yürütülmektedir. Popüler sporlara karşı olan tutumlarına dair net bir bilgi yoktur fakat ilgilendikleri herhangi bir popüler spor dalına da rastlanmamıştır.

Ekotopya'da mimari yapılanma geliştirilirken doğaya saygı duyulması esası göz önünde bulundurulmuştur. Dünya; doğanın dengesine saygılı olduğu zaman daha kalıcı bir yaşam yeri haline gelecektir. Ekotopya'da genellikle ahşap kullanılmaktadır. Bu nedenle kerestecilik oldukça gelişmiştir. Keresteler gelişi güzel imal edilmemekte yaşı gelen ağaçların kesilmesiyle elde edilmektedir. Ekotopya halkı, ormana karşı aşırı derecede duyarlıdır. Kereste satın almak isteyenler öncelikle ağaç işi yapılan bölgelerde yeni tohum ve fidanların ekilmesi işine katkı sunmaktadır. Ağaçlara bir barınak gözüyle bakılmakta ve sevgiyle işlenmektedir. Doğanın bir parçası olduğu ve doğaya geri döneceği hesap edilerek işlemlerden geçirilmektedir. Yapıların çoğu ağaçlardandır. Pamuktan üretilen plastikten de inşalar yapılmaktadır. Geri dönüşüm konusunda bahsedildiği gibi bu plastik madde toprakla teması halinde çürümeye başlamaktadır. Yapılarda aynı zamanda birbirine entegre olmuş birbirinden faydalanan sistemler kullanmayı tercih etmektedirler. Örneğin bir evin banyosundan giden suyu bahçeye yönlendiren sistem kullanmaktadırlar. Eko-köylerde ise yapılarda yerel malzeme kullanımı ön planda tutulmaktadır. Yerel olan ne ise yapı inşasında da o ürün kullanılmaktadır. Saman balyaları, kerpiç veya taş, yapı malzemesi olarak kullanılabilir. Rastgele dikilmiş binalara rastlamak oldukça güçtür. Eskiden kalma yapılar ise ekolojik olarak restore edilip yeniden kullanılmaktadır. Eko-köylerde yapıların doğaya ve geleneksel dokuya uyumlu olmasına özen gösterilmektedir. Ekotopya'da ağaç kullanılmasının sebebi de yerel olarak ağacın çok yetişmesidir. Yerel olanı kullanma noktasında eko-köyler ile Ekotopya hem fikirdir.

Moda olarak baktığımızda güncel algıyla şık olduklarını söylemek mümkün değildir. Elbiseleri genelde eskidir. Dış görünüme çok önem verilmemektedir. Önemli olan insanların gülümsemesidir. Eko-köy sakinlerinin giyim kuşam konusunda standartlaştırılmış bir prosedürü yoktur. Bu konuda herhangi bir veriye rastlanılmamıştır.

Özetle; bir ekolojik ütopya olan Ekotopya'nın; eko-köy kurma fikriyle doğrudan bire bir bağlantısı olmasa da paralellik gösterdiği aşıkardır. Genel olarak doğa

ile bütünleşik sürdürülebilir bir toplum yaratma çabası söz konusudur. Toplum yaratılırken kültür ve ilişkilere de sürdürülebilir bir form kazandırmak gerekmektedir. Bunun için baştan aşağıya bir dönüşümün olması gerekmektedir. Eko-köyler bu toplumsal dönüşümün küçük yapılar içerisinde gerçekleştirilerek genele yayılmasını ön ayak olan yerleşim yerleridir. Ekotopya'nın ABD'den kopuşu misali sürdürülebilir olmayan düzenden bir kopuşu temsil etmektedirler. Kaynakların kullanımı ve atıkların geri dönüşebilirliği konusundaki hassasiyete dayalı temel düşünce hayatın akışındaki her olguya yayılmış ve uygulanmakta olan bir fikir birliğine dönüşmüştür. Dolayısıyla aynı amaca hizmet etmenin vermiş olduğu dürtü aynı yolda ilerleme durumunu beraberinde getirmiştir. Ekotopya, günümüzdeki Eko-köy oluşumlarına önemli fikirler sunabilecek nitelikte bir eserdir.

KAYNAKÇA

- Aggarwal, P. (2018). Hindistan Baskısına Yayıncının Önsözü. M. Fukuoka içinde, *Ekin Sapı Devrimi* (s. 7- 18). İstanbul: Kaos Yayınları.
- Akkoyunlu Ertan, K. (2012). Ütopya Tasarımlarında Kent. *İdeal Kent*, (5), 38- 67.
- Akyüz, Y. (2016). Callenbach' ın Ekotopya'sı Bağlamında Çevre- Ahlak İlişkisi ve Değerlendirdiği Sorunlar. 3. *Uluslararası Çevre ve Ahlak Sempozyumu* (s. 121- 128). Antalya: ISEM 2016.
- Asımgil, B. (2017). XVI. Yüzyıldan Günümüze Eko- Köylerin Tanımlama Yaklaşımlarına Göre Karakteristik Özelliklerinin Saptanması. *Trakya Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 95- 111.
- Aydın, O. (2012). AB'de Kırsal Turizmde İlk 5 Ülke ve Türkiye' de Kırsal Turizm. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 39- 46.
- Ayman, O. (2011). Soruşturma. *Doğa Düşünce Siyaset Üç Ekoloji*, 53- 56.
- Balaban, Y. (2014). *Organik Tarım*. Ankara: Elma Yayınevi.
- Bruno, L. (2011). Doğanın Sonu. *Doğa Düşünce Siyaset Üç Ekoloji*, 101-113.
- Callenbach, E. (1994). *Ekotopya*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Callenbach, E. (2008). *Ecotopia or Bust*. (E. O. Network, Röportajı Yapan)
- Dawson, J. (2012). *Ekoköyler: Sürdürülebilirliğin Yeni Ufukları*. İstanbul: Sinek Sekiz Yayınları.
- De Fombelle, T. (2018). *Boşlukta Yaşam*. İstanbul: Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık.
- Değirmenci, E. (2011). Toplumsal Permakültür Küresel İklim Değişiminin Yaralarını Sarar Mı? *Doğa Düşünce Siyaset Üç Ekoloji*, 42- 50.
- Dudu, D. (2011). Gönüllü Sadelik. *Doğa Düşünce Siyaset Üç Ekoloji*, 9- 32.
- Erol, A., ve Görmez, K. (2018). Başka Bir Dünya: Ekotopya. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(4), 491- 505.
- Featherstone, A. (2018). 21. Yüzyılda Doğa ile Eş Yaratım. F. Topluluğu içinde, *Ekoköy Findhorn* (s. 279- 299). İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.

- Fukuoka, M. (2018). *Ekin Sapı Devrimi*. İstanbul: Kaos Yayınları.
- Güteryüz, M. (2013). *Bir ütopya hareketi olarak eko- köyler: Türkiye'deki örnekler üzerine bir inceleme* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Kültür Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- İkinci, Ö. (2011). Doğayla Uyumlu Yaşamın Adresi: Ekolojik Köyler. *TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi*, 61- 65.
- Kara, E. (2014). *Ekolojik kaygı temelli yerleşimlerde sürdürülebilirlik paradigmasının farklı boyutlarıyla incelenmesi: Ekoköyler* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kayır, G. (2003). *Doğaya Dönüş*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Kayran, S. (2019). *İnsan ve çevre bağlamında derin ekoloji yaklaşımına felsefi bir sorgulama* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Kılıç, B.,& Kurnaz , A. (2010). Alternatif Turizm ve Ürün Çeşitliliği Oluşturmada Ekolojik Çiftlikler: Pastoral Vadi Örneği. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 39- 56.
- Korn, L. (2018). Sunuş. M. Fukuoka içinde, *Ekin Sapı Devrimi* (s. 19- 27). İstanbul: Kaos Yayınları.
- Le Guin, U. (2019). *Yuvaya Dönüş*. İstanbul: Gümüşçiği Kitaplığı Yayıncılık.
- Litfin, K. (2017). *Ekoköyler Sürdürülebilir Bir Toplum İçin Dersler*. İstanbul: ALFA Araştırma.
- Lüpke, G. (2012). Ecovillages: Islands of The Future. *RCC Perspectives, Realizing Utopia: Ecovillage Endeavors And Academic Approaches*, (8), 73- 78.
- Mert, A. (2011). Arne Naess. *Doğa Düşünce Siyaset Üç Ekoloji*, 117- 120.
- Meydan Yıldız, S. (2017). Ekolojik Ütopyalar. *Sinop Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 1- 15.
- Rose, J. (2008). Giriş. J. Rose içinde, *Ekoköyler: Yeni Rotamız* (s. 15- 16). İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.

- Rose, J. (2014). *Ekoköyler: Yeni Rotamız*. İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.
- Scott, E. (2011). Soruşturma. *Doğa Düşünce Siyaset Üç Ekoloji*, 56- 58.
- Spangler, D. (2018). Findhorn: Organik Merkez. F. Ekoköyü içinde, *Ekoköy Findhorn* (s. 271- 278). İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.
- Şahin, Ü. (2011). Rudolf Bahro' nun "Komünler Kurma Cesareti"ne Şerh. *Doğa Düşünce Siyaset Üç Ekoloji*, 61- 68.
- Şahin, Ü. ve Ataseven, A. (2011). Yüksel Selek' le Söyleşi: " İKD' den Feminist Harekete, Kominsit Ütopyadan Yeşiller Partisi' ne ". *Doğa Düşünce Siyaset Üç Ekoloji*, 71- 98.
- Şakacı, B. (2011). *İnsanmerkezcilik ve çevremerkezcilik ekseninde derin ekoloji yaklaşımının çözümlenmesi ve eleştirisi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Şakacı, B. (2013). Değer Kavramı Ekseninde Derin Ekoloji Yaklaşımının Çözümlenmesi. *Mülkiye Dergisi*, 9- 29.
- Tandaçgüneş, N. (2011). Pazarlama İletişiminde Sürdürülebilir Tüketim Olgusuna Farklı Bir Bakış: Ernest Callenbach ve Ekotopya Yapıtı Üzerine Hermeneutik Okuma Çalışması. *İletişim Fakültesi Dergisi*, 103- 124.
- Thoreau, H. (2001). *Doğal Yaşam ve Başkaldırı Sivil İtaatsizlik Makalesi ve Wolden Gölü*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Thoreau, H. (2018). *Walden Gölü Ormanda Yaşam*. İstanbul : Say Yayınları .
- Topbaş, E. (2010). Ekolojik Köyler: İnsanın Doğal Yapısına Dönme Denemeleri. *Ecotopian Network*, 1- 6.
- Topluluğu, F. (2018). *Ekoköy Findhorn*. İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.
- Tosuner, A. (2011). Gücünü Topraktan Alan Bilgelik: Kadınlar Ekolojik Dönüşümde. *Doğa Düşünce Siyaset Üç Ekoloji*, 123- 125.
- Trevelyan, S. G. (2018). Önsöz. F. Topluluğu içinde, *Ekoköy Findhorn* (s. 15- 24). İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.

- Turan, C. (2017). Çevirenin Önsözü. H. Thoreau içinde, *Walden Gölü Ormanda Yaşam* (s. 7- 10). İstanbul: Say Yayınları.
- Uğurlu, K.,& Öztürk, H. (2017). Trakya Bölgesinin Ekolojik Tarım Turizmi Potansiyeli ve Pazarlanabilirliği. *Turizm ve Gastronomi Araştırmaları Dergisi*, 151- 161.
- Weder , R. (2017). *Ekolojik Mahalle*. İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.
- Wüffel, M. (2012). The Ecovillage: A Model For A More Sustainable, Future- Oriented Lifestyle. *RCC Perspectives, Realizing Utopia: Ecovillage Endeavors And Academic Approaches*, (8), 11- 17.
- Westskog, H., Winther, T., & Aasen M. (2018). The Creation of an Ecovillage: Handling Identities in a Norwegian Sustainable Valley. *MDPI*, 1- 20.
- Yaylı, H. ve Çelik V. (2011). Çevre Sorunlarının Çözümü İçin Radikal Bir Öneri: Derin Ekoloji. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 369- 377.

Elektronik Kaynaklar:

- <http://gezginlerkulubu.org/modern-utopya-kasabasi-auroville/>, (05.05.2020).
- <https://gaiadergi.com/ilginc-hikayesiyle-goze-carpan-bir-ekokoy-auroville/>, (05.05.2020).
- <https://www.ekoyapidergisi.org/4236-gelecegin-evrensel-sehri-auroville.html>, (05.05.2020).
- <https://onedio.com/haber/-baska-bir-dunya-mumkun-dedirten-dunyanin-en-iyi-10-ekokoyu--544380>, (05.06.2020).
- <https://www.yesilist.com/dunyanin-en-guzel-ekokoyleri/>, (05.06.2020).
- <https://www.kilsanblog.com/yesil-cevreci-ekolojik/ekokoyler/>, (05.06.2020).
- <http://kazdagiekoturizm.com/project/kazdaglari-bayramic-yenikoy-ekolojik-ciftligi/>, (05.06.2020).
- <http://www.bayramicyenikoy.com/>, (05.06.2020).
- <http://kazdagiekoturizm.com/project/kazdaglari-dedetepe-ekolojik-ciftligi/>, (05.06.2020).

<https://gaiadergi.com/okuyucularimizdan-gelenler-dedetepe-ciftligi-sanildigi-kadar-ekolojik-mi/>, (05.06.2020).

<http://kazdagiekoturizm.com/project/kazdaglari-dedetepe-ekolojik-ciftligi/>, (05.06.2020).

DİZİN

-B-

Bilim, vii, viii, 18, 90, 121

Biyosferik eşitlik, 11

-D-

Derin ekoloji, 8, 9

-E-

Eğitim, vii, viii, 24, 108, 109

Eko-köy, v, viii, x, xi, 1, 2, 28, 29, 34,
 37, 38, 39, 40, 41, 43, 45, 46, 47, 48,
 49, 50, 52, 53, 57, 58, 59, 60, 61, 62,
 64, 65, 66, 67, 68, 71, 72, 80, 83, 84,
 86, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 100, 103,
 104, 105, 106, 108, 111, 112, 114,
 115, 116, 117, 118, 119

Ekoloji, v, vii, 2, 8, 31, 45, 80, 120,
 121, 122, 123

Ekolojik ütopya, 12

Ekotopya, 4, v, vii, viii, x, 1, 2, 4, 6, 7,
 8, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19,
 20, 21, 22, 23, 24, 26, 80, 81, 112,
 113, 114, 115, 116, 117, 118, 120,
 122

Ernest Callenbach, 4, v, vi, 12, 80, 122

Etkinlik, vii, viii, 14, 88

-G-

Geri dönüşüm, 21, 118

-H-

Hayvancılık, vii, viii, 20, 94

-M-

Moda, vii, viii, 15, 89, 118

-S-

Sağlık, vii, viii, 23, 106, 114

Sanat, vii, viii, 14, 88, 120

-T-

Tarım, vii, viii, xi, 20, 43, 57, 70, 71,
 82, 94, 97, 115, 120, 123

Teknoloji, vii, viii, 18, 90, 116

-U-

Ulaşım, vii, viii, 22, 105

-Ü-

Ütopya, vii, 11, 12, 80, 120

